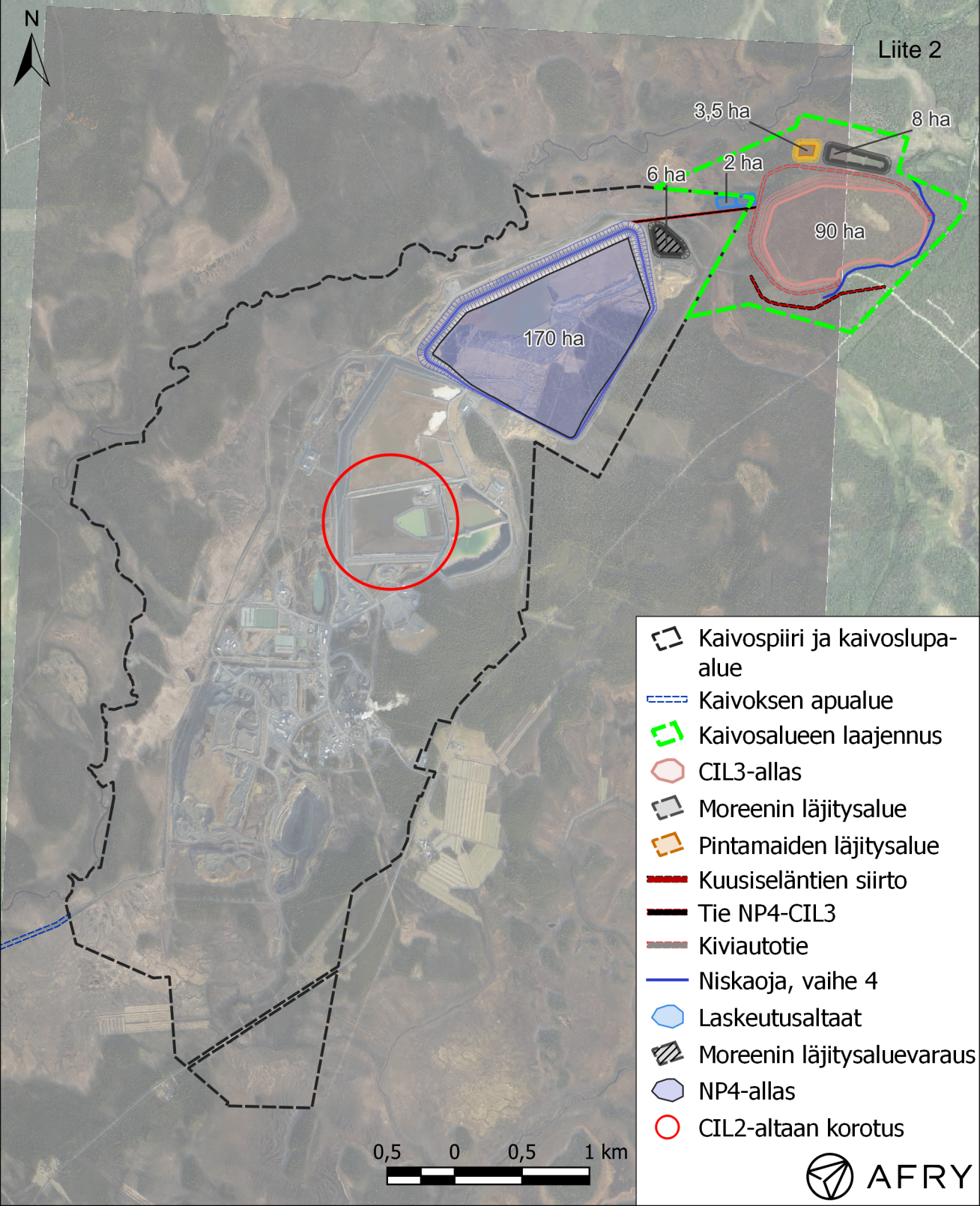

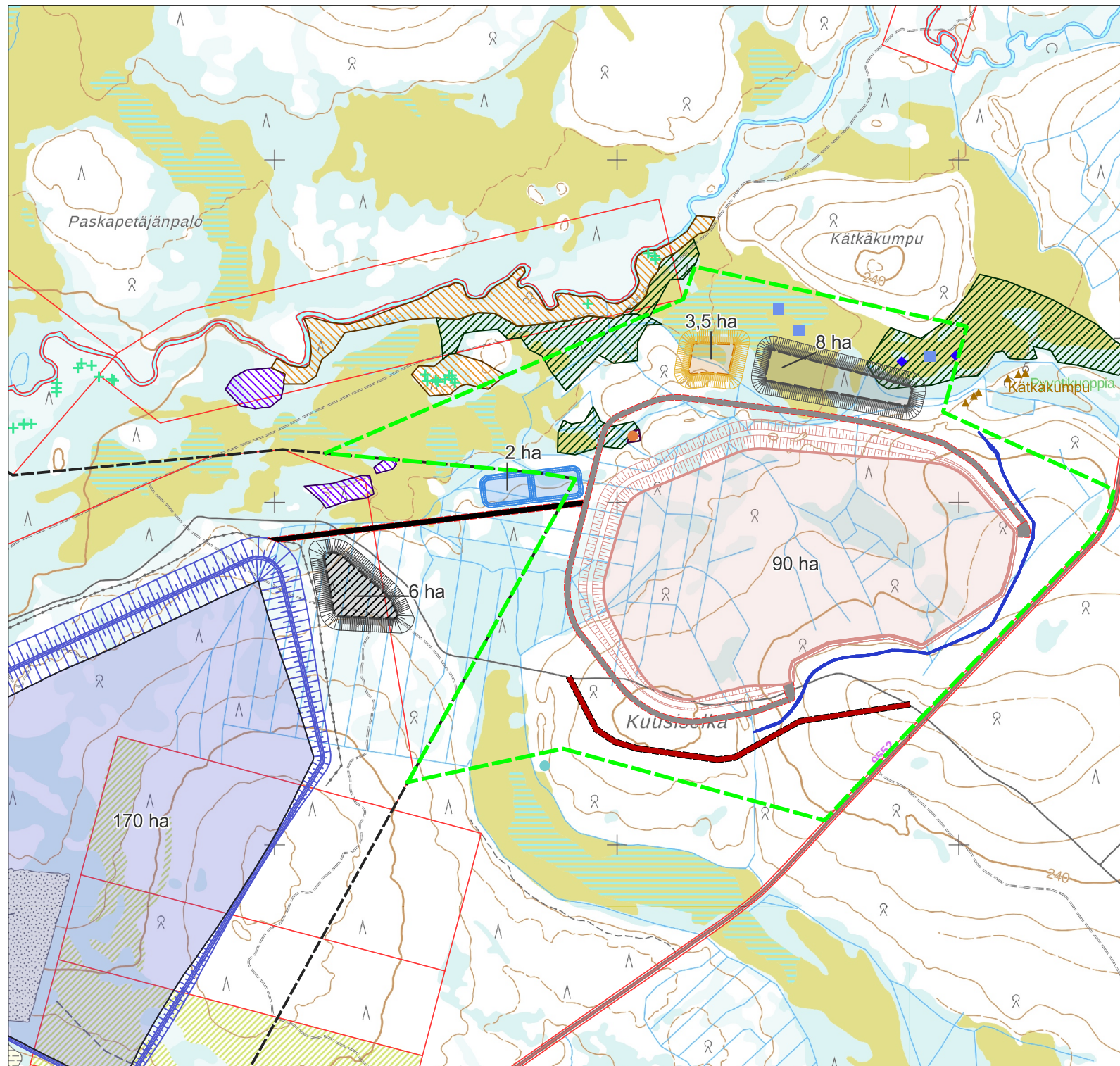
 Kaivosalue

Mittakaava 1:60 000

Agnico Eagle Finland Oy
Suurikuusikko

⬜ Kaivospiiri- ja kaivoslupa-alue

⬜ Kaivosalueen laajennus

⬜ CIL3-allas

⬜ Moreenin läjitysalue

⬜ Pintamaiden läjitysalue

⬜ Laskeutusaltaat

⬜ Kiviautotie

⬜ Kuusiseläntien siirto

⬜ Tie NP4-CIL3

⬜ Niskaoja, vaihe 4

⬜ Moreenin läjitysaluevaraus

⬜ NP4-allas

▲ Muinaisjäänös

+ Lapinleinikit 2019 ja 2021

Lajihavainnot ja lähteet

● Ojitettu lähde

◆ Pussikämmekkä

■ Suopunakämmekkä

● Tihkupinta

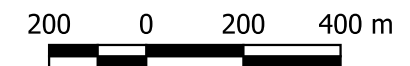
Uhanalaiset luontotyytit

⬜ Lettorämeet

⬜ Lähdeletot

⬜ Ruohokorvet

⬜ Vanhat havupuuvaltaiset tuoret kankaat

Taustakartta © MML 12/2022
 Muinaisjäänökset © Museovirasto 03/2022
 Lajihavainnot, lähteet ja luontotyytit,
 Engineering 04/2022

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto
kaivosasiat@tukes.fi

Viite: Lausuntopyyntö 19.1.2023, lupatunnus KL2022:0002

Lausunto kaivoslupahakemuksesta, Suurikuusikko-kaivosalueen laajentaminen, Kittilä

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) pyytää Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (jäljempänä ELY-keskus) lausuntoa Suurikuusikon kaivosalueen laajentamista koskevasta kuulemisasiakirjasta. Kaivosyhtiö Agnico Eagle Finland Oy suunnittelee uuden kullan liuotuspiirin rikastushiekan (CIL) rikastushiekka-altaan (CIL3) rakentamista nykyisen kaivosalueen koillispuolelle. Kaivosalueen laajennusta ja alueen liittämistä osaksi Suurikuusikon kaivospiiriä ja -alueita (5965, KL2019:0008, KL2017:0003) haetaan, jotta kaivosalueelle saadaan lisää CIL-rikastushiekan varastointikapasiteettia ja jotta toimintaa Kittilän kaivoksella voidaan jatkaa eteenpäin, kun nykyisin läjityskäytössä olevan CIL2-altaan varastointikapasiteetti ehtyy. Samassa yhteydessä moreenille ja pintamaille varataan riittävät läjitysalueet rakennusalueen läheisyydestä. Yhtiö hakee myös kaivoslain 169 §:n mukaista lupaa uuden altaan rakentamistöiden aloittamiseksi muutoksenhausta huolimatta niiden alueiden osalta, joihin yhtiöllä on käyttö- ja/tai omistusoikeus.

ELY-keskuksen lausunto

Kaavoitus

Tunturi-Lapin maakuntakaavassa nykyinen kaivosalue on merkitty kaivosalueeksi (EK), mutta laajennus kohdistuu alueelle, joka on maakuntakaavan mukaista maa- ja metsätalousvaltaista aluetta (M). Merkinnällä osoitetaan pääasiassa maa- ja metsätalouskäyttöön tarkoitettuja alueita, joita voidaan käyttää pääasiallista käyttötarkoitusta sanottavasti haittaamatta ja luonnetta muuttamatta myös muihin tarkoituksiin. Kaivoslupahakemuksen mukaisella alueella ei ole oikeusvaikutteista yleis- tai asemakaavaa.

Kaivoslain 47.4 §:n mukaan kaivosalueen ja kaivoksen apualueen suhde muuhun alueiden käyttöön tulee olla selvitetty. Kaivostoiminnan tulee perustua maankäyttö- ja rakennuslain mukaiseen oikeusvaikutteiseen kaavaan taikka kaivostoiminnan vaikutukset huomioon ottaen asia tulee olla muutoin riittävästi selvitetty yhteistyössä kunnan, maakunnan liiton ja elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksen kanssa. Kaavan oikeusvaikutuksista säädetään maankäyttö- ja rakennuslaissa.

Kuulutusasiakirjan liitteenä on 6.5.2022 päivätty Suurikuusikon kaivoksen laajennuksen maankäyttöselvitys, jossa kaivosalueen ja kaivoksen apualueen suhde muuhun alueiden käyttöön on selvitetty. Maankäyttöselvitykseen liittyen on pidetty viranomaisneuvottelu 7.4.2022 ja siitä on laadittu muistio 8.4.2022.

ELY-keskus katsoo, että kaivostoiminnan vaikutukset huomioon ottaen asia on riittävästi selvitetty maankäyttöselvityksellä kaivoslain 47.4 §:n mukaisesti.

Poronhoito

Kaivoslain (621/2011) 52 §:n mukaisesti kaivosluvassa on annettava yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeelliset määräykset poronhoidolle aiheutuvien haittojen vähentämiseksi erityisellä poronhoitoalueella. Kuivasalmen paliskunta sijaitsee erityisellä poronhoitoalueella (848/1990, 2.§. 2. mom.).

Kaivoslupahakemuksessa hakija toteaa, että ”Kuivasalmen paliskunta katsoi YVA-selostuksen lausunnossaan, että mikäli hankkeessa päädytään allasvaihtoehtoon valinnassa vaihtoehtoon B, tulee sen ympärille rakentaa erillinen aita siten, ettei altaan ja muun kaivosalueen väliin jäävää aluetta suljeta. Tällöin poroille jäisi mahdollisuus kulkea alueiden välistä, mikäli ne yhä kulkisivat alueen kautta laidunaluetta vaihtaessaan. Yhtiö on valmis toteuttamaan aidoituksen paliskunnan poronomistajien toiveiden mukaisesti. Aidoituksen lopullisesta toteutuksesta sovitaan erikseen paliskunnan poronomistajien kanssa hankkeen edetessä.” Sama todetaan myös kuulutusasiakirjassa. Kaivoslupahakemuksessa hakija toteaa lisäksi, että ”kaikki kaivostoimintojen uudet alueet aidataan, jolloin suoraan toiminnasta tai niihin liittyvästä kaivosalueen sisäisestä liikenteestä ei aiheudu vaaraa poroille tai poromiehille.”

Hakijan selvityksessä yleisten ja yksityisten etujen turvaamisesta on tuotu esille nykytoiminnasta aiheutuneita vaikutuksia ja arvioitu uudesta allasalueesta aiheutuvia vaikutuksia. Haitallisten vaikutusten vähentämistoimenpiteeksi nostetaan ainoastaan alueen aitaaminen. Lisäksi on tuotu esille paliskunnan kanssa tehty sopimus ja vuotuinen korvaus kaivostoiminnan poronhoidolle aiheuttamasta haitasta. Sopimuksen sisältö tullaan katselmoimaan uuden altaan valmistumisen ja laajennusalueen varmistumisen yhteydessä.

Kaivoslupahakemuksessa hakija toteaa, että poronhoitolain (848/1990) 53§:n mukainen neuvottelu hankkeesta on järjestetty Kuivasalmen paliskunnan edustajien kanssa YVA-menettelyn yhteydessä 31.8.2021. ELY-keskus katsoo, että lupaviranomaisen tulee tarvittaessa järjestää tilaisuus paliskunnan kanssa, jotta kaivosalueen kasvamisesta aiheutuvat haitat ja haittojen vähentämiseksi tehtävät toimenpiteet (muutkin kuin aitaaminen) tulee selvitettyä tarvittavien määräysten antamiseksi (vrt. YVA-selostus 21.4 Haitallisten vaikutusten estäminen).

Maa-ainesten otto

ELY-keskus toteaa, että rikastushiekka-altaan rakentamiseen liittyvää laajamittaista maa-ainesten ottamista (ottomäärä, pinta-ala) ja läjittämistä ei ole YVA-selostuksessa tuotu esille sijoituspaikan B osalta. Uuden CIL3-altaan pohjalta leikattavan ylimääräisen moreenin väliaikainen varastointi ja kuorittavien pintamaiden läjittäminen nyt haettavalle kaivoslupa-alueelle on kuitenkin mainittu Suurikuusikon kaivoksen laajennuksen lupahakemuksessa ja sen maankäyttöselvityksessä.

ELY-keskuksen näkemys on, että altaan rakentamisen yhteydessä toteutettavan maa-ainesten irrottamisen aiheuttamat ympäristövaikutukset eivät todennäköisesti ole yksinään sellaisia niin huomattavia vahingollisia ympäristövaikutuksia, että niistä muodostuisi kaivoslain 48 §:n tarkoittama kaivosluvan myöntämisen este. Hakijan on kuitenkin oltava selvillä otettavien maa-ainesten laadusta ja niiden ns. ympäristökelpoisuudesta, kuten mahdollisesti kohonneista As- tai Ni-pitoisuuksista ja -liukoisuusominaisuuksista, sekä tuotava tämä tarvittaessa esille ympäristölupamenettelyssä.

Kaivannaistoiminnan jätehuollosta säädetään erityisesti kaivannaisjäteasetuksessa (190/2013). Asetuksen mukaan pilaantumattomalla maa-aineksella tarkoitetaan kallio- tai maaperän pintakerroksesta irrotettua orgaanista tai epäorgaanista ainesta, joka on luonnontilaista tai joka ei sisällä haitallisia aineita, joista voi aiheutua ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa. Asetuksen mukaan kaivannaisjätteen jätealueena ei pidetä aluetta, johon sijoitetaan mm. sellaista pilaantumattomaa maa-ainesta, joka ei ole vaarallista jätettä, alle kolmeksi vuodeksi. ELY-keskus tulkitsee asetuksen perustella, että mikäli allasrakentamisen yhteydessä leikattuja pilaantumattomia maa-aineksia varastoidaan tätä pidempään, tulee näille perustaa kaivannaisjätteen jätealue, mikä puolestaan edellyttää ympäristölupaa (YSL 527/2014, liite 1). ELY-keskus ottaa tällöin kantaa jätealueen perustamiseen ja hoitoon sekä kaivannaisjätteiden hyödyntämiseen sulkemisrakenteissa (kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelma) ympäristölupamenettelyn yhteydessä siihen tarkoitukseen laadittujen tarkempien hakemusasiakirjojen pohjalta.

ELY-keskus tuo lisäksi kaivoslupaviranomaiselle ilmi, että kaivoslupaa hakeneella yhtiöllä on Kittilän kunnan ympäristönsuojeluviranomaisessa vireillä maa-aineslain mukainen lupahakemus samalle alueelle, jolle on haettu Tukesilta kaivoslain mukaista kaivoslupaa. ELY-keskus on maa-aineslupahakemukseen antamassaan lausunnossa tuonut ilmi, että koska maa-ainesten ottaminen liittyy kaivosalueen laajentamiseen ja rikastushiekka-altaan rakentamiseen, kyseessä ei ole maa-aineslain mukainen maa-ainesten ottaminen (MAL 1 § ja 2 §). Kyseinen toiminta on ELY-keskuksen näkemyksen mukaan rakentamisen yhteydessä irrotettavien ainesten ottamista ja hyväksikäyttöä. Lisäksi ELY-keskus on tuonut lausunnossaan ilmi, että YVA-selostuksessa esitetty hanke (rikastushiekka-altaan rakentaminen ja kaivoksen tuotannon nosto) ei ole yhtenevä maa-aineslupahakemuksessa esitetyn hankkeen kanssa. ELY-keskus on todennut lausunnossaan, että YVA-selostuksessa maa-ainesten otosta esitetyt tiedot poikkeavat maa-aineslupahakemuksesta ottamisalueen sijainnin, koon ja ottomäärän osalta. ELY-keskuksen näkemys on, että mikäli altaan alueelle suunniteltu maa-ainesten ottaminen käsiteltäisiin kunnassa maa-aineslain mukaisena asiana, kyseessä oleva hanke olisi suoraan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017) liitteen 1 hankeluettelon mukainen ja hanke edellyttäisi YVA-menettelyä, koska suunnitellun alueen pinta-ala ylittää 25 hehtaaria ja ottomäärä ylittää 200 000 k-m³ vuodessa. ELY-keskus ei ole tietoinen, että yhtiön hanke olisi muuttunut YVA-selostuksessa esitetystä rikastushiekka-altaan rakentamisesta pelkäksi maa-ainesten ottamiseksi esimerkiksi kaivoksen sulkemistoimenpiteitä varten.

Luontotyypit ja lajisto

Suunnitellun laajennusalueen osalta on laadittu luontoselvitykset vuosina 2019 ja 2021. Luontotyyppien lisäksi kartoituksissa on selvitetty linnustoa sekä EU:n luontodirektiivin liitteen IV(a) lajeista lepakot, viitasammakot, saukko, majava ja lapinleinikki. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan luontoselvitykset on laadittu asianmukaisesti. Merkittävimmät vaikutukset luonnonympäristöön aiheutuvat luontotyyppien häviämisestä CIL3 -altaan, maa-ainesten otto- ja läjitysalueiden sekä työmaateiden osalta. Melun ja pölyn osalta vaikutukset rajoittuvat pääosin CIL3-altaan läheisyyteen ja Rouravaaran tarvekilouhoksen alueelle.

Vaikutusarviointien perusteella kaivoslupahakemuksen mukaisella laajennusalueella kasvillisuus muodostuu kangasmetsistä ja suoalueista. Kasvillisuus ja luontotyypit ovat tavanomaisia ja jo jossain määrin muuttuneita. Alueelle ei sijoitu luonnonsuojelulailta (1096/1996) suojeltuja kasvilajeja tai uhanalaisia luontotyyppijä. Vaikutusalueella esiintyy kuitenkin pohjavesivirtauksista riippuvia, uhanalaisia luontotyyppijä sekä vesilain 2. luvun 11§:n perusteella suojeltuja lähteitä. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan on todennäköistä, että hakemuksen mukaisella toiminnalla on pohjavesien luontaista

muodostumista ja virtauksia heikentävä vaikutus, joka tulee muuttamaan CIL3-altaan läheisyydessä olevien luontotyyppien luonnontilaa. Soiden luontotyypeille tärkeä reunavaikutus ehtyy ja toimenpidealueiden läheisten suoalueiden luontainen hydrologinen kierto ja vesitasapaino muuttuvat. ELY-keskus on kuitenkin katsonut 14.3.2022 annetussa yhteysviranomaisen perustellussa päätelmässä, ettei vaikutusalueella sijaitsevien suppea-alaisten luontotyyppien menettäminen ole alueellisella tasolla merkittävää. Samaan lopputulemaan ELY-keskus tulee myös kaivoslupahakemuksen mukaisten maankäyttöalueiden osalta, mihin kuuluu nyt maa-ainesten ja pintamaiden läjitysalueet.

Lähteiden osalta ELY-keskus toteaa, että luonnontilaisen lähteen vaarantaminen on vesilaisissa (587/2011) kielletty (2. luku 11§), mikä hakemuksessa on tunnistettu. Keskeinen vaikutusalueen lähteiden ja lähteikköjen vesitalouteen vaikuttava tekijä on pohjaveden pinnankorkeudessa mahdollisesti tapahtuvat muutokset. Pienetkin muutokset lähteen tai lähteikön vesitaseessa saattavat aiheuttaa vesiluontotyyppien luonnontilan vaarantumista. Mikäli haitallisia vaikutuksia ei voida estää, tulee vesilaisilla suojeltujen vesiluontotyyppien luonnontilan vaarantamiskiellosta hakea poikkeamista Pohjois-Suomen aluehallintovirastolta. Lupa lähteiden luonnontilasta poikkeamiseen tulee olla myönnetty ennen töiden aloittamista.

Luonnonsuojelulain 42§:n mukaisesti rauhoitettua lapinleinikkiä esiintyy Seurujoen rantakorvissa, lähimmillään 500 metrin etäisyydellä CIL3-altaasta. Lapinleinikki on luontodirektiivin liitteen IV(b) mukainen eli Euroopan yhteisön tärkeänä pitämä kasvilaji, joka edellyttää tiukkaa suojelua. Arvioinnin mukaan rakennustöillä ei ole heikentäviä vaikutuksia lapinleinikille. Poikkeustilanteessa, CIL3-altaan rakenteiden peittäessä, allasvesien ja rikastushiekanpurkautumisen myötä, kohdistuisi suuria kielteisiä vaikutuksia Lapinleinikkimukan luonnonsuojelualueeseen. ELY-keskus yhtyy vaikutusarvioinnin tuloksiin ja toteaa, että laajennushakemuksessa esitettyjen tietojen perusteella ei ole tarpeen hakea luonnonsuojelulain mukaista poikkeamista lapinleinikin osalta.

Laajennusalueen linnusto on alueelle tyypillistä metsien ja soiden linnustoa. Laajennusalueelta tai sen ympäristöstä ei ole tehty havaintoja viitasammakosta tai lepakoista. Rakennettavilta ja läjitettäviltä alueilta luontotyyppit tulevat kuitenkin häviämään. Kasvillisuuden poistaminen vaikuttaa välillisesti myös eläimistöön elinalueiden pirstaloitumisena ja kulkureittien heikkenemisenä, kuten luontoselvityksissä on todettu.

Laajennusalueen läheisyydessä Nuutijoelta, Seurujoelta ja Loukiselta on luontoselvityksissä tehty useita saukkohavaintoja, vaikutusarvioinnin perusteella kyseessä on 3–4 yksilön reviirit. Jälkihavainnot ja niiden lähiympäristöt ovat luontodirektiivin IV(a) lajin lisääntymis- ja levähdyspaikkoja, joihin ei arvioinnin perusteella kohdistu suoria vaikutuksia laajennuksen johdosta. Loukiselta on selvityksen mukaan

havaittu lisäksi euroopanmajavan reviiri ja pesä, johon ei selvityksen perusteella arvioitu kohdistuvan vaikutuksia. ELY-keskus toteaa hakijalle tiedoksi, että vaikutusarviointia tulee vielä tarkentaa ennen ympäristöluvan myöntämistä saukon ja euroopanmajavan osalta. Vaikutusarviointi em. lajeihin edellyttää tarkempaa arviointia hankkeen vaikutusalueella. Vaikutukset vedenlaatuun ja tätä kautta lajien elinympäristöihin tarkentuvat vedenlaadun tarkkailutulosten ja vahingonvaaraselvityksen valmistuttua.

Ounasjoen Natura-alue

Nykyinen kaivosalue ja hakemuksen mukainen laajennusalue sijoittuvat Ounasjoen valuma-alueelle (MUU120054). Ounasjoki kuuluu Natura 2000-verkostoon (FI1301318), joka on suojeltu erityisten suojelutoimien alueena (SAC). Luonnonsuojelulain (1096/1996) 64 a §:n mukaan Natura 2000 –alueen suojelun perusteena olevia luonnonarvoja ei saa merkittävästi heikentää. Luonnonsuojelulain 65 §:ssä säädetään arviointivelvollisuudesta. Hankkeesta vastaavan on asianmukaisella tavalla arvioitava hankkeen vaikutukset Natura –alueen suojelun perusteena oleviin luonnonarvoihin, huomioiden yhteisvaikutukset muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa.

Hakemuksen liitteenä olevassa maankäyttöselvityksessä (6.5.2022) on arvioitu, ettei CIL3-altaan rakentamisella ja tuotannon nostolla ole merkittävää heikentävää ja nykytilanteesta poikkeavaa vaikutusta Ounasjoen Natura-alueen suojeluperusteisiin eikä Natura-arviointia ole tarpeen laatia. Selvityksessä on todettu, että rakentamisen aikaisissa poikkeustilanteissa (esim. kovat rankkasateet) voi aiheutua kiintoainekuormitusta Seurujokeen, joka virtaa Loukiseen ja sieltä edelleen Ounasjokeen. Poikkeustilanteissa tapahtuvan hetkellisen kiintoainekuormituksen ei arvioitu kuitenkaan vaikuttavan Natura-alueen suojeluperusteissa mainittuihin luontotyyppeihin tai lajeihin.

ELY-keskus on todennut yhteysviranomaisen perustellussa päätelmässä (14.3.2022), että suurin epävarmuustekijä arvioidujen pintavesivaikutuksien osalta on vesitaseen toteutuminen ennustetusti (kuivanapitovesimäärät ja sademäärät). Lisäksi epävarmuutta sisältyi nykytilan määrittämiseen, koska nykyinen tuotantotaso ja purkuputki olivat olleet käytössä vasta vuoden ajan. ELY-keskus totesi, että nykytilan kuormitusta ja tuotannon noston vaikutusta kuormitukseen tulee tarkastella tarkemmin ympäristölupavaiheessa siihen mennessä kertyneen aineiston perusteella.

ELY-keskus muistuttaa, että Natura-alueiden osalta vaikutusarvioinnissa tulee noudattaa varovaisuusperiaatetta ja arvioinnin tulee perustua objektiivisiin tosiseikkoihin. Ottaen huomioon vedenlaadun arviointiin liittyvät epävarmuustekijät, ei hakemuksessa esitettyjen tietojen perusteella voida varmistua siitä, ettei laajennushanke yhdessä muiden Ounasjokeen kohdistuvien vaikutusten

kanssa heikennä Ounasjoen Natura-alueen niitä luonnonarvoja, joiden perusteella alueet on otettu osaksi Natura 2000 -verkostoa. ELY-keskus toteaa hakijalle tiedoksi, että laajennuksen vaikutukset Ounasjoen Natura-alueeseen tulee selvittää ennen ympäristöluvan myöntämistä. Natura-arvioinnissa tulee huomioida vahingonvaaraselvitys ja vesistöön kohdistuvat yhteisvaikutukset Ounasjoen Natura-alueella koko kaivoksen elinkaaren aikana.

Maisema

Laajennushankkeen vaikutukset maisemaan on arvioitu YVA-menettelyn yhteydessä ja huomioitu laajennushankkeen maankäyttöselvityksessä. Vaikutusarvioinnin perusteella hankkeen vaikutus maisemaan koko elinkaaren aikana arvioidaan nykytilaan verrattuna pieneksi. ELY-keskus yhtyy vaikutusarvioinnin tuloksiin, jonka perusteella hakemuksen mukaisesta laajennuksesta aiheutuvat vaikutukset näkyvät alueen lähiympäristössä avoimista näkymäkohdista, lähinnä puuttomilta suoalueilta. Laajennusalueella läheisyydessä ei sijaitse valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita, eikä hanke vaikuta merkittävästi maiseman kannalta tärkeiden ominaispiirteiden säilymiseen.

Hakijan ympäristölupatilanne

Kittilän kaivoksen nykyinen koko toimintaa koskeva ympäristö- ja vesitalouslupapäätös tuotannon nostamiseksi tasolle 2 Mt/t ja purkupuutken käyttöönottamiseksi (PSAVI 29.5.2020, päätös nro 67/2020) on tällä hetkellä käsittelyssä korkeimmassa hallinto-oikeudessa (KHO). KHO on antamallaan välipäätöksellään (täytäntöönpanomääräys) palauttanut Kittilän kaivoksen tuotantomäärän enintään tasolle 1,6 Mt/t ja vedenoton Seurujoesta tasolle 250 m³/h. Lisäksi päätöksellä on tarkennettu jätevesikuormituksen raja-arvoja. Muilta osin toiminnassa voidaan noudattaa lupapäätöstä siihen saakka, kunnes KHO on ratkaissut valituslupahakemukset tai asiassa toisin määrätään.

Myös nykyisen CIL-rikastushiekan läjitysaltaan (CIL2-allas) patojen korottamista koskeva ympäristölupapäätös (PSAVI 19.5.2020, päätös nro 57/20220) on tällä hetkellä käsittelyssä KHO:ssa. KHO on antamallaan välipäätöksellään (H3172/2022, 1.11.2022) ratkaissut, että lupapäätöstä voidaan noudattaa kokonaisuudessaan siihen saakka, kunnes KHO on ratkaissut valituslupahakemukset tai asiassa toisin määrätään.

ELY-keskuksen tiedon mukaan kaivosyhtiöllä ei ole tällä hetkellä vireillä ympäristölupahakemusta uuden rikastushiekka-altaan (kaivannaisjätteen jätealueen) rakentamiseksi ja käyttöönottamiseksi.

Muilta osin ELY-keskuksella ei ole huomauttamista lupahakemuksesta.

Lausunnon valmisteluun ovat osallistuneet ympäristö- ja luonnonvarat vastuualueen maankäyttö- ja ympäristövaikutukset -yksiköstä ylitarkastaja Olli Rönkä, ylitarkastaja Pia Lindholm ja hydrogeologi Anne Lindholm sekä luontoympäristöyksiköstä hydrobiologi Annukka Puro-Tahvanainen, ylitarkastaja Merja Lipponen ja ylitarkastaja Marjut Kokko sekä elinkeinot, työvoima ja osaaminen -vastuualueelta porotalousasiantuntija Päivi Kainulainen.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty. Ratkaisijana on toiminut yksikön päällikkö Juha-Pekka Hämäläinen ja esittelijänä ylitarkastaja Anna-Leena Pitsinki.

Asiakirja toimitetaan vain sähköisesti.

TIEDOKSI

Agnico Eagle Finland Oy / tommi.kankkunen@agnicoeagle.com

Tämä asiakirja LAPELY/411/2018 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LAPELY/411/2018 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Pitsinki Anna 20.03.2023 15:32

Hyväksyjä Hämäläinen Juha-Pekka 20.03.2023 15:33

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes Rovaniemi
kaivosasiat@tukes.fi

Lausuntopyyntö 19.1.2023, Lupatunnus KL2022:0002

Lausunto kaivoksen laajennusasiasta, KL2022:0002, Agnico Eagle Finland Oy, patoturvallisuus, Kittilän (Suurikuusikko) kaivos, Kittilä

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (TUKES) on pyytänyt Kainuun ELY-keskuksen patoturvallisuusviranomaiselta lausuntoa Agnico Eagle Finland Oy:n kaivoslain (621/2011) 40 §:n mukaisesta hakemuksesta, nykyisen kaivosalueen laajentamisesta. Kaivosalueen laajennusta haetaan, jotta kaivosalueelle saadaan lisää CIL-rikastushiekan varastointikapasiteettia. Samassa yhteydessä moreenille ja pintamaille varataan riittävät läjitysalueet rakennusalueen läheisyydestä.

Patoturvallisuusviranomaisella ei ole huomautettavaa kaivosalueen laajennushakemukseen. Patoturvallisuusviranomaisen näkemyksen mukaan on tärkeätä, että keskeiset kaivostoiminnot, kuten kaivoksen padot ja altaat, kuten myös suunniteltu CIL3 rikastushiekka-allas sijaitsee kaivosalueella.

Patoturvallisuusviranomaisen on esittänyt CIL3-allasta koskevassa YVA-menettelyssä niitä seikkoja, mitä ympäristöluvan hakuvaiheessa tulee esittää mm. padon rakentamisesta. YVA-menettelyssä on todettu, että CIL2-altaan korottamismahdollisuuksia tason +241 yläpuolelle selvittää ja patoturvallisuusviranomaisen käsityksen mukaan CIL2-altaan korottamisen suunnittelua on edistetty YVA:n jälkeen. Lähtökohtaisesti uuden altaan rakentaminen ja sitä myöten useampi matala patoallas on turvallisempi kuin yksi korkea padottu alue. Kuitenkin CIL2-altaan lisäkorotukset voisi siirtää CIL3-altaan ensimmäisen vaiheen rakentamisen aloittamista ja vähentää CIL-rikastushiekan läjittämistilavuuden tarvetta CIL3-alteelle.

Padon rakentamiselle ei ole omaa lupaprosessia. Patoturvallisuuslain (494/2009) 3 § mukaan patoturvallisuuslain säännökset on otettava huomioon vesilain, ympäristösuojelulain sekä maankäyttö- ja rakennuslain mukaista padon rakentamista ja käyttöä koskevaa viranomaispäätöstä tehtäessä. Patoturvallisuusviranomaisen ei ota tässä lausunnossa kantaa padon mitoituksen tai rakenteisiin, vaan patoturvallisuusviranomaisen esittää patoturvallisuuslain 9 §:n mukaisen lausunnon padon mitoituksesta

13.2.2023

KAIELY/34/2017

ympäristölupaprosessin yhteydessä. Samalla todettakoon, ettei CIL3-altaan eikä CIL2-altaan korottamisen ympäristölupa-asia ole vielä vireillä.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt Johtava vesitalousasiantuntija Heli Nurmi ja ratkaissut Yksikön päällikkö Timo Regina.

Tämä asiakirja KAIELY/34/2017 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KAIELY/34/2017 har godkänts elektroniskt

Hyväksyjä Regina Timo 23.02.2023 08:01

Esittelijä Nurmi Heli 22.02.2023 16:17

Lausunto kaivoslupahakemuksesta/Suurikuusikon kaivosalueen laajentaminen, lupatunnus KL2022:0002

14/10.01.01/2023

Khall 14.02.2023 § 55 Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) pyytää kaivoslain (621/2011) nojalla lausuntoa Agnico Eagle Finland Oy:n kaivoslupahakemuksesta, koskien kaivosalueen laajentamista.

Agnico Eagle Finland Oy suunnittelee uuden rikastehiekka-altaan (CIL3) rakentamista nykyisen kaivosalueen koillispuolelle. Uusi allas rakennetaan, jotta saadaan lisää CIL-rikastehiekan varastointikapasiteettia ja Kittilän kaivoksen toimintaa voidaan jatkaa eteenpäin, kun nykyisin läjityskäytössä olevan CIL2-altaan varastointikapasiteetti ehtyy.

Kaivoslain (621/2011) 47§:n mukaan kaivosalueen ja kaivoksen apualueen suhde muuhun alueiden käyttöön tulee olla selvitetty. Kaivostoiminnan tulee perustua maankäyttö- ja rakennuslain mukaiseen oikeusvaikutteiseen kaavaan taikka kaivostoiminnan vaikutukset huomioon ottaen asian tulee olla muutoin riittävästi selvitetty yhteistyössä kunnan, maakunnan liiton sekä elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksen kanssa. Kaivos alueella ei ole yleis- eikä asemakaavaa, joten alueelle on laadittu maankäyttöselvitys, joka on hakemuksen liitteenä.

Selvityksen mukaan hankkeella ei arvioida olevan merkittäviä haitallisia vaikutuksia maankäyttöön tai asutukseen, ilmanlaatuun, liikenteeseen, maaperään, luonnonsuojeluun, pinta- tai pohjavesiin eikä maisema- tai kulttuuriympäristöön. Keskisuuria vaikutuksia aiheutuu poronhoidolle, kasvillisuudelle ja luontotyypeille sekä linnustolle. Yhtiö ilmoittaa olevansa valmis toteuttamaan aidoituksen paliskunnan toiveiden mukaisesti.

Hallintosäännön 3 §:n mukaan kunnanjohtajan ollessa poissa tai esteellinen, esittelijänä toimii hallintojohtaja.

Hallintojohtaja:

Kunnan hallitus päättää lausuntonaan Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle todeta, että laaditussa Suurikuusikon kaivoksen laajennuksen maankäyttöselvityksessä kaivosalueen suhde muuhun alueiden käyttöön on riittävästi selvitetty.

Muilta osin ei ole lausuttavaa.

Päätös:

Kunnanjohtaja Timo Kurula ilmoitti olevansa esteellinen (asianosaisjäävi) ja poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn ajaksi (poissa klo 14.43- 14.47).

Esitys hyväksyttiin.

MUUTOKSENHAKUKIELTO

Tästä päätöksestä ei saa tehdä oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta, koska päätös koskee kuntalain 136 §:n mukaan valmistelua tai täytäntöönpanoa; työ- ja virkaehtosopimuksen tulkintaa tai soveltamista; tai työjohto- ja valvontaoikeuden käyttämistä.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)
kaivosasiat@tukes.fi

Viite: Lausuntopyyntö 19.1.2023

Suurikuusikko – kaivosalueen laajentaminen

Hankkeen kuvaus

Agnico Eagle Finland Oy suunnittelee uuden kullan liuotuspiirin rikastushiekan (CIL) rikastushiekka-altaan (CIL3) rakentamista nykyisen kaivosalueen koillispuolelle. Kaivosalueen laajennusta ja alueen liittämistä osaksi Suurikuusikon kaivospiiriä ja -alueita (5965, KL2019:0008, KL2017:0003) haetaan, jotta kaivosalueelle saadaan lisää CIL-rikastushiekan varastointikapasiteettia ja jotta toimintaa Kittilän kaivoksella voidaan jatkaa eteenpäin, kun nykyisin läjityskäytössä olevan CIL2-altaan varastointikapasiteetti ehtyy. Samassa yhteydessä moreenille ja pintamaille varataan riittävät läjitysalueet rakennusalueen läheisyydestä.

Uuden CIL3-altaan läjityskapasiteetin mitoituksessa on käytetty läjitystilavuutta 5,4 Mm³ (miljoonaa kuutiometriä). Allas rakennetaan vaiheittain ja sitä laajennetaan vain tarvittaessa kaivoksen eliniän (LOM) asettamien tarpeiden mukaisesti. Huomioitavaa on, että nykyisellä rikastamon tuotantoprofiililla tuotetaan CIL-hiekkaa vuosina 2027–2034 alle puolet edellä mainitusta CIL-rikastushiekan määrästä (5,4 Mm³). Altaan laajentaminen täyteen mittakaavaan vaatinee näin Kittilän kaivoksen elinkaaren pidentymistä vuodesta 2034 eteenpäin.

Kaivosyhtiö hakee kaivoslain (621/2011) 34 §:n mukaista lupaa kaivosalueen kasvattamiseksi nykyisestä.

Yhtiö hakee myös kaivoslain 169 §:n mukaista lupaa uuden altaan rakentamistöiden aloittamiseksi muutoksenhausta huolimatta niiden alueiden osalta, joihin yhtiöllä on käyttö- ja/tai omistusoikeus. Agnico Eagle Finland Oy esittää myös, ettei kaivosalueen laajennuksen osalta sovelleta kaivoslain 12 luvun 121 §:ää kaivosturvallisuusluvan tarpeesta tai 130 §:ää kaivosturvallisuusluvan muuttamisesta. Yhtiö katsoo, ettei kaivosturvallisuusluvan hakemiselle tai päivittämislle ole tarvetta tuotannollisessa toiminnassa olevan kaivoksen osalta. Yhtiö esittääkin näin, ettei kaivoslain 121 §:ää sekä 130 §:ää sovelleta tämän lupamenettelyn osalta.

Suhde maakuntakaavaan

Alueella on voimassa 16.5.2012 lainvoiman saanut Tunturi-Lapin maakuntakaava, jossa Suurikuusikon kaivospiiri on osoitettu kaivosaluemerkinnällä (EK 1906). Merkinnällä osoitetaan alueita, joilla jo on kaivostoimintaa tai joilla on todettu, arvioitu tai inventoitu sellaisia malmi- ja mineraaliesiintymiä, että kaivostoiminta on todennäköistä. Alueet halutaan suojata sellaisilta rakentamisen, suojelun ja muun maankäytön pysyviltä muutoksilta, jotka vaarantavat kaivostoiminnan harjoittamisen. Alueet sisältävät myös kaivostoiminnan kannalta tarpeelliset rikastuslaitokset, läjitys- ja rikastushiekka-alueet sekä liikenneväylät ja -alueet. Laajennusalue sijoittuu maakuntakaavassa kaivosalueen lounaispuolelle maa- ja metsätalousvaltaiselle alueelle (M 4511). Merkinnällä osoitetaan pääasiassa maa- ja metsätaloustalouteen tarkoitettuja alueita, joita voidaan käyttää pääasiallista käyttötarkoitusta sanottavasti haittaamatta ja luonnetta muuttamatta myös muihin tarkoituksiin. Laajennusalueen länsipuolelle on maakuntakaavassa osoitettu moottorikelkkailureitti ja alueen itäpuolella kulkee yhdystie. Alue sijaitsee erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettuna alueella.

Tunturi-Lapin maakuntakaavassa on annettu koko maakuntakaava-aluetta koskevia määräyksiä muun muassa poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäytöllisten toiminta- ja kehittämisedellytyksien turvaamisesta sekä ympäristön viihtyisyyden turvaamisesta

Lapin liitto on lausunut Suurikuusikon kaivospiirin laajentamisesta 1.2.2018, kaivospiirin laajentamiseen liittyvästä maankäyttösuunnitelmasta 22.1.2020 ja Agnico Eagle Finland Oy:n tuotannon noston ja CIL-rikastushiekkan hallinnan YVA-selostuksesta 17.1.2022.

Lapin liiton näkemys

Lausuntonaan Lapin liiton virasto toteaa, että nyt esitetty laajennusalue poikkeaa maakuntakaavan kaivosalueesta, mutta tukeutuu olemassa olevaan kaivosalueeseen. Näin ollen kaivosalueen laajentamisen voidaan katsoa olevan maakuntakaavan täsmentymistä eikä se aiheuta tarvetta muuttaa voimassa olevaa Tunturi-Lapin maakuntakaavaa.

Lappi-sopimuksessa 2022–2025 kaivostoiminta on nostettu yhdeksi kärkitoimialaksi ja sen merkitystä korostetaan. Lapin liiton virasto toteaa Suurikuusikon kaivoksen laajentamisen olevan maakunnan suunnittelun ja Tunturi-Lapin maakuntakaavan tavoitteiden mukaista.

LAPIN LIITTO

Paula Qvick
suunnittelujohtaja

Lausunnon valmistelija:
Tiina Elo, ympäristöasiantuntija

Viite: Lausuntopyyntö 19.1.2023
Asia: KITTILÄ – KL2022:0002 Suurikuusikko

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) pyytää kaivoslain (621/2011) nojalla lausuntoa Kittilän kunnan alueeseen kohdistuvasta kaivoslupahakemuksesta. Lapin maakuntamuseo lausuu asiasta Kittilän kunnan alueesta vastaavana museolain (314/2019) mukaisena alueellisena vastuumuseona museolain §7 1 momentin 2 kohdan mukaisen kulttuuriympäristötehtävänsä puitteissa.

Hakemus koskettaa Agnico Eagle Finland Oy:n suunnitelmaa uuden kullan liuotuspiirin rikastushiekan (CIL) rikastushiekka-altaan (CIL3) rakentamista nykyisen kaivosalueen koillispuolelle

Arkeologia

Laajennusalueella ei sijaitse tunnettuja kiinteitä muinaisjäänköksiä tai muita arkeologisia kulttuuriperintökohteita. Hankealueella on toteutettu YVA-menettelyn yhteydessä arkeologinen inventointi. Lähin kiinteä muinaisjäänkö on 1000029401 (Kätkäkumpu), joka on 5 pyyntikuoppaa käsittävä kohde. Se sijaitsee kaivosalueen laajennuksen pohjoispuolella. Kaivosalueen laajennuksen rajauksessa on jätetty 50 m suojaetäisyys muinaisjäänköeseen. Läjitysaluevarauksen reunasta muinaisjäänköeseen on matkaa arviolta noin 40 m.

Lapin maakuntamuseon näkemyksen mukaan arkeologinen kulttuuriperintö on huomioitu suunnitelmissa riittävällä tavalla. Rakennustöiden yhteydessä kohteen 1000029401 läheisyys tulee kuitenkin huomioida tarvittaessa riittävän maastomerkinnöin, jottei kohde pääse vahingoittumaan.

Rakennettu kulttuuriympäristö

Hankkeen vaikutuksia maisemaan ja kulttuuriympäristön kannalta tärkeisiin kohteisiin on arvioitu YVA-menettelyn yhteydessä. Asiakirjojen mukaan hankkeen aiheuttama muutos näkyy vain hankealueen välittömässä läheisyydessä

eikä vaikuta maiseman kannalta tärkeiden ominaispiirteiden säilymiseen. Maisemarakenne ei hankkeen myötä muutu.

Lapin maakuntamuseolla ei ole rakennetun kulttuuriympäristön osalta hankkeesta huomautettavaa.

Rovaniemellä 27. helmikuuta 2023

Jari-Matti Kuusela
Arkeologi, FT, dos.

Jani Hiltunen
Amanuessi, rakennusperintö

Jakelu: Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)
Lapin ELY-keskus
Museovirasto

Asiakirjan ovat allekirjoittaneet

Nimi	Tunnistautuminen	Aika
HARRI ERIK SAXLUND	Telia Tunnistus	03.04.2023 15:30:23 UTC+03:00

Tämä dokumentti on sähköisesti allekirjoitettu

Sisällys: - Kansilehti (1 sivu)
- Alkuperäinen dokumentti (3 sivua)

Kansilehden sivu 1/1

Metsähallitus
PL94
01301 Vantaa
kirjaamo@metsa.fi

TUKES
PL8060
96101 Rovaniemi
kaivosasiat@tukes.fi

Viite: Lausuntopyyntö 19.1.2023 Kaivnro 5965, lupatunnus KL2022:0002

Metsähallituksen lausunto kaivoslupahakemuksesta Kittilän kaivosalueen laajentuminen KL2022:002 Suurikuusikko, Kittilä, Agnico Eagle Finland Oy

Agnico Eagle Finland Oy suunnittelee uuden rikastushiekka-altaan (CIL3) rakentamista nykyisen kaivosalueen koillispuolelle. Kaivosalueen laajennusta ja alueen liittämistä osaksi Suurikuusikon kaivospiiriä ja -alueita (5965, KL2019:0008, KL2017:0003) haetaan nykyisen läjityskäytössä olevan CIL2-altaan varastointikapasiteetin ehtyessä. Samassa yhteydessä moreenille ja pintamaille varataan riittävät läjitysalueet rakennusalueen läheisyydestä.

Metsähallitus lausunnon antajana

Kaivosluvan laajennusalue sijoittuu osittain Metsähallituksen hallinnoimalle alueelle Kittilän valtionmaa IV 261-893-13-1.

Teiden käyttö, rakenteet

Kaivosalueen laajentumisen ja uuden CIL2-altaan rakentamisen myötä Kuusiselän tietä joudutaan siirtämään. Metsähallituksella tulee olla mahdollisuus käyttää Kuusiselän tietä ja säilyttää kulkuoikeus Seurujoen ylitse, kuten edellisessä kaivoslupa-alueen laajennuksessakin.

Kalastus ja kalatalous

Kalatalouden ja kalastuksen osalta Metsähallitus toteaa suurimman riskin liittyvän alueelle rakennettaviin uusiin pato- ja allasrakenteisiin sekä niissä säilytettäviin rikastuneisiin ja kemikaalipitoisiin vesi- ja maamassoihin. Jo nykyisellään kaivoksen

alueella sijaitsevat rikastushiekka ja prosessivesialtaat muodostavat suuren riskin hallitsemattomille vuodoille, joka kohdistuu suoraan alapuolisiin vesistöihin, kuten Seurujokeen, Loukiseen ja Ounasjokeen. Kaivoksella käsiteltävät ja säilöttävät kemikaalit ja kaivostoiminnalle altistuneet maa-ainekset ovat vesiympäristöön päästyään erittäin haitallisia vesieliöstölle. Kaivoksen laajenevan toiminnan vuoksi kalasto-, vedenlaatu- ja pohjaeläinseurannat tulisi laajentaa koskemaan myös Ounasjoen pääuomaa siten, että seurantaan tehtäisiin Ounasjoessa sekä Loukisen purkupisteen ylä-, että alapuolella. Tällä päästäisiin seurannan kannalta parempaan tilanteeseen, jossa voitaisiin seurata mahdollisia muutoksia kaivoksen purkuvesien ylä- ja alapuolella, jolloin mahdollinen syy-yhteys olisi kohdistettavissa kaivostoimintaan.

Rakentamisessa ja laajentamisessa on huomioitava muuttuva ympäristö sadannan ja vesien hallinnan osalta sekä tehtävä rakenteet parhaalla mahdollisella tavalla riskien minimoimiseksi. Rakenteisiin käytettävien synteettisten kalvojen käyttöikä on oltava riittävän pitkä, jolloin vältetään tilanteelta, jolloin "mikä tahansa synteettinen eristemateriaali" ei aiheuta yllättävää tilannetta käyttöiän päättyessä ennakoimatta ja aiheuttavan vuotovaaran tai suoranaisen vuodon.

Tuotannon kasvattamiseen voi liittyä myös määräyksiä kalatalousmaksun tarkistamisesta. Metsähallituksen mielestä kalatalousmaksua tulee voida käyttää myös muuhun toimintaan, kuin kalaistutuksiin haitta-alueelle. Esimerkiksi kalatalousmaksua tulisi voida käyttää elinympäristökunnostuksiin, joilla kompensoidaan haitta-alueelle aiheutunutta kalataloushaittaa. Lisäksi kalatalousmaksun toimenpidealuetta tulee voida ajatella laajemmin, kuin pelkän haitta-alueen elinympäristökunnostuksina.

Poronhoito

Suurikuusikon kaivosalueen laajennuksen sijainti erityisellä poronhoitoalueella tulee huomioida lupamääräyksiä annettaessa.

Lisätietoja lausunnosta antaa kaivannaisalan asiantuntija Jenni Hasa (jenni.hasa@metsa.fi p. 040 4823961).

Harri Saxlund
Kaivannaispäällikkö
Metsähallitus

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto
PL 66
00521 Helsinki
kaivosasiat@tukes.fi

LAUSUNTO

27.2.2023

Dnro 068/2023

Paliskuntain yhdistyksen lausunto asiassa, lupatunnus KL2022:0002

KITILÄN KAIVOS, KAIVOSALUEEN LAAJENNUS

Turvallisuus ja kemikaalivirasto pyytää lausuntoa Kittilän kaivoksen kaivosalueen laajennuksesta.

Agnico Eagle Finland Oy suunnittelee uuden kullan liuotuspiirin rikastushiekan (CIL) rikastushiekka-altaan (CIL3) rakentamista nykyisen kaivosalueen koillispuolelle. Kaivosalueen laajennusta ja alueen liittämistä osaksi Suurikuusikon kaivospiiriä ja -alueita (5965, KL2019:0008, KL2017:0003) haetaan, jotta kaivosalueelle saadaan lisää CIL-rikastushiekan varastointikapasiteettia ja jotta toimintaa Kittilän kaivoksella voidaan jatkaa eteenpäin, kun nykyisin läjityskäytössä olevan CIL2-altaan varastointikapasiteetti ehtyy. Samassa yhteydessä moreenille ja pintamaille varataan riittävät läjitysalueet rakennusalueen läheisyydestä. Laajenemisen pinta-ala on noin 206 ha.

Uuden CIL3-altaan läjityskapasiteetin mitoituksessa on käytetty läjitystilavuutta 5,4 Mm³ (miljoonaa kuutiometriä). Allas rakennetaan vaiheittain ja sitä laajennetaan vain tarvittaessa kaivoksen eliniän (LOM) asettamien tarpeiden mukaisesti. Huomioitavaa on, että nykyisellä rikastamon tuotantoprofiililla tuotetaan CIL-hiekkaa vuosina 2027–2034 alle puolet edellä mainitusta CIL-rikastushiekan määrästä (5,4 Mm³). Altaan laajentaminen täyteen mittakaavaan vaatinee näin Kittilän kaivoksen elinkaaren pidentymistä vuodesta 2034 eteenpäin.

Kaivosyhtiö hakee kaivoslain (621/2011) 34 §:n mukaista lupaa kaivosalueen kasvattamiseksi nykyisestä. Yhtiö hakee myös kaivoslain 169 §:n mukaista lupaa uuden altaan rakentamistöiden aloittamiseksi muutoksenhausta huolimatta niiden alueiden osalta, joihin yhtiöllä on käyttö- ja/tai omistusoikeus. Agnico Eagle Finland Oy esittää myös, ettei kaivosalueen laajennuksen osalta sovelleta kaivoslain 12 luvun 121 §:ää kaivosturvallisuusluvan tarpeesta tai 130 §:ää kaivosturvallisuusluvan muuttamisesta. Yhtiö katsoo, ettei kaivosturvallisuusluvan hakemiselle tai päivittämiselle ole tarvetta tuotannollisessa toiminnassa olevan kaivoksen osalta. Yhtiö esittääkin näin, ettei kaivoslain 121 §:ää sekä 130 §:ää sovelleta tämän lupamenettelyn osalta.

Kittilän kultakaivos toimintoinen ja laajennussuunnitelmiseen sijoittuu kokonaan Kuivasalmen paliskunnan alueelle. Kaivostoiminnalla on huomattavia haitallisia vaikutuksia poronhoidolle ja kaivostoinnin laajeneminen tulee entisestään vaikeuttamaan Kuivasalmen paliskunnan poronhoitoa. Paliskunnan suurin sallittu eloporomäärä on 6 000 ja poronomistajia oli 153 poronhoitovuonna 2020–2021. Paliskunnan poronhoito perustuu luonnonlaitumien ympärivuotiseen hyödyntämiseen. Poronhoito on merkittävä elinkeino Kittilässä. Elinkeinolla on paitsi välittömiä, myös välillisiä työllisyysvaikutuksia mm. lihan ja muiden tuotteiden jalostuksessa. Poro ja poronhoito ovat erittäin keskeinen osa Levin ja Kittilän matkailumarkkinoinnin kuvaa ja matkailuelämystä. Elinkeinoon merkitys syrjäkylien asuttuna pitämiseksi, elinvoimaisuudelle ja maisemakuvalle on suuri.

Poronhoidon huomioon ottaminen

Poronhoitolaki (PHL 848/1990) on erityislaki, joka turvaa poronhoidon asemaa ja alueidenkäytöllisiä edellytyksiä. Poronhoitolaissa on määritelty poronhoidon harjoittamisoikeus (3 §), joka on maanomistuksesta riippumaton ikiaikainen nautintaoikeus. Poronhoitajat ovat alueella oikeuden haltijoita. Kuivasalmen paliskunta sijaitsee erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulla alueella. Alueella olevaa valtion maata ei saa käyttää sillä tavoin, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa poronhoidolle (PHL 2 §). Poronhoidon kannattavuus perustuu ikimuistoiseen nautintaoikeuteen, porojen vapaaseen laidunnusoikeuteen (PHL 3 §). Poronhoitolaissa säädetään myös neuvottelovelvollisuudesta suunniteltaessa valtion maita koskevia poronhoidon harjoittamiseen vaikuttavia toimenpiteitä (53 §).

Laajennussuunnitelmat sijaitsevat valtion maalla, joka on Tunturi-Lapin maakuntakaavassa merkitty erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulle alueeksi sekä maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi (M 4511). Alueella ei ole voimassa olevaa yleiskaavaa eikä asemakaavoja. Tunturi-Lapin maakuntakaavan koko maakuntakaava-alueita koskevat yleismääräykset edellyttävät poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäytöllisten toiminta- ja kehittämisedellytysten turvaamista. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan (32 §) viranomaisten on suunnitellessaan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta otettava maakuntakaava huomioon, pyrittävä edistämään kaavan toteuttamista ja katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta kaavan toteuttamista.

Kaivoslaki (621/2011) tunnistaa erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettua aluetta. 38 § säättää: ”Lupaviranomaisen tulee erityisellä poronhoitoalueella selvittää yhteistyössä alueella toimivien paliskuntien kanssa luvan mukaisesta toiminnasta aiheutuvat haitat poronhoidolle.” Lisäksi ”Malminetsintälupaa, kaivoslupaa ja kullanhuhdontalupaa ei saa myöntää, jos luvan mukainen toiminta --- 3) aiheuttaisi erityisellä poronhoitoalueella huomattavaa haittaa poronhoidolle. Lupa voidaan kuitenkin myöntää 1 momentissa tarkoitettusta esteestä huolimatta, jos este on mahdollista poistaa lupamääräyksin” (50 §). Lisäksi 52 § säättää: Kaivosluvassa on annettava yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeelliset määräykset: 1) kaivostoiminnasta aiheutuvien haitallisten vaikutusten välttämiseksi tai rajoittamiseksi sekä ihmisten terveyden ja yleisen turvallisuuden varmistamiseksi;--- 4) poronhoidolle aiheutuvien haittojen vähentämiseksi erityisellä poronhoitoalueella --- . Viimeksi mainittu kohta puuttuu Tukesin laatimasta yhteenvedosta asiassa, mitä Paliskuntain yhdistys ihmettelee.

Kaivostoiminnan vaikutuksia Kuivasalmen paliskunnassa

Kuivasalmen paliskunnassa on Kittilän kultakaivoksen toiminnan lisäksi aktiivista malminetsintää. Paliskunnalla on pitkä kokemus kaivostoiminnasta alueellaan. Kaivostoiminnalla on monenlaisia haitallisia vaikutuksia paliskunnan poronhoitoon.

Kaivostoiminnan seurauksena poronhoitoon kohdistuvia haittoja ovat mm.:

- (i) **Laidunten väheneminen suoraan kaivostoimintojen alle, sekä epäsuorasti laajemmalla alueella häiriövaikutuksen vuoksi.** Kaivosalue on vasta laajentunut ja nyt tutkitaan sen laajentamista edelleen. Suuri osa alueen porokarjasta (etenkin tuottava osa, eli vaatimet) ei laidunna kaivoksen lähialueella samalla tavalla kuin ennen, vaan alueen ympärillä on kilometrien laajuinen välttämisaalue, missä porot laiduntavat huomattavasti vähemmän tai eivät lainkaan. Välttämisaalue kohdistuu etenkin kesälaidunnukseen kaivoksen pohjois- ja itäpuolella. Laidunnuspaine on kasvanut muissa osissa paliskuntaa. CIL-altaalla laajeneva kaivosalue ei ole enää keskeistä porolaidunta, koska porojen laidunkierto on muuttunut. Silti laajeneva kaivosalue on pois potentiaalisista laidunalueista ja sen

- sijoittaminen ohjaa porojen laidunkiertoa edelleen alueelta pois päin: porojen välttämisaalue kaivoksesta kasvaa entisestään. Lisäksi kaivosalueelle suunniteltu avolouhostoiminta lisää melua ja pölyä alueen ympäristössä, mikä myös vaikuttaa laiduntamiseen.
- (ii) **Porojen vakiintuneet kulkureitit ovat muuttuneet.** Ennen poroista suurin osa (75%) tuli keskitalven ajaksi kotitarhoille. Nyt kulkemisen estää kaivoksen kuivatusvesien kastelema jänkä kaivoksen länsipuolella. Poroja joudutaan tuomaan kotitarhoihin autoilla ympäri paliskuntaa, mikä lisää poronhoitajien työtaakkaa ja kustannuksia. Paliskunnalla on huoli tilan riittämisestä kaivoksen itäpuolella: laidunkiertoreitin kulkutila kaventuu, kääntäkö laajeneva kaivostoiminta porojen kulkemista entisestään?
- (iii) **Purkuputken huoltotien vaikutus porojen liikkumiseen** on vielä epäselvä, koska putki on verrattain uusi asia. On mahdollista, että talvellakin avoinna pidettävä tie suuntaa porojen lukua syystalvella pois päin omalta alueeltaan, jolloin niitä joudutaan hakemaan muista osista, ja vaara siitä, ettei kaikkia saada käsille, kasvaa. Tällöin menetetään poronhoidon pääomaa (siitosvaatimet) ja sen tuottoa (vasat). Joka tapauksessa, jos porojen käsille saaminen myöhästyy, niiden teuraskunto heikkenee. Purkuputki on aiheuttanut Loukisen jäättömänä pysymisen pitkältä matkalta kuluvana talvena. Joen yli ei pääse poronhoitotöissä purkuputken alapuolelta. Heikot jäät ovat turvallisuusriski myös poroille.
- (iv) **Kaivoksen vaikutukset poronhoitotöihin ja paliskunnan infrastruktuuriin.** Porojen tiheys on keskipalkisessa alhaisempi kuin ennen ja poroja on ollut vaikeampi koota ja kerätä erotuksiin. Käytännössä poronhoitotyöt ovat siis vaikeutuneet ja lisääntyneet. Kaivosta lähimmän erotusaidan, Suasselän, käsiteltyjen porojen määrät ovat vähentyneet merkittävästi. Myös Liinaharjan aidan merkitys on vähentynyt.
- (v) **Porovahingot.** Joitakin hirvaita ja härkiä kulkee kaivokselle kesällä räkkäsuojaan, vaikka kaivosalue on aidattu. Siellä ne altistuvat erinäisille vaaroille koneiden seassa tai rikastushiekka-altailla.
- (vi) **Porojen liikennevahingot ovat lisääntyneet kaivostoiminnan alkamisen jälkeen.** Porokolarit koko paliskunnassa ovat kaksinkertaistuneet. Kasvu on nähtävillä erityisesti kaivokselle johtavilla teillä. Vahingot kohdistuvat tiettyjen poronomistajien poroihin ja ovat siksi merkittäviä. Ne voivat vaikuttaa porokarjan rakenteeseen (liikaa nuoria, kuolleiden tilalle jätettyjä poroja, jotka eivät tuota ennen kuin 3–4 vuoden iässä).
- (vii) **Vaikutukset porotalouteen ja sosiaaliset vaikutukset.** Paliskunta on joutunut monin tavoin sopeuttamaan toimintaansa kaivoksen tulon myötä, muun muassa ohjaamaan porojen laidunnusta, muokkaamaan porokarjaa ja lisäämään porojen kuljettamista autolla kotitarhoille. Porotyöt (ettotyöt ja erotukset) ovat muuttuneet. Poronhoidon kustannukset töistä ja lisäruokinasta lisääntyneet. Kaivostoiminnalla on haitallisia vaikutuksia paliskunnan poronhoidon järjestämiseen, porotalouteen ja poronhoitokulttuuriin. Laajeneva kaivostoiminta Kuivasalmen paliskunnassa aiheuttaa huolta elinkeinon jatkuvuudesta. Poronhoidon taloudellinen kannattavuus voi edelleen heikentyä mm. lisääntyvien työ- ja lisäruokintakustannusten myötä. Laajenevan kaivostoiminnan vaikutusten kautta elinkeinon mielekäs jatkuvuus alueella voi olla vaakalaudalla.
- (viii) **Vaikutukset ympäristöön.** Kaivostoiminnan aiheuttaman pölyämisen ja kaivokselta päästettävien vesien mahdolliset vaikutukset ympäristöön vaikuttavat myös porojen juomavesiin ja laidunkasvillisuuteen. Kaivostoiminnassa on ympäristöriskejä, jotka konkretisoituvat esimerkiksi poikkeustilanteissa kaivoksen jätealtaiden rakenteiden pettäessä. Ympäristön pilaantuminen vaikuttaisi myös porolaitumien puhtauteen. Lisäksi sillä voi olla vaikutus porotuotteiden imagoon ja sitä kautta markkinoihin.

Kaivosalueen laajeneminen

Hankkeesta on toteutettu ympäristövaikutusten arviointi, YVA. YVA:n loppupäätelmänä Paliskuntain yhdistys katsoi, että Kuivasalmen paliskunnan poronhoidolle aiheutuu haittaa YVA:n vaihtoehtojen VE 1 ja VE 2 alavaihtoehtoista, jotka laajentavat kaivospiirin aluetta. Kaivoksen laajenemisen vaihtoehtoista allasvaihtoehto A aiheuttaisi vähiten haittaa poronhoidolle: allas sijoittuu osittain olemassa olevan kaivospiirin sisälle, eikä laajentaisi kaivoksen aluetta yhtä paljon kuin muut vaihtoehdot. B-vaihtoehdossa allas sijoittuu kauemmas nykyisistä kaivostoiminnoista, joten porojen suora laidunalueen menetys olisi suurempi ja niiden välttämismäärä voi olla suurempi. Paliskunnan näkökulmasta allasvaihtoehto C aiheuttaa suurimman haitan poronhoidolle, sillä vaihtoehtoon liittyy mm. olemassa olevien metsäauto-ten merkittävä parantaminen ja oikaisu sekä uuden, 8 km pitkän tien rakentaminen vaihtoehdossa katkaistavan Pokantien tilalle. Katsoimme, että vaihtoehto C aiheuttaisi poronhoidolle huomattavaa haittaa.

Kaivosyhtiö on päätenyt vaihtoehtoon B. YVA:n aikana katsoimme, että mikäli hankkeessa päädytään allasvaihtoehdon valinnassa vaihtoehtoon B, tulee Kuivasalmen paliskunnan näkemyksen mukaan sen ympärille rakentaa erillinen aita siten, ettei altaan ja muun kaivosalueen väliin jäävää aluetta suljeta. Tällöin poroille jäisi mahdollisuus kulkea alueiden välistä. Paliskuntain yhdistys pitää tätä tärkeänä haittojen lieventämiskeinona.

Yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeelliset määräykset

Paliskuntain yhdistys esittää, että seuraavat yksilöidyt vaatimukset toteutetaan kaivoksen laajenemisalueen lupamääräyksissä:

1. Neuvottelut

Kaivostoiminta on poronhoidon harjoittamiseen olennaisesti vaikuttavaa toimintaa. Annettavilla määräyksillä voidaan mahdollisesti joiltakin osin vähentää kaivostoiminnan aiheuttamia haittoja paliskunnalle. Tukesin tulee valtion viranomaisena neuvotella asianomaisen paliskunnan edustajan kanssa antaessaan määräyksiä yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi (PHL 53 §). Poronhoitolain 53 §:n mukaiset neuvottelut tulee järjestää.

2. Aitaaminen

Kaivosyhtiön tulee taata paitsi ihmisten, myös porojen ja muiden eläinten turvallisuus alueella. Porot ovat vaarassa kaivosalueella ja muualla kaivoksilla niitä on hukkunut lietealtaisiin. Kaivos on aiheuttanut paliskunnalle lisätyötä ja poronomistajille huolta porojensa turvallisuudesta. Porojen turvallisuuden parantamiseksi myös laajentuvan kaivosalueen ympärille tulee rakentaa aita. Aita tulee rakentaa niin, että kaivosalueen ja laajennuksen väliin jätetään rauhallinen alue, josta porojen on mahdollista kulkea, mikäli ne vielä uskaltavat. Aidan on oltava pitävä. Siihen voi rakentaa poroja ohjaavia ja pyydystäviä nieluja sekä ympäristöön muita poroja rakkäaikana houkuttelevia rakkäsuojapaikkoja, jotta porot eivät pyri aidatulle alueelle rakkäaikana.

3. Haittojen korvaaminen

Kaivoksen haittojen vähentämiseksi kaivosyhtiö ja Kuivasalmen paliskunta ovat sopineet haittojen korvaamisesta. Kaivosalueen laajeneminen laajentaa laidunalueenmenetyksiä ja porojen välttämistä

kauemmas kaivosalueesta ja voi estää porojen laidunkierron alueen pohjoispuolelle. Kaivosviranomaisen tulee varmistaa Kuivasalmen paliskunnalta, että korvaukset ovat riittävät haittojen vähentämiseen. Mikäli sopimusta on tarvetta tarkistaa, siitä on syytä määrätä kaivoksen yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi annettavissa määräyksissä.

4. Määräysten tarkistaminen

Kaivosviranomaisen tulee antaa määräyksiä poronhoidolle aiheutuvien haittojen vähentämiseksi. Määräykset tulee käsitellä uudestaan, jos kaivoksen toiminnassa tapahtuu muutoksia, kuitenkin säännöllisesti muutaman vuoden välein. Siinä vaiheessa Tukesin on jälleen neuvoteltava paliskunnan kanssa poronhoitolain 53 §:n mukaisesti.

5. Määräysten valvominen

Kaivosyhtiölle annettujen määräysten noudattamista tulee valvoa.

6. Vakuudet

Kuulutusasiakirjan mukaan: ”Kaivosalueen laajennuksen ei arvioida kasvattavan kaivoslain mukaisen vakuuden määrää. Suunnitellun uuden rikastushiekan läjitysalueen (CIL3) ympäristönsuojelulain mukaiset vakuudet kattavat läjitysalueen sulkemiseen kohdistuvat kustannukset.” Tukesin tulee varmistaa vakuuksien riittävyys. Niissä tulee ottaa huomioon kaivoksen turvallisuusrakenteiden ylläpidon todelliset vuotuiset kustannukset.

Lopuksi

Kittilän kaivoksen laajenemisen mahdollistamassa luvassa tulee lupamääräysten lisäksi varmistua kaivoksen uuden CIL-rikastushiekka-altaan turvallisuudesta. Padon ja altaan pohjarakenteiden tulee olla sellaisia, ettei kaivostoiminnasta aiheudu riskejä ympäristölle. Tämän vuoksi Paliskuntain yhdistys esittää huolensa siitä, että hankkeessa ei sovellettaisi kaivoslain 130 §:ää kaivosturvallisuusluvan muuttamisesta.

PALISKUNTAIN YHDISTYS

Anne Ollila
toiminnanjohtaja

ma/ao

Ympäristökonsultointi Kittilän kaivos
Projekti 318550

Agnico Eagle Finland Oy selitys kaivoslupahakemuksesta (KL2022:0002) annettuihin lausuntoihin

Asiakkaan tiedot

Agnico Eagle Finland Oy
Pokantie 541, 99250 Kiistala
Tommi Kankkunen
+358 50 575 5389
tommi.kankkunen@agnicoeagle.com

1. Otsikko

Agnico Eagle Finland Oy on käynnistänyt kaivoslupamenettelyn nykyisen kaivosalueen laajentamiseksi noin 206 hehtaarilla. Lupahakemus on tullut vireille turvallisuus ja kemikaalivirastolle (Tukes) 26. päivä toukokuuta 2022. Viranomaisen käynnisti kuulemismenettelyn lupa-asiaan liittyen tammikuun 19. päivä 2023. Tukes on pyytänyt yhtiöltä kaivoslain 42 §:n mukaista selitystä annetuista lausunnoista ja muistutuksesta. Agnico Eagle Finland Oy esittää selityksensä annettuihin lausuntoihin ja muistutukseen alla esitetysti.

2. Annetut lausunnot

2.1. Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (LAP-ELY)

2.1.1. Lapin ELY-keskuksen lausunto (LAPELY/411/2018)

- ELY-keskus katsoo, että kaivosalueen ja kaivoksen apualueen suhde muuhun alueiden käyttöön, on toiminnan vaikutukset huomioon ottaen, riittävästi selvitetty maankäyttöselvityksellä kaivoslain 47.4 §:n mukaisesti.
- ELY-keskus katsoo, että lupaviranomaisen tulee tarvittaessa järjestää tilaisuus paikalliskunnan kanssa, jotta kaivosalueen kasvamisesta aiheutuvat haitat ja haittojen vähentämiseksi tehtävät toimenpiteet (muutkin kuin aitaaminen) tulee selvitettyä tarvittavien määräysten antamiseksi (vrt. YVA-selostus 21.4 Haitallisten vaikutusten estäminen).
- ELY-keskuksen näkemys on, että altaan rakentamisen yhteydessä toteutettavan maa-ainesten irrottamisen aiheuttamat ympäristövaikutukset eivät todennäköisesti

ole yksinään sellaisia niin huomattavia vahingollisia ympäristövaikutuksia, että niistä muodostuisi kaivoslain 48 §:n tarkoittama kaivosluvan myöntämisen este. Hakijan on kuitenkin oltava selvillä otettavien maa-ainesten laadusta ja niiden ns. ympäristökelpoisuudesta, kuten mahdollisesti kohonneista As- tai Ni-pitoisuuksista ja -liukoisuusominaisuuksista, sekä tuotava tämä tarvittaessa esille ympäristölupamenettelyssä.

- ELY-keskus tulkitsee kaivannaisjäteasetuksen perustella, että mikäli allasrakentamisen yhteydessä leikattuja pilaantumattomia maa-aineksia varastoidaan tätä pidempään, tulee näille perustaa kaivannaisjätteen jätealue, mikä puolestaan edellyttää ympäristölupaa (YSL 527/2014, liite 1). ELY-keskus ottaa tällöin kantaa jätealueen perustamiseen ja hoitoon sekä kaivannaisjätteiden hyödyntämiseen sulkemusrakenteissa (kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelma) ympäristölupamenettelyn yhteydessä siihen tarkoitukseen laadittujen tarkempien hakemusasiakirjojen pohjalta.
- ELY-keskus on maa-aineslupahakemukseen antamassaan lausunnossa tuonut ilmi, että koska maa-ainesten ottaminen liittyy kaivosalueen laajentamiseen ja rikastushiekka-altaan rakentamiseen, kyseessä ei ole maa-aineslain mukainen maa-ainesten ottaminen (MAL 1 § ja 2 §). Kyseinen toiminta on ELY-keskuksen näkemyksen mukaan rakentamisen yhteydessä irrotettavien ainesten ottamista ja hyväksikäyttöä.
- Lisäksi ELY-keskus on tuonut lausunnossaan ilmi, että YVA-selostuksessa esitetty hanke (rikastushiekka-altaan rakentaminen ja kaivoksen tuotannon nosto) ei ole yhtenevä maa-aineslupahakemuksessa esitetyn hankkeen kanssa.
- ELY-keskuksen näkemys on, että mikäli altaan alueelle suunniteltu maa-ainesten ottaminen käsiteltäisiin kunnassa maa-aineslain mukaisena asiana, kyseessä oleva hanke olisi suoraan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017) liitteen 1 hankeluettelon mukainen ja hanke edellyttäisi YVA-menettelyä, koska suunnitellun alueen pinta-ala ylittää 25 hehtaaria ja ottomäärä ylittää 200 000 k-m³ vuodessa.
- ELY-keskus on katsonut 14.3.2022 annetussa yhteysviranomaisen perustellussa päätelmässä, ettei vaikutusalueella sijaitsevien suppea-alaisten luontotyyppien määrittäminen ole alueellisella tasolla merkittävää. Samaan lopputulemaan ELY-keskus tulee myös kaivoslupahakemuksen mukaisten maankäyttöalueiden osalta, mihin kuuluu nyt maa-ainesten ja pintamaiden läjitysalueet.
- Lähteiden osalta ELY-keskus toteaa, että luonnontilaisen lähteen vaarantaminen on vesilaissa (587/2011) kielletty (2. luku 11§), mikä hakemuksessa on tunnistettu.
- ELY-keskus toteaa, että laajennushakemuksessa esitettyjen tietojen perusteella ei ole tarpeen hakea luonnonsuojelulain mukaista poikkeamista lapinleinin osalta.
- ELY-keskus toteaa hakijalle tiedoksi, että vaikutusarviointia tulee vielä tarkentaa ennen ympäristöluvan myöntämistä saukon ja euroopan majavan osalta.
- ELY-keskus totesi, että nykytilan kuormitusta ja tuotannon noston vaikutusta kuormitukseen tulee tarkastella tarkemmin ympäristölupavaiheessa siihen mennessä kertyneen aineiston perusteella.
- ELY-keskus toteaa hakijalle tiedoksi, että laajennuksen vaikutukset Ounasjoen Natura-alueeseen tulee selvittää ennen ympäristöluvan myöntämistä.

- Laajennusalueella läheisyydessä ei sijaitse valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita, eikä hanke vaikuta merkittävästi maiseman kannalta tärkeiden ominaispiirteiden säilymiseen.
- ELY-keskuksen tiedon mukaan kaivosyhtiöllä ei ole tällä hetkellä vireillä ympäristölupahakemusta uuden rikastushiekka-altaan (kaivannaisjätteen jätealueen) rakentamiseksi ja käyttöönottamiseksi.

2.2. Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (KAI-ELY)

- KAI-ELY toteaa lausunnossaan, että patoturvallisuusviranomaisella ei ole huomautettavaa kaivosalueen laajennushakemukseen. Patoturvallisuusviranomaisen näkemyksen mukaan on tärkeitä, että keskeiset kaivostoiminnot, kuten kaivoksen padot ja altaat, kuten myös suunniteltu CIL3 rikastushiekka-allas sijaitsee kaivosalueella.
- Patoturvallisuusviranomaisen on esittänyt CIL3-allasta koskevassa YVA-menettelyssä niitä seikkoja, mitä ympäristöluvan hakuvaiheessa tulee esittää mm. padon rakentamisesta. YVA-menettelyssä on todettu, että CIL2-altaan korottamismahdollisuuksia tason +241 yläpuolelle selvitetään ja patoturvallisuusviranomaisen käsityksen mukaan CIL2-altaan korottamisen suunnittelua on edistetty YVA:n jälkeen. Lähtökohtaisesti uuden altaan rakentaminen ja sitä myöten useampi matala patoallas on turvallisempi kuin yksi korkea padottu alue. Kuitenkin CIL2-altaan lisäkorotukset voisi siirtää CIL3-altaan ensimmäisen vaiheen rakentamisen aloittamista ja vähentää CIL-rikastushiekkan läjittämistilavuuden tarvetta CIL3-alteelle.
- KAI-ELY toteaa myös, että padon rakentamiselle ei ole omaa lupaprosessia. Patoturvallisuuslain (494/2009) 3 § mukaan patoturvallisuuslain säännökset on otettava huomioon vesilain, ympäristösuojelulain sekä maankäyttö- ja rakennuslain mukaista padon rakentamista ja käyttöä koskevaa viranomaispäätöstä tehtäessä. Patoturvallisuusviranomaisen ei ota tässä lausunnossa kantaa padon mitoituksen tai rakenteisiin, vaan patoturvallisuusviranomaisen esittää patoturvallisuuslain 9 §:n mukaisen lausunnon padon mitoituksesta ympäristölupaprosessin yhteydessä. Samalla todetaan, ettei CIL3-altaan eikä CIL2-altaan korottamisen ympäristölupa-asia ole vielä vireillä.

2.3. Kittilän kunta

- Kunnan hallitus toteaa lausunnossaan Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle, että laaditussa Suurikuusikon kaivoksen laajennuksen maankäyttöselvityksessä kaivosalueen suhde muuhun alueiden käyttöön on riittävästä selvitetty. Muilta osin kunnan hallituksella ei ole lausuttavaa.

2.4. Paliskuntain yhdistys

- Paliskuntain yhdistys toteaa lausunnossaan, että Kittilän kultakaivos toimintoinen ja laajennussuunnitelmiseen sijoittuu kokonaan Kuivasalmen paliskunnan alueelle. Kaivostoiminnalla on huomattavia haitallisia vaikutuksia poronhoidolle ja kaivostoiminnan laajeneminen tulee entisestään vaikeuttamaan Kuivasalmen paliskunnan poronhoitoa.

- Laajennussuunnitelmat sijaitsevat valtion maalla, joka on Tunturi-Lapin maakunta-kaavassa merkitty erityisesti poronhoitoa varten tarkoitetulle alueeksi sekä maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi (M 4511). Alueella ei ole voimassa olevaa yleiskaavaa eikä asemakaavoja. Tunturi-Lapin maakuntakaavan koko maakuntakaava-alueita koskevat yleismääräykset edellyttävät poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäyttöisten toiminta- ja kehittämisedellytysten turvaamista. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan (32 §) viranomaisten on suunnitellessaan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta otettava maakuntakaava huomioon, pyrittävä edistämään kaavan toteuttamista ja katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta kaavan toteuttamista.
- CIL-altaalla laajeneva kaivosalue ei ole enää keskeistä porolaidunta, koska porojen laidunkierto on muuttunut. Silti laajeneva kaivosalue on pois potentiaalisista laidunalueista ja sen sijoittaminen ohjaa porojen laidunkiertoa edelleen alueelta pois-päin: porojen välttämisaalue kaivoksesta kasvaa entisestään. Lisäksi kaivosalueelle suunniteltu avolouhostoiminta lisää melua ja pölyä alueen ympäristössä, mikä myös vaikuttaa laiduntamiseen.
- Purkuputken huoltotien vaikutus porojen liikkumiseen on vielä epäselvä, koska putki on verrattain uusi asia. On mahdollista, että talvellakin avoinna pidettävä tie suuntaa porojen lukua syystalvella pois-päin omalta alueeltaan, jolloin niitä joudutaan hake-maan muista osista, ja vaara siitä, ettei kaikkia saada käsille, kasvaa. Tällöin mene-tetään poronhoidon pääomaa (siitosvaatimet) ja sen tuottoa (vasat). Joka tapauk-sessa, jos porojen käsille saaminen myöhästyy, niiden teuraskunto heikkenee. Pur-kuputki on aiheuttanut Loukisen jäättömänä pysymisen pitkältä matkalta kuluvana talvena. Joen yli ei pääse poronhoitotöissä purkuputken alapuolelta. Heikot jäät ovat turvallisuusriski myös poroille.
- Vaikutukset ympäristöön. Kaivostoiminnan aiheuttaman pölyämisen ja kaivokselta päästettävien vesien mahdolliset vaikutukset ympäristöön vaikuttavat myös porojen juomavesiin ja laidunkasvillisuuteen. Kaivostoiminnassa on ympäristöriskejä, jotka konkretisoituvat esimerkiksi poikkeustilanteissa kaivoksen jätealaiden rakenteiden pettäessä. Ympäristön pilaantuminen vaikuttaisi myös porolaitumien puhtauteen. Li-säksi sillä voi olla vaikutus protuotteiden imagoon ja sitä kautta markkinoihin.
- Kaivosyhtiö on päätenyt vaihtoehtoon B. YVA:n aikana katsoimme, että mikäli hank-keessa päädytään allasvaihtoehtoon valinnassa vaihtoehtoon B, tulee Kuivasalmen paliskunnan näkemyksen mukaan sen ympärille rakentaa erillinen aita siten, ettei altaan ja muun kaivosalueen väliin jäävää aluetta suljeta. Tällöin poroille jäisi mah-dollisuus kulkea alueiden välistä. Paliskuntain yhdistys pitää tätä tärkeänä haittojen lieventämiskeinona.
- Paliskuntain yhdistys esittää, että seuraavat yksilöidyt vaatimukset toteutetaan kai-voksen laajenemisaalueen lupamääräyksissä:
 - Kaivostoiminta on poronhoidon harjoittamiseen olennaisesti vaikuttavaa toi-mintaa. Annettavilla määräyksillä voidaan mahdollisesti joiltakin osin vähen-tää kaivostoiminnan aiheuttamia haittoja paliskunnalle. Tukesin tulee valtion viranomaisena neuvotella asianomaisen paliskunnan edustajan kanssa an-taessaan määräyksiä yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi (PHL 53 §). Poronhoitolain 53 §:n mukaiset neuvottelut tulee järjestää.

- Kaivosyhtiön tulee taata paitsi ihmisten, myös porojen ja muiden eläinten turvallisuus alueella. Porot ovat vaarassa kaivosalueella ja muualla kaivoksilla niitä on hukkunut lietealtaisiin. Kaivos on aiheuttanut paliskunnalle lisätyötä ja poronomistajille huolta porojensa turvallisuudesta. Porojen turvallisuuden parantamiseksi myös laajentuvan kaivosalueen ympärille tulee rakentaa aita. Aita tulee rakentaa niin, että kaivosalueen ja laajennuksen väliin jätetään rauhallinen alue, josta porojen on mahdollista kulkea, mikäli ne vielä uskaltavat. Aidan on oltava pitävä. Siihen voi rakentaa poroja ohjaavia ja pyydystäviä nieluja sekä ympäristöön muita poroja räkkäaikana houkuttelevia räkkäsuojapaikkoja, jotta porot eivät pyri aidatulle alueelle räkkäaikana.
 - Kaivoksen haittojen vähentämiseksi kaivosyhtiö ja Kuivasalmen paliskunta ovat sopineet haittojen korvaamisesta. Kaivosalueen laajeneminen laajentaa laidunalueenetyksiä ja porojen välttämistä kauemmas kaivosalueesta ja voi estää porojen laidunkierron alueen pohjoispuolelle. Kaivosviranomaisen tulee varmistaa Kuivasalmen paliskunnalta, että korvaukset ovat riittävät haittojen vähentämiseen. Mikäli sopimusta on tarvetta tarkistaa, siitä on syytä määrätä kaivoksen yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi annettavissa määräyksissä.
 - Kaivosviranomaisen tulee antaa määräyksiä poronhoidolle aiheutuvien haittojen vähentämiseksi. Määräykset tulee käsitellä uudestaan, jos kaivoksen toiminnassa tapahtuu muutoksia, kuitenkin säännöllisesti muutaman vuoden välein. Siinä vaiheessa Tukesin on jälleen neuvoteltava paliskunnan kanssa poronhoitolain 53 §:n mukaisesti.
 - Kaivosyhtiölle annettujen määräysten noudattamista tulee valvoa.
 - Kuulutusiakirjan mukaan: ”Kaivosalueen laajennuksen ei arvioida kasvatavan kaivoslain mukaisen vakuuden määrää. Suunnitellun uuden rikastushiekan läjitysalueen (CIL3) ympäristönsuojelulain mukaiset vakuudet kattavat läjitysalueen sulkemiseen kohdistuvat kustannukset.” Tukesin tulee varmistaa vakuuksien riittävyys. Niissä tulee ottaa huomioon kaivoksen turvallisuusrakenteiden ylläpidon todelliset vuotuiset kustannukset.
- Kittilän kaivoksen laajenemisen mahdollistamassa luvassa tulee lupamääräysten lisäksi varmistua kaivoksen uuden CIL-rikastushiekka-altaan turvallisuudesta. Padon ja altaan pohjarakenteiden tulee olla sellaisia, ettei kaivostoiminnasta aiheudu riskejä ympäristölle. Tämän vuoksi Paliskuntain yhdistys esittää huolensa siitä, että hankkeessa ei sovellettaisi kaivoslain 130 §:ää kaivosturvallisuusluvan muuttamisesta.

2.5. Lapin maakuntamuseo

- Lapin maakuntamuseo toteaa lausunnossaan, että laajennusalueella ei sijaitse tunnettuja kiinteitä muinaisjäännöksiä tai muita arkeologisia kulttuuriperintökohteita. Hankealueella on toteutettu YVA-menettelyn yhteydessä arkeologinen inventointi. Lähin kiinteä muinaisjäänös on 1000029401 (Kätkäkumpu), joka on 5 pyyntikuoppaa käsittävä kohde. Se sijaitsee kaivosalueen laajennuksen pohjoispuolella. Kaivosalueen laajennuksen rajauksessa on jätetty 50 m suojaetäisyys muinaisjäänöksen. Läjitysaluevarauksen reunasta muinaisjäänöksen on matkaa arviolta noin 40 m.

- Lapin maakuntamuseon näkemyksen mukaan arkeologinen kulttuuriperintö on huomioitu suunnitelmissa riittävällä tavalla. Rakennustöiden yhteydessä kohteen 1000029401 läheisyys tulee kuitenkin huomioida tarvittaessa riittävin maastomerkinnöin, jottei kohde pääse vahingoittumaan.
- Lapin maakuntamuseolla ei ole rakennetun kulttuuriympäristön osalta hankkeesta huomautettavaa.

2.6. Metsähallitus

- Metsähallitus toteaa lausunnossaan, että kaivosalueen laajentumisen ja uuden CIL2-altaan rakentamisen myötä Kuusiselän tietä joudutaan siirtämään. Metsähallituksella tulee olla mahdollisuus käyttää Kuusiselän tietä ja säilyttää kulkuoikeus Seurujoen ylitse, kuten edellisessä kaivoslupa-alueen laajennuksessa.
- Kalatalouden ja kalastuksen osalta Metsähallitus toteaa suurimman riskin liittyvän alueelle rakennettaviin uusiin pato- ja allasrakenteisiin sekä niissä säilytettäviin rikastuneisiin ja kemikaalipitoisiin vesi- ja maamassoihin. Jo nykyisellään kaivoksen alueella sijaitsevat rikastushiekka ja prosessivesialtaat muodostavat suuren riskinhallitsemattomille vuodoille, joka kohdistuu suoraan alapuolisiin vesistöihin, kuten Seurujokeen, Loukiseen ja Ounasjokeen. Kaivoksella käsiteltävät ja säilötyt kemikaalit ja kaivostoiminnalle altistuneet maa-ainekset ovat vesiympäristöön päästyään erittäin haitallisia vesieliöstölle. Kaivoksen laajenevan toiminnan vuoksi kalasto-, vedenlaatu- ja pohjaeläinseurannat tulisi laajentaa koskemaan myös Ounasjoen pääuomaa siten, että seuranta tehtäisiin Ounasjoessa sekä Loukisen purkupisteen ylä-, että alapuolella. Tällä päästäisiin seurannan kannalta parempaan tilanteeseen, jossa voitaisiin seurata mahdollisia muutoksia kaivoksen purkuvesien ylä- ja alapuolella, jolloin mahdollinen syy-yhteys olisi kohdistettavissa kaivostoimintaan.
- Rakentamisessa ja laajentamisessa on huomioitava muuttuva ympäristö sadannan ja vesien hallinnan osalta sekä tehtävä rakenteet parhaalla mahdollisella tavalla riskien minimoimiseksi. Rakenteisiin käytettävien synteettisten kalvojen käyttöikä on oltava riittävän pitkä, jolloin vältetään tilanteelta, jolloin ”mikä tahansa synteettinen eristemateriaali” ei aiheuta yllättävää tilannetta käyttöiän päättyessä ennakoimatta ja aiheuttavan vuotovaaran tai suoranaisen vuodon.
- Tuotannon kasvattamiseen voi liittyä myös määräyksiä kalatalousmaksun tarkistamisesta. Metsähallituksen mielestä kalatalousmaksua tulee voida käyttää myös muuhun toimintaan, kuin kalaistutuksiin haitta-alueelle. Esimerkiksi kalatalousmaksua tulisi voida käyttää elinympäristökunnostuksiin, joilla kompensoidaan haitta-alueelle aiheutunutta kalataloushaittaa. Lisäksi kalatalousmaksun toimenpidealuetta tulee voida ajatella laajemmin, kuin pelkän haitta-alueen elinympäristökunnostuksina.
- Suurikuusikon kaivosalueen laajennuksen sijainti erityisellä poronhoitoalueella tulee huomioida lupamääräyksiä annettaessa.

2.7. Lapin liitto

- Lausuntonaan Lapin liiton virasto toteaa, että nyt esitetty laajennusalue poikkeaa maakuntakaavan kaivosalueesta, mutta tukeutuu olemassa olevaan kaivosalueeseen. Näin ollen kaivosalueen laajentamisen voidaan katsoa olevan

maakuntakaavan täsmentymistä eikä se aiheuta tarvetta muuttaa voimassa olevaa Tunturi-Lapin maakuntakaavaa.

- Lappi-sopimuksessa 2022–2025 kaivostoiminta on nostettu yhdeksi kärkitoimialaksi ja sen merkitystä korostetaan. Lapin liiton virasto toteaa Suurikuusikon kaivoksen laajentamisen olevan maakunnan suunnittelun ja Tunturi-Lapin maakuntakaavan tavoitteiden mukaista.

2.8. Muistutus, Lehtoniemi

- Muistutuksessa todetaan, että Lehtoniemi Rno 64:1-4 tilat tulee jättää Suurikuusikon kaivospiirin laajennushankkeen ulkopuolelle.
- Koko Lehtoniemen tilan 230 ha menetys ilmaiseksi kaivosyhtiölle on kohtuuton elinkeinon menetys maanomistajille. Kaivospiirin laajenemisen takia omistajat joutuvat maksamaan alueestaan vielä kiinteistöveroä vuosittain. Menettely merkitsee Lehtoniemen tilojen maan ryöstöä.
- Kaivosyhtiö Agnico Eagle Finland Oy ei ole maksanut "louhimismaksua" Lehtoniemen kaivospiiriin kuuluvalta alueelta. Laiminlyönnin ja lainvastaisen menettelyn vuoksi "laajennuslupaa" Kaivosyhtiölle ei tule myöntää. Kaivoslain 1965 mukaan se on esteenä myös yhtiön kaivospiirin laajennushankkeelle. Maanomistajien maatalouden elinkeinot tulee turvata ja samalla suojata ympäristön monimuotoisuus.
- Alueella on rakentamiseen varattu rekisteröity tontti, mitä ei saa liittää kaivospiirin alueeseen.
- Laajennusalueella on vanhastaan 3 kotkanpesää ja suojeltavaa ikimetsää, jota ei ole koskaan hakattu. Ikimetsää ei ole muualla lähialueella, siksi se tulee jättää kaivospiirin ulkopuolelle. Ympäristön kannalta metsän menetys olisi korvaamaton.
- Kaivosyhtiön toiminnalle ja jätealtaalle löytyy pohjoisesta turvallisempia alueita.

3. Agnico Eagle Finland Oy selitys

3.1. Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (LAP-ELY)

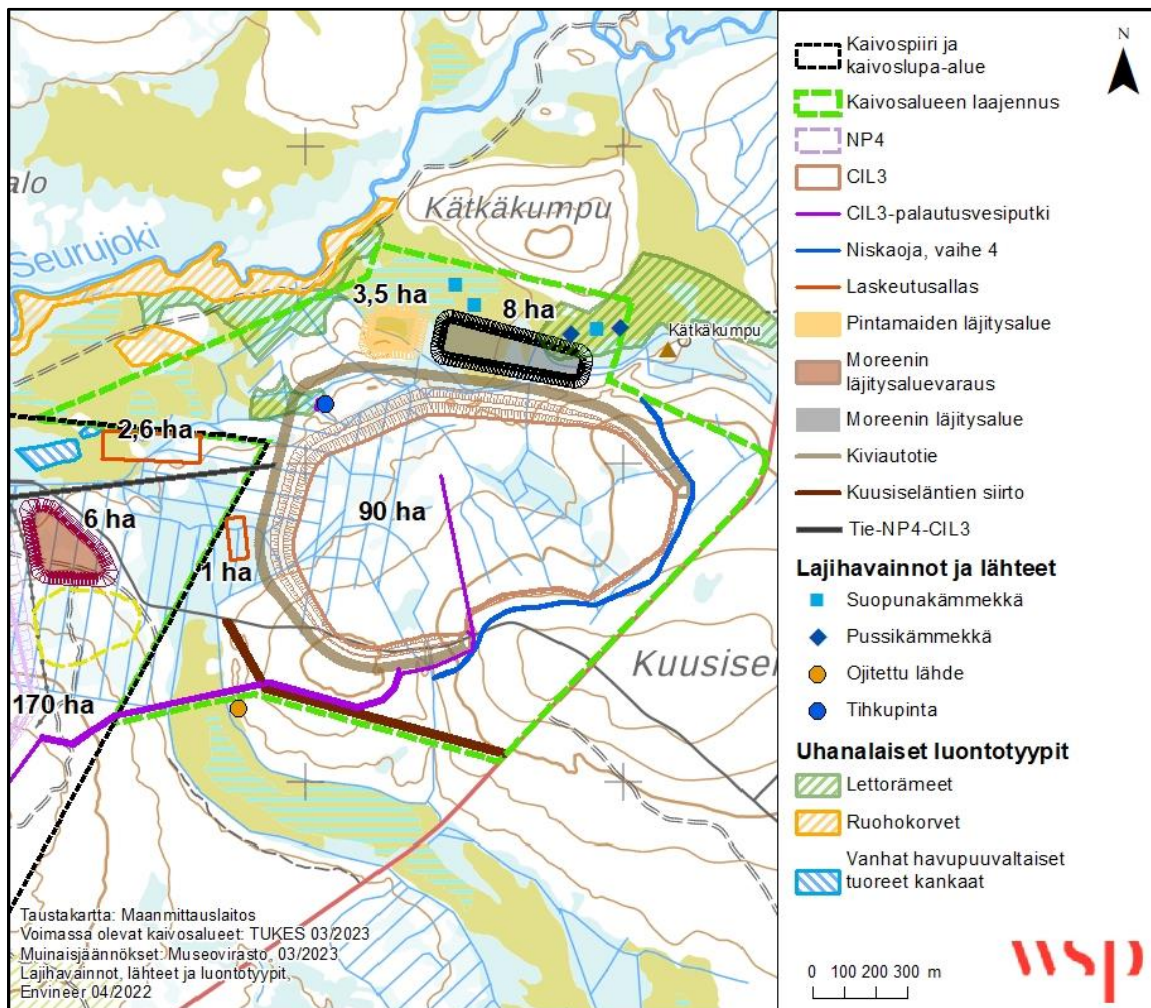
3.1.1. Porotalous

Kaivostoiminta on Kittilässä vaikuttanut porolaitumiin siten, että aidattu kaivosalue on poistunut laidunkäytöstä. Lisäksi on havaittu, että kaivoksen ympärille on muodostunut välttämälä alueita, missä porot eivät laidunna entiseen tapaansa tai enää laisinkaan. Kuivasalmen paliskunnan alueella jo aiemmin tapahtuneet toiminnan ja maankäytön muutokset, joista kaivostoiminta on ollut yksi merkittävimmistä, ovat vaikuttaneet paliskunnan poromiesten elinkeinonharjoittamiseen haitallisella tavalla. Aidatun alueen laajentaminen nyt haettavalle laajennusalueelle pienentää entisestään porolaidunalueita.

Huomioitavaa on, että suunniteltu laajennusalue aidataan siten, että nykyisen kaivosalueen ja laajennusalueen väliin jää kulkuyhteys poroille. Kulkuyhteys katkaistaan tilapäisesti CIL3-altaan patorakentamiseen liittyvän louheenajon aikana, aitaamalla louheenajotien reunat. Tällöinkin poroille järjestetään kulkuyhteys louheenajotien alitse. Laajennusalueen aitaamisesta sovitaan yhteistyössä paikallisten poroelinkeinoharjoittajien kanssa. Käytäntönä

alueen aitaamisessa on ollut, että kaivosyhtiö rakennuttaa poroaidan ja paikalliset poromiehet toimivat aidan rakentajina. Tämän lisäksi yhtiö maksaa vuotuista korvausta paliskunnalle kaivostoiminnan poronhoidolle aiheuttamastaan haitasta. Sopimuksen sisältö katselmoidaan Kuivasalmen poroisännän kanssa säännöllisesti ja sitä päivitetään tarvittaessa. Sopimuksen viimeisin tarkistus on toteutettu nyt luvittettavaan kaivosalueen laajennukseen liittyen.

Agnico Eagle Finland Oy on tarvittaessa valmis toistamaan poronhoitolain (848/1990) 53§:n mukaisen neuvottelun Kuivasalmen paliskunnan edustajien kanssa kaivoslupamenettelyn yhteydessä. Yhtiö toteaa kuitenkin, että vuoropuhelu paikallisten poromiesten kanssa on jatkuvaa, joten neuvottelu ei tehosta yhtiön ja poroelinkeinonharjoittajien välistä tiedonkulkua nykyisestä. Vuoropuhelun myötä yhtiö on päivittänyt laajennusalueen infran suunnitelmiaan, jotta haittojen lieventämistoimien, kuten uuden laajennusalueen aitaaminen, vaikutavuus voidaan maksimoida ja aiheutuvat haitat minimoitua. Yhtiö on päivittänyt mm. Kuusiselän metsäautotien linjaussuunnitelmiaan (Kuva 1), jotta aitaaminen voidaan toteuttaa poromiesten toivomalla tavalla.

Kuva 1. Uusi CIL3-allas (YVA vaihtoehto B) sekä se rakentamiseen liittyvä yleisinfra.

3.1.2. Hankekokonaisuuden liittyminen muihin lupamenettelyihin

Agnico Eagle Finland Oy on käynnistämässä ympäristönsuojelu- ja vesilain mukaisen lupamenettelyn kaivoksen tuotantomäärän kasvattamiseksi tasolle 2,35 miljoonaa tonnia vuodessa ja kullan liuotuspiirin rikastushiekan (CIL) pidemmän aikavälin hallintasuunnitelman varmistamiseksi. Lupahakemus on tarkoitus jättää Pohjois-Suomen aluehallintoviraston käsitteilyyn alkuvuoden 2023 aikana.

Yhtiö on käynnistänyt myös maa-aineslain mukaisen menettelyn moreenin ottamiseksi tulevan uuden CIL3-altaan alueelta ennen altaan ensimmäisen vaiheen rakentamisen käynnistämistä. Maa-aineksen otto perustuu kaivoksen sulkemissuunnittelun aikana toteutettuun materiaalitasetarkasteluun, jonka perusteella sulkemisarakeiden toteutukseen tarvittavaa hyvälaatuista moreenia ei ole riittävästi saatavilla kaivoksen nykyisiltä moreeninlajitusalueilta, eikä NP4-altaan moreeninleikkuualueilta. Moreenin ottotoiminta liittyy näin sulkemisvaiheen materiaalitarpeiden täyttymisen varmistamiseen ennen CIL3-rikastushiekkaltaan rakentamisen käynnistämistä, eikä sellaisenaan kaivosalueen laajentamiseen ja rikastushiekkaltaan rakentamiseen, kuten ELY-keskus lausunnossaan toteaa.

Hakijan toteuttaman maaperäkartoituksen perusteella CIL3-altaan alueelta olisi leikattavissa arviolta noin 1 800 000 kiintokuutiometriä moreenia, mikäli allas toteutetaan laajimmillaan (90 hehtaaria). Kaivoksen nykyisen tuotantomäärän mukainen toiminta-aika on vuoteen 2036 saakka. CIL3-allas on suunniteltu arviolta noin 5,4 miljoonalle kuutiolle rikastushiekkaa. CIL-rikastushiekkaa muodostuu vuodessa arviolta 400 000 kuutiota vuodessa tuotantomäärällä 2,35 Mt/v. CIL-hiekkaa syntyy näin vuosina 2027-2036 maksimissaan arviolta 4 miljoonaa kuutiota. CIL3-altaan tarve laajimmillaan vaatii näin mineraalivarantojen kasvamisen nykyisestä. Käynnistyvässä ympäristölupamenettelyssä haetaan lupaa CIL3-altaan vaiheittaiselle rakentamiselle, jonka yhteydessä arvioidaan leikattavan moreenia noin 1 605 000 kiintokuutiometriä (Taulukko 1).

Yhtiö on päivittänyt maa-aineslain mukaista hakemustaan kuulemismenettelyssä saatujen lausuntojen perusteella. Otettavan maa-aineksen eli moreenin kokonaisottomäärä on päivityksen jälkeen 195 000 kiintokuutiometriä vuodessa ja moreeninleikkuuta on tarkoitus toteuttaa noin 24 hehtaarin alueelta (Taulukko 1). Ottoalue sijoittuu hakijan omistamalle metsämaa-alueelle tulevan CIL3-altaan alueelle. Lupaa haetaan maa-ainesten ottamisen käynnistämiseksi ennen lupapäätöksen lainvoimaisuutta.

Taulukko 1. Otettavan maa-aineksen määrätiedot ja toiminnan arvioitu kesto. Ottamisajaksi arvioidaan 12 kuukautta maa-aineslain mukaisen lupapäätöksen myöntämisestä lähtien.

Lupamenettely	Otettavan aineksen kokonaismäärä [k-m ³]	Arvioitu vuotuinen ottamismäärä [k-m ³]	Ottamisaika [v]	Ottamisalueen pinta-ala [ha]
Käynnistyvä ympäristölupamenettely	1 605 000	100 000 – 200 000	13	90**
Maa-aineslain mukainen menettely	195 000	195 000	1	24
Yhteensä	1 800 000	-	14*	90

* Moreenin leikkuun kokonaisaika nykyisen mineraalivarantoarvion (LOM) mukaisesti 2023-2036. Maa-aineslain mukaista ottolupaa haetaan vuodeksi lupapäätöksen antopäivämäärästä eteenpäin.

** Maa-aineslain mukainen moreeninottoalue sijaitsee CIL3-altaan alueella.

Oletuksena on, että moreenin leikkaamisesta huolimatta CIL3-rikastushiekka-altaan pohjalle jää vähintään metrin heikosti vettä johtava moreenikerros mineraalimaatiivisteeksi. Lopullinen moreenin leikkuumäärä onkin riippuvainen rakentamisvaiheen aikana tehtävistä havainnoista moreenimäärissä. Altaan pohjan mineraalimaatiivistekerroksen laatuvaatimus on rakentamisen aikana vähintään 1 metrin kerros heikosti vettä johtavaa moreenia. Myös rakentamisen aikana tehtävät havainnot pohjavedenpinnankorkeuksista voivat pienentää taulukossa (Taulukko 1) esitettyjä leikkausmääriä.

Alkuvuodesta 2023 käynnistyvän ympäristölupamenettelyn hankekokonaisuus vastaa maaliskuussa päättyneen ympäristövaikutusten arviointimenettelyn vaihtoehdon 2 hankekokonaisuutta tuotannon noston sekä CIL-rikastushiekan hallinnan osalta. Luvitettava CIL3-allasvaihtoehto on YVA-menettelyn vaihtoehto B. CIL3-altaan rakentamisen aikana toteutettavan moreenin leikkuun ympäristövaikutukset arvioitiin YVA-menettelyssä osana altaan rakentamisvaiheen vaikutusten arviointia. Yhteysviranomaisen Lapin ELY-keskus on todennut perustellussa päätelmässään (LAPELY/369/2019, 14.3.2022) toteutetun arviointiselostuksen täyttävän YVA-lain ja -asetuksen vaatimukset ja olevan laadultaan riittävä.

YVA-menettelyssä arvioitiin maa-ainesten oton sekä tarvekiven louhinnan ympäristövaikutuksia. Maa- ja kiviainesten ottotarvetta perusteltiin YVA-vaiheessa sulkemisvaiheen materiaalitärkeillä. Kuten edellä todettiin, YVA-selostusvaiheen hankekokonaisuudessa arvioitiin CIL3-altaan rakentamisvaiheen ympäristövaikutuksia. Rakentamisvaiheeseen sisältyi myös moreenin leikkaamista allasalueelta ennen altaan pohjarakenteiden toteutusta. YVA-menettelyn jälkeen toteutettuihin pohjatutkimuksiin perustuvat arvioidut moreenimäärät on esitetty taulukossa (Taulukko 1). Arviot CIL3-altaan moreenimääristä ovat päivittyneet merkittävästi ylöspäin YVA-menettelyn tilanteesta, minkä johdosta päädyttiin siihen, ettei yhtiöllä ole tarvetta käynnistää maa-ainesten ottoa koskemattomilta metsämaa-alueilta, koska CIL3-altaan rakentamisalueelta on löydettävissä riittävä määrä moreenia sekä altaan tiivisrakenteiden että sulkemisvaiheen peittorakenteiden toteuttamiseen.

Tarvekilouhinnan osalta hakija päivitti sulkemisvaiheen materiaalitasearvioitaan ja päätyi siihen, ettei tarvekilouhosten käyttöönololle ole tarvetta, mikäli sivukivialueelle jo läjitettyä OK- ja PWR-sivukiveä voidaan hyödyntää NP4-, CIL2- ja CIL3-alden patorakenteissa sekä kaikkien rikastushiekka-alden peittorakenteissa sekä patojen uudelleen luiskauksessa. Tarvekilouhinta ja maa-ainesten ottotoiminta poistettiin näin myös alkuvuodesta Pohjois-Suomen aluehallintovirastoon (PSAVI) jätettävästä ympäristölupahakemuksesta.

Yhtiön näkemys poikkeaa näin Lapin ELY-keskuksen näkemyksestä YVA-menettelyn hankekokonaisuudesta. Ympäristövaikutusten arvioinnin hankekokonaisuus oli ympäristövaikutuksiltaan laajempi kuin kaivos- ja ympäristölupamenettelyyn edennyttä hankekokonaisuus. Tarvekilouhinnasta luopuminen ja maa-ainesten oton toteuttaminen rakennettavan uuden rikastushiekka-altaan alueelta pienentää toiminnan ympäristöjalanjälkeä YVA-menettelyssä arvioidusta, kun uusia metsämaa-alueita ei tarvitse altistaa kaivostoiminnan vaikutuksille. Myös pöly- ja meluhaitta häiriintyvien kohteiden osalta pienentyy merkittävästi YVA-vaiheessa arvioidusta, kun tarvekilouhinnasta luovutaan. Näillä toimilla arvioidaan olevan myös merkittävä positiivinen vaikutus luonnon monimuotoisuuden säilymiselle alueella niin toimintavaiheen aikana kuin sulkemisvaiheen jälkeen.

Yhtiö on päivittänyt kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelmansa (Liite 1), joka tullaan jättämään lupa-asiana PSAVI:n käsittelyyn edellä mainitun käynnistyvän ympäristölupamenettelyn yhteydessä. Kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelmaan on päivitetty nykyiset moreenin läjitysalueet, moreenin laatu tiedot sekä alueille läjitetyn moreenin määrä vuoden 2022 lopussa. Maanottoalueelta poistetaan puusto ja pintamaat. Pintamaat läjitetään

pintamaiden läjitysalueelle. Leikattu moreeni varastoidaan vastaavasti moreenin läjitysalueelle (Kuva 1). Läjitysalueille läjitettyjä pintamaita ja moreenia hyötykäytetään kaivoksen sulkemisvaiheessa kaivannaisjätealueiden peittorakenteissa.

3.1.3. Luonnon monimuotoisuus ja Natura-arviointi

Saukkoa esiintyy kaivosalueen lähiympäristössä sekä Seurujoen että Loukisen vesistöissä. CIL3-altaan mahdollinen vaikutus voisi häiriötilanteessa kohdentua Seurujokeen, mutta tilanne ei muuttuisi nykyisestä, koska uusi CIL3-allas sijoittuu huomattavasti etäämmälle Seurujoesta, kuin osittain jo rakennettu NP4-allas.

Vastaanottavaan vesistöön ei kohdistu hankkeen vaikutuksesta suoria saukon elinympäristöön kohdistuvia muutoksia. Hankevaihtoehtojen mahdolliset vaikutukset saukkoon koostuvat lähinnä vedenlaadun muutosten aiheuttamista vaikutuksista ravintoverkon alemmilla trofiatasoilla. Vaikutuksia ei arvioida tulevan, koska kaivoksen purkuvedet johdetaan putken kautta huomattavasti alemmas Loukiseen. CIL3-altaasta itsestään ei aiheudu suoria vesistövaikutuksia, koska altaan vesi kierrätetään 100 prosenttisesti takaisin rikastamolle.

Tuotannon nosto tasolle 2,35 Mt/v on tarkoitus toteuttaa voimassa olevia ympäristökuormitusta rajoittavia lupamääräyksiä (päätökset nrot 67/2020 ja H3171/2022) noudattaen. Muutoksenhaussa olevien määräysten osalta sitoudutaan noudattamaan Korkeimman hallinto-oikeuden lainvoimaisen lupapäätöksen lupamääräyksiä. Seurujoen ja nykyisen purkupisteen yläpuolisen Loukisen valuma-alueen vedenlaatu on palautunut tarkkailutietojen perusteella luontaiselle taustatasolle. Vastaavaa palautumista on havaittu myös bioindikaattoreissa, kuten pohjaeläimet ja päällyslievästä (Mykrä ym, 2023). Ympäristöön purettavat puhdistetut vedet johdetaan putkella Loukisen alaosalle, joka on mittausten perusteella virtaamaan lähes 6-kertainen Seurujoen virtaamaan verrattuna.

Kaivoksen tuotannon nostaminen tasolle 2,35 Mt/v toteutetaan myös nykyisin jo voimassa olevia raakavedenottoa rajoittavia lupamääräyksiä noudattaen. Tarvittava lisävesi rikastamolle tullaan kierrättämään maanalaisen kaivoksen kuivanapitovesikierrosta. Ympäristölupavaiheen vesitasetarkastelun perusteella tämä tulee pienentämään purkuputken johdettavia vesimääriä. Kuivana vuotena purkuputken johdettavien vesien määrä pienenee laskelmien mukaan noin 414 000 m³/v vertailuolaja pienemmäksi. Tuotannon nostaminen ei näin vesitasemallinnuksen perusteella lisää purkuputken purettavaa kokonaisvesimäärää, vaan päinvastoin pienentää sitä.

Pienentyvä kuormitus ja sen kohdentuminen virtaamaltaan suurempaan vesistöön ei aiheuta Loukisen alaosan vedenlaadun merkittävää pilaantumisvaaraa nyt eikä tulevaisuudessa, mikäli kaivostoimintaa toteutetaan vesistö päästöjä rajoittavia lupamääräyksiä noudattaen. Kaivoksen tuotantomäärän kasvattamisen tasolle 2,35 Mt/v ei näin arvioida aiheuttavan Saukon elinympäristöille haitallisia muutoksia Seurujoessa tai Loukisessa. Seurujoessa aikaisempina vuosina (ennen purkuputken käyttöönottoa) havaittuja pitoisuuksia huomattavasti alhaisempien Loukisen alaosan pitoisuuksien arvioidaan myös pienentävän merkittävästi riskiä pitoisuuksien kertymiselle Saukon ravintoverkkoon.

Toinen mahdollinen vaikutusmekanismi on saukon aikuiskuolleisuuden lisääntyminen liikennemäärän kasvun seurauksena. Saukko on luonnossa lyhytikäinen (keskimäärin 3–4 vuotta, saavuttaa sukukypsyyden 1–2-vuotiaana) ja tekee pentueen ilmeisesti vain joka toinen vuosi. Siten liikenteen aiheuttamalla kuolleisuudella voi olla suurikin merkitys alueen saukoille. Tuotannon määrän nostaminen ei kuitenkaan aiheuta merkittävää liikenteen lisääntymistä ja siten hankkeen ei arvioida nostavan saukon liikennekuolemien määrää.

Loukisen vesistöissä elää euroopan majava. Lajin elinpiiri sijoittuu noin 17 km päähän alavirran puolelle. Myös Seurujoesta on majavahavaintoja, mutta vuonna 2021 näille havainnoille ei saatu vahvistusta. Lajiin ei arvioida kohdistuvan haitallisia vaikutuksia lupavaiheeseen edenneen hankekokonaisuuden osalta, kuten edellä kuvataan.

Yhtiö on päättänyt päivittää Ounasjoen Natura-arvioinnin ja tulee toimittamaan sen viranomaiskäsittelyyn alkuvuodesta käynnistyvän ympäristölupamenettelyn aikana. Natura-arvioinnin päivityksen arvioidaan valmistuvan viimeistään elokuun 2023 aikana.

3.2. Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (KAI-ELY)

Osaa patoturvallisuusviranomaisen esille nostamia seikkoja sivuttiin jo Lapin ELY-keskukseen laaditussa selityksessä (kpl 3.1). CIL2-altaan patoja on korotettu tasolle +241 Korkeimman hallinto-oikeuden välipäätöksen H3172/2022 mukaisesti. Korotusrakenne antaa rikastushiekan läjitystilavuutta arviolta vuoden 2026 loppupuolelle. Hakijan rikastushiekan hallinnan johtamisjärjestelmän mukaisesti rikastushiekan hallinnassa pyritään säilyttämään vähintään 12 kuukauden läjityspuskurikapasiteetti. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että uuden vaiheen käyttöönoton yhteydessä on vielä vähintään vuosi edellisen vaiheen läjityskapasiteettia saatavilla. Tämä huomioiden CIL-rikastushiekan lisävarastointitilavuutta tarvitaan tällöin viimeistään loppuvuodesta 2025 eteenpäin. CIL-rikastushiekan pidemmän aikavälin hallintasuunnitelma on laadittu seuraavasti:

- a. Ensisijainen suunnitelma on käynnistää CIL3-altaan ensimmäisen vaiheen rakentaminen vuoden 2023 aikana. CIL2-allas on korotettu tasolle +241 Korkeimman hallinto-oikeuden välipäätöksen (H3172/2022) mukaisesti. CIL2-altaan korottaminen mahdollistaa kaivostoiminnan jatkamisen vuoden 2026 loppupuolelle, joten CIL3-altaan ensimmäisen vaiheen käyttöönotto pyritään ajoittamaan vuoden 2025 loppuun. Mikäli CIL2-allasta voidaan korottaa tason +241 yläpuolelle (lopulta tasolle +246,5) ennen vuotta 2026, voidaan CIL3-altaan seuraavien vaiheiden rakentamista siirtää pidemmälle tulevaisuuteen.
- b. Toissijainen suunnitelma on edetä, kuten edellä, ja käynnistää CIL3-altaan ensimmäisen vaiheen rakentaminen vuoden 2023 aikana. CIL2-allasta on korotettu tasolle +241 Korkeimman hallinto-oikeuden välipäätöksen (H3172/2022) mukaisesti. Mikäli CIL2-allasta ei voida korottaa tason +241 yläpuolelle, jatketaan CIL3-altaan seuraavien vaiheiden rakentamista vuodesta 2025 eteenpäin.

Edellä kuvattu CIL-rikastushiekan pidemmän aikavälin hallintasuunnitelma on päivitetty Vaasan hallinto-oikeuden (VaHO) päätöksen n:o 756/2022 (28.6.2022) mukaisesti, minkä johdosta CIL3-altaan rakentamisaikataulu on päivittynyt YVA-menettelyssä esitetystä. Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn aikana ensisijainen pidemmän aikavälin hallintasuunnitelma oli korottaa olemassa olevaa CIL2-allasta tason +241 yläpuolelle ennen CIL3-altaan ensimmäisen vaiheen rakentamisen käynnistämistä. Hakija ehti käynnistää ympäristölupamenettelyn toukokuussa 2022, mutta päättyi keskeyttämään lupa-asian käsittelyn VaHO:n päätösten johdosta lokakuussa 2022.

3.3. Kittilän kunta

Yhtiö kiittää Kittilän kunnan hallitusta lausunnostaan.

3.4. Paliskuntain yhdistys

3.4.1. Toiminnan vaikutukset porotalouteen

Porojen liikehdintää Kuivasalmen paliskunnan kaivoksen vaikutusalueen laidunalueilla on seurattu poroille asennettujen GPS/GSM-paikannuslaitteiden avulla. Pantoja on asennettu tokkien johtajavaatimille, joiden valitsemia laidunreittejä ja -alueita token muut porot pääasiassa seuraavat. Johtajavaatimien pannoista saaman paikkatiedon perusteella pystytään täten arvioimaan hyvin oman porokarjan liikkeitä paliskunnan alueella. Jokaisen poron pannoittaminen olisi suurista poromääristä johtuen erittäin kallista, epäkäytännöllistä ja porojen hengelle vaarallista, eikä siitä saatava hyöty olisi aiheutuvia haittoja merkittävämpi. Vasojen ja hirvaiden kauloihin asetetut pannat aiheuttaisivat vääjäämättä tukehtumisia vasojen kasvaessa ja hirvaiden kaulojen turvotessa rykimäaikaan.

Porojen GPS-pantojen ensisijainen tehtävä on antaa poromiehille reaaliaikaista tietoa omien porojen liikkeistä ja sijainneista. Pannat laitetaan yleensä joko johtajaporojen tai muusta syystä kiinnostavan yksilön kaulaan. Tällöin saadaan viitteitä mahdollisimman monen yksilön sijainneista. Mikäli poro kuolee luonnossa tai sitä viedään teurastettavaksi, vaihdetaan panta toiselle porolle.

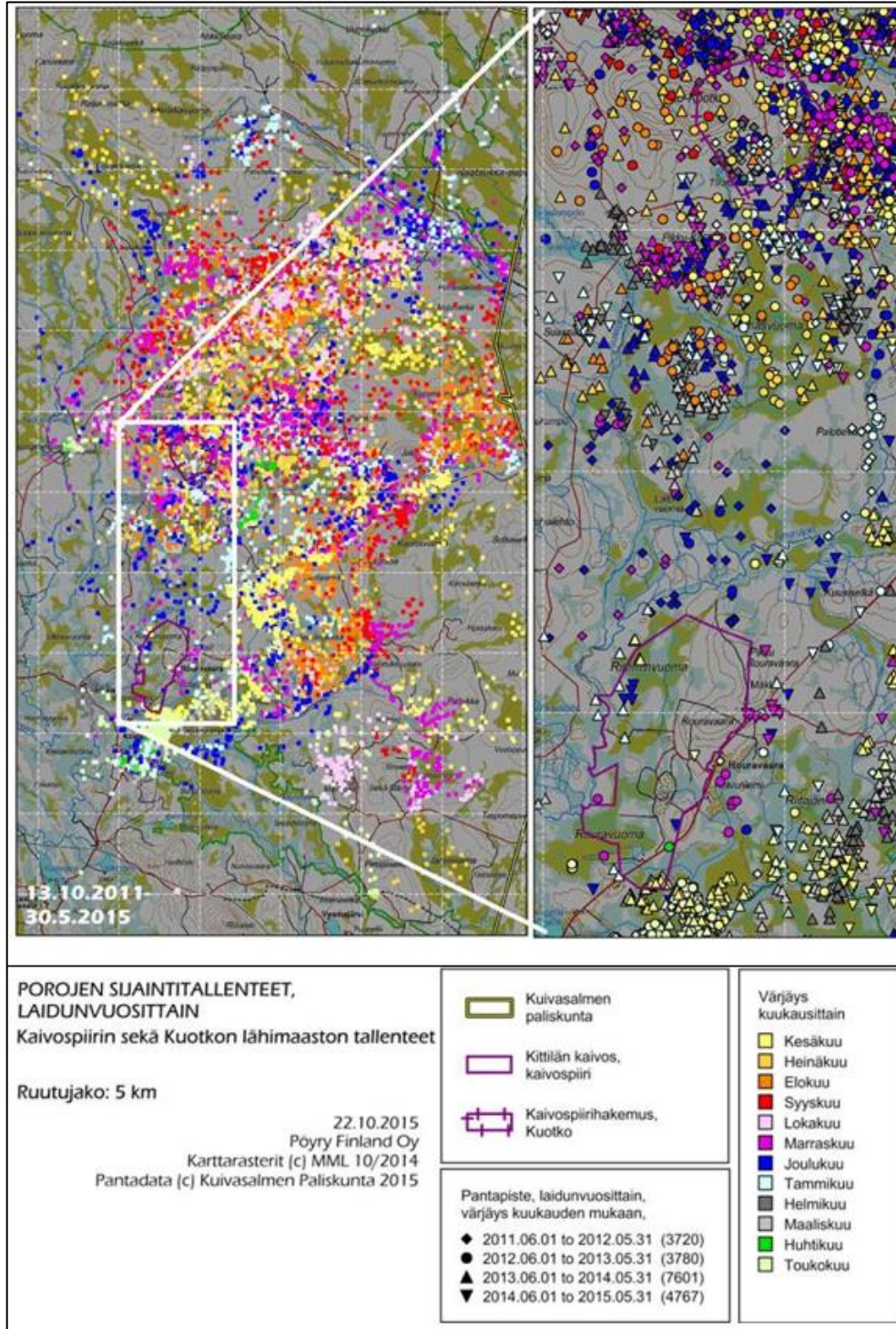
Pantojen keräämien sijaintitallenteiden perusteella on laadittu sijaintipistekartta, joiden perusteella on voitu arvioida porojen käyttämien laidunalueiden laajuutta sekä alueiden ajallista jakaumaa. Kuvassa (Kuva 2) on esitetty edellisen kaivoksen tuotannon noston YVA:n yhteydessä laadittu kartta paikannustiedoista vuosilta 2011–2015 ja kuvassa (Kuva 3) on esitetty vuosien 2016–2020 aikana kertyneet paikannustiedot.

YVA-hankkeessa panta-aineiston avulla on muodostettu kokonaiskuva porojen aluekäytöstä niiden tokkakuntien alueella, jossa kaivosalue sijaitsee. Koska yksittäisten porojen liikkeet eivät ole kiinnostuksen kohteena, vaan porot ryhmänä, on tiedot jaettu kahteentoista ryhmään kuukauden mukaan riippumatta vuodesta tai pannasta. Tämä antaa yleisen kuvan siitä, mihin aikaan vuodesta porot liikkuvat missäkin ympäristössä. Pistemäärä kuvaa sitä, onko jokin alue poroille muita alueita suosittu. Pantasijaintitiedot ovat linjassa poronmistajien havaintojen kanssa. Siten ne antavat hyvän kuvan Kuivasalmen paliskunnan porojen laidunalueesta kaivoksen ympäristössä. Alla esitetyistä pantatietokartoista nähdään, että kaivostoimintojen ympärille on muodostunut porojen välttämisaalue, kuten paliskuntain yhdistys toteaa lausunnossaan.

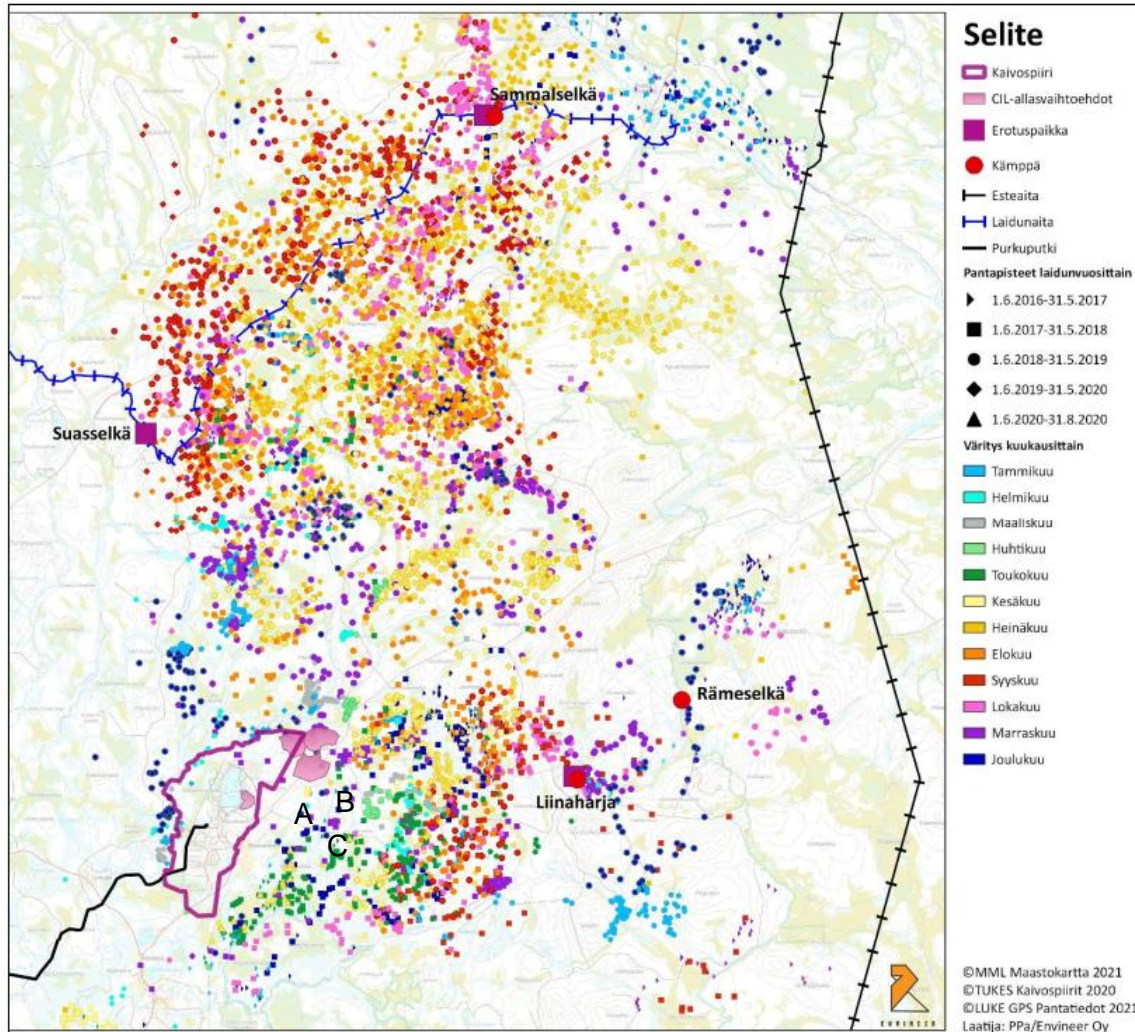
Välttämisyöhyke on muuttanut porojen laidunreittejä ja hajauttanut poronmistajien tokat laajemmalle paliskunnan alueelle. Porot kulkivat aiemmin lounaasta kohti koillista kaivosalueen pohjoispuolelta, mutta nykyisin porot hakeutuvat enenevässä määrin Suasselän erotusaidan tuntumaan. Kiistalan kylän poroja pääsee Suasselän poroerotuksista laidunaidan pohjoispuolelle, mikä johtaa porojen kulkeutumiseen yhä kauemmas Kiistalan kylästä, mikä aiheuttaa haittoja erityisesti Kiistalan poroelinkeinojen harjoittajille.

Kaivostoiminnalla on ollut vaikutuksia Kiistalan kylän porotalouksien lisäksi myös keskipalkaisen muihin kuin Kiistalan poroihin. Könkään kylän poroja tuli ennen kaivostoimintaa keskipalkaisen eteläosiin kesällä ja syksyllä, mutta nykyisin ne kulkevat kaivosalueen ohi ja laiduntavat pohjoisempana. Sama koskee myös Hanhimaan kylän ja sen lähialueen poroja.

Porojen keskipalkisen eteläosien välttäminen kaivosalueen lähimaastossa on lisännyt painetta pohjoisempaan oleville laitumille. Toistaiseksi kyseessä ovat olleet erityisesti kesä- ja syyslaitumet. Myös alkutalven laitumilla porot ovat tällä alueella jonkin verran vähentyneet.

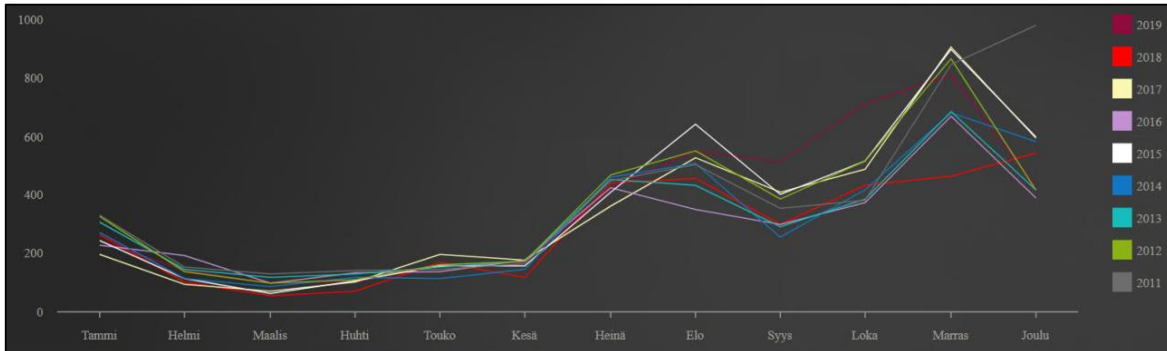

Kuva 2. Kuivasalmen paliskunnassa laiduntavien porojen GPS/GSM-pantojen tallentamia sijaintitietoja.

Kuva 3. Kuivasalmen paliskunnassa laiduntavien porojen GPS/GSM-pantojen tallentamia sijaintitietoja aikaväliltä 2016–2020. Kuvassa esitetty YVA-menettelyn aikaiset CIL3-altaan sijaintivaihtoehdot, luvitukseen on valittu allas B.

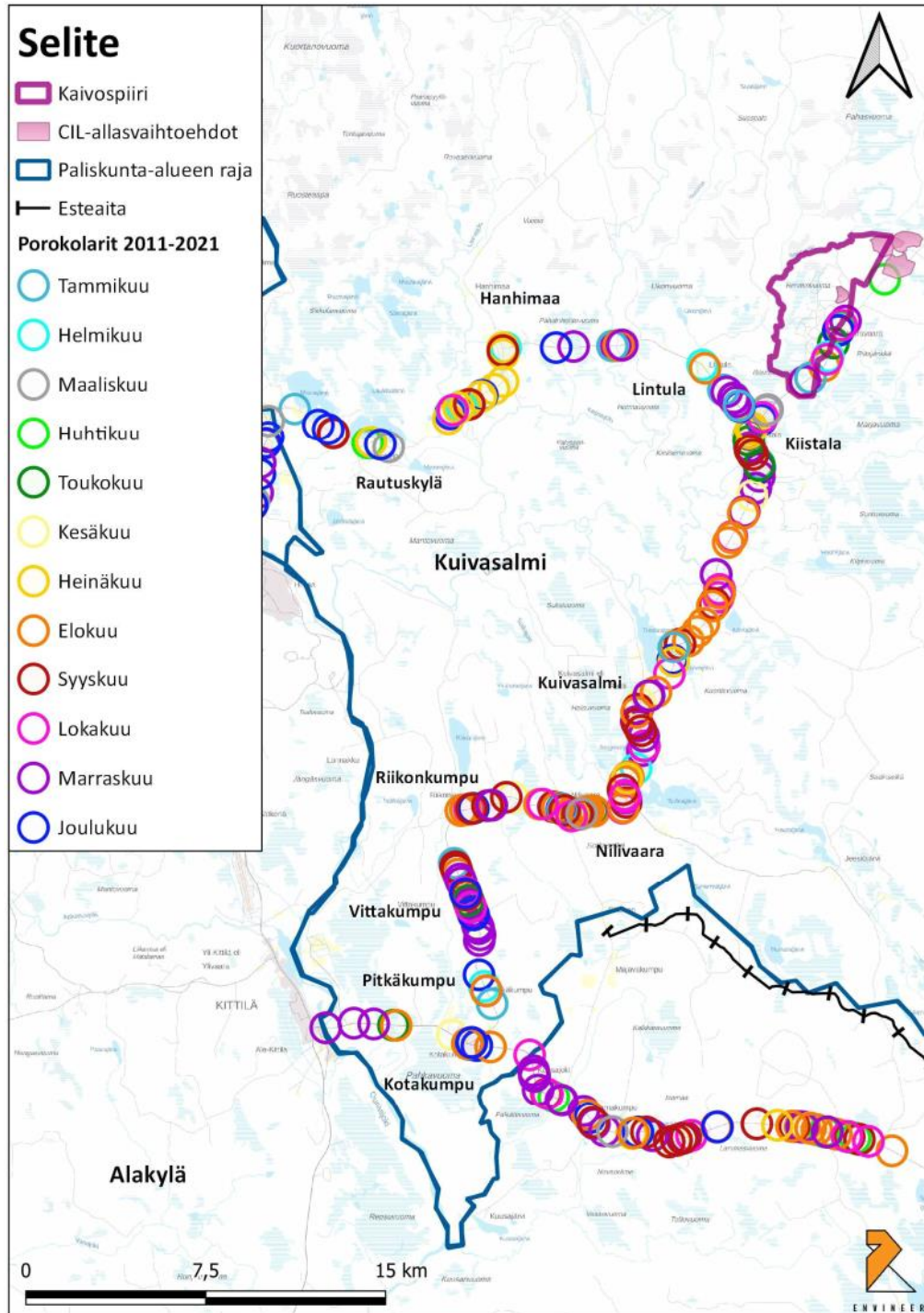
Paliskuntain yhdistys pitää kirjaa vuosittain Suomessa tapahtuneista porokolareista (Kuva 4). Porokolarien määrä painottuu loppukesään, kun porot tulevat maanteiden läheisyyteen ruokailemaan ja talven pimeimpään aikaan, kun porojen havainnointi maantiellä on autoilijoille haastavaa. Talvikukausina porokolarien määrässä on huomattavaa vuosittaista vaihtelua.

Kuva 4. Kaaviokuva porokolareista Lapissa kuukausittain (Paliskuntain yhdistys, 2021).

Kuivasalmen paliskunnan alue sijaitsee Kittilän kaivoksen lähiliikenteen alueella. Alueella jäi auton alle 64 poroa vuonna 2020. Yhteensä paliskunnan alueella on auton alle jäänyt yhteensä 501 poroa vuosina 2014–2020. Lisäksi porokolaripaikkatietoa on ylläpitänyt Paikkatieto Online Oy. Kuvassa (Kuva 5) on esitetty Kittilän kaivokselle johtavilla yleisillä teillä tapahtuneiden porokolareiden sijainnit vuosina 2011–2021 (elokuu). Aineistosta nähdään, että porokolareita esiintyy kaikilla tieosuuksilla melko lailla liikennemäärien suhteessa. Merkittäviä nolla-alueita porokolareiden esiintymisen osalta ei ole havaittavissa. Porokolarit ovat painottuneet etenkin Vittakummun, Nilivaaran ja Kiistalan lähistölle.

Kiistalan ja kaivoksen välillä tapahtuneista porokolareista suurin osa johtuu kaivosliikenteestä. Kaivoksesta pohjoiseen kaivosalueen ohi mentyä kolarien määrät ovat vähäisiä (Kuva 5). Kaivosliikenteestä johtuvat porokolarit painottuvat kaivokselta etelään välille Kaivos-Kotakumpu sekä länteen välille Kiistala-Sirkka. Vahingot eivät jakaannu koko paliskunnan poronmistajien kesken, vaan kohdistuvat yksittäisiin poronmistajiin, joiden porojen laidunkiertoreitit risteävät keskeisimmin kaivokselle johtavia teitä.

Kuva 5. Porokolarit kuukausittain Kittilän kaivokselle johtavilla yleisillä teillä vuosina 2011–2021 (Paikkatieto Online Oy, elokuu 2021) (YVA-selostus, Envineer Oy, 2021).

3.4.2. Luvitettavan toiminnan vaikutukset

Suunniteltu laajennusalue aidataan siten, että nykyisen kaivosalueen ja laajennusalueen väliin jää kulkuyhteys poroille. Kulkuyhteys katkaistaan tilapäisesti CIL3-altaan patorakentamiseen liittyvän louheenajon aikana, aitaamalla louheenajotien reunat. Tällöinkin poroille järjestetään kulkuyhteys louheenajotien alitse. Näin uuden CIL3-altaan rakentamisesta tai siihen liittyvästä kaivosalueen sisäisestä liikenteestä ei aiheudu vaaraa poroille tai poromiehille. Tuotantomäärän nosto tulee lisäämään kemikaalien, polttoaineiden ja muiden tarvikkeiden kuljetusmääriä, mikä lisää raskaan liikenteen määrää kaivokselta pois johtavilla teillä. Raskaanliikenteen määrän kasvu lisää porokolaririskiä kaivoksen ulkopuolisilla teillä.

CIL3-altaan rakentamisen aikaiset vaikutukset aiheutuvat alueen aitaamisesta ja työkohteista aiheutuvasta melusta, jotka pienentävät laidunaluetta ja lisäävät porojen välttämisen aluetta. Kaivosalueen laajenemisen arvioidaan kasvattavan välttämisen aluetta nykyisestä, millä on edelleen vaikutusta porojen laidunkäyttöön. Porojen nykyinen kulkureitti kaivosalueen itäpuolelta kapenee, jätettävästä kulkuyhteydestä huolimatta, mikä lisää riskiä porojen laidunkierron muutoksille. Altaan alle jää porojen kesälaidunaluetta, mutta tämä ei nykyisen välttämiskäytöksen vuoksi merkittävästi vaikuta nykyisten ravintovarojen määrään kaivosalueen välittömässä läheisyydessä (Kuva 2).

Malmin loughinnasta aiheutuvalla melulla ja värinällä arvioidaan olevan välttämiskäytöstä lisäävä vaikutus toimintojen sijaitessa erityisen herkkien vasomisaluiden läheisyydessä. Maarakentamisesta ja kaivosalueen sisäisestä liikenteestä aiheutuva meluvaikutus kasvaa nykyisestä, mutta vaikutusten arvioidaan rajautuvan valtaosin kaivosta ympäröivälle nykyiselle porojen välttämisen alueelle. YVA-vaiheessa on arvioitu, ettei tuotannon nostolla ole merkittäviä haitallisia vaikutuksia poronhoitotyöhön, porojen laidunkäyttöön, alueen poroeläinkehittämiseen tai poronhoitokulttuurin jatkumiseen alueella.

Suora kaivoskuormitus Seurujokeen on päätynyt joulukuussa 2020 purkuputken käyttöön oton yhteydessä. CIL3-altaan käyttöönotto ei lisää kuormitusta vastaanottavaan vesistöön, koska altaaseen kertyvä vapaa vesi kierrätetään 100 prosenttisesti takaisin rikastamolle, kuten nykyisin CIL2-altaalta. Ympäristöön purettavien vesien purkamisen lopettaminen Seurujokeen näkyy positiivisesti joen vedenlaadussa. Pitoisuuksien on havaittu laskeneen joessa luontaiselle taustatasolle myös kaivosalueen alapuolisella jokiosuudella. Seurujoen vedenlaadun aiheuttama haitta poroille on pienentynyt näin merkittävästi aikaisemmasta. Huomioitavaa myös on, että tuotannon noston myötä ympäristöön purettavien vesimäärien arvioidaan pienentyvän nykyisestä. Lisäksi tuotannon nosto toteutetaan nykyisillä lupaehdoilla (kts. kpl 3.1.3).

Hankkeella on erittäin positiiviset vaikutukset Kittilän alueen ja Lapin maakunnan aluetalouteen. Maanlaajuisten vaikutusten osalta on huomioitava, että vuonna 2022 hakija teki ostoja toimittajilta ja urakoitsijoilta yhteensä 245 miljoonalla eurolla, Suomesta. Hakijan ostot kotimaisilta toimittajilta ja urakoitsijoilta vahvistavat Suomen kaivosklusteria, joka puolestaan tuottaa lisäarvoa ja hyvinvointia koko yhteiskunnalle. Hankkeen positiiviset sosioekonomiset vaikutukset kasvattavat alueen asukkaiden ostovoimaa, parantaen muun muassa vähittäiskaupan ja palveluiden toimintaedellytyksiä alueella. Hanke synnyttää kuntatalouteen myös uusia tulovirtoja kunnallis-, kiinteistö- ja yhteisöveron muodossa. Vuonna 2022 hakija maksoi yhteisöveroa noin 16 miljoonaa euroa ja 6,5 miljoonaa euroa sopimus pohjaisia rojalteja valtiolle. Kiinteistövero hakija maksaa noin 650 000 euroa vuodessa. Kaivos työllistää noin 1000 työntekijää, joista noin 500 on yhtiön omia työntekijöitä ja 500

urakoitsijoiden työntekijöitä. Työntekijöiden (omat) maksamat tuloverot olivat noin 10 miljoonaa euroa vuonna 2022.

Kaivoksen suorien työllisyysvaikutusten ohella hanke luo osaltaan edellytykset alueen väkiluvun ja väestön ikärakenteen myönteiselle kehitykselle. Kaivos tasapainottaa merkittäväällä tavalla alueen taloutta, matkailuelinkeinon ohella. Hakijan omista työntekijöistä noin puolet on Kittilän kunnan asukkaita ja 90 % työntekijöistä tulee Lapin maakunnasta. Työ- ja elinkeinoministeriön 31.10.2017 julkaiseman kaivosalan toimialaraportin mukaan kaivosteollisuuden henkilöstömäärän kerrannaisvaikutukset ovat noin 2,5-3,5-kertaiset. Kittilän kaivoksen merkitys korkean työttömyyden alueella on siten merkittävä.

3.4.3. Patoturvallisuus

Agnicon rikastushiekka-altaiden suunnittelu, rakentaminen, operointi ja tarkkailu sekä jälkihoito ovat kaivannaisjätteen hallintaa ohjaavan parhaan käyttökelpoisen tekniikan vertailuasiakirjan (MWEI BREF) suositusten mukaisia. Altaat on toteutettu ympäristö- ja patoturvallisuusriskinarvioinnin perusteella turvallisiksi niin lyhyellä kuin pitkälläkin aikavälillä tarkasteltuna.

Yhtiö on riskinarvioinnissa painottanut altaiden operatiivisen käytön merkitystä ja nostanut sen merkityksen yhtä tärkeäksi kuin altaiden suunnittelun ja rakentamisen aikaisen laadunvarmistuksen. Rikastushiekka-altaat toteutetaan vesitiiviinä rakenteina, joissa tiivisrakenne koostuu edellä kuvatusti heikosti vettä johtavasta moreenikerroksesta sekä sen päälle asennettavasta keinotekoisesta eristemateriaalista (bitumigeomembraani). Altaita operoidaan siten, että altaiden vapaan veden määrä pidetään mahdollisimman pienenä ja altaiden vapaa vesi ohjataan rikastushiekkan aktiivisella läjityksen suunnittelulla ja toteutuksella altaan keskellä sijaitsevaan palautusvesialtaaseen. Vapaa vesi ei normaalitoiminnassa ole näin patorakennetta vasten.

Yhtiöllä on käytössä rikastushiekkan johtamisjärjestelmä, jolla varmistetaan rikastushiekkan hallinnan jatkuva parantaminen. Käytännössä tämä tarkoittaa vuosittaisia koko rikastushiekkan hallinnan elinkaaren suunnitelmien ja operatiivisen toiminnan ulkoisia arviointeja, joissa tehtyjen havaintojen/puutteiden korjaustoimien etenemistä seurataan vuosittain. Yhtiöllä on käytössä aktiivinen patoturvallisuus- ja ympäristötiedon hallintajärjestelmä, johon muun muassa rikastushiekka-altaiden jatkuvatoimisten huokospainemittausten sekä salaojakaivojen pinnankorkeusmittausten tiedot siirtyvät automaattisesti. Järjestelmään on rakennettu hälytysjärjestelmä, jonka pohjalta muun muassa patorakentaminen voidaan keskeyttää tarvittaessa, mikäli rikastushiekkan huokospaineessa tapahtuu merkittäviä muutoksia. Huomioitavaa myös on, että altaiden patorakenteiden suunnittelussa on otettu huomioon muun muassa kaivoksen lähialueen seismisyys.

CIL3-allas toteutetaan edellä kuvatusti vesitiiviinä rakenteena. Keinotekoinen tiivisrakenne altistuu mekaaniselle kulutukselle tehokkaimmin rikastushiekka-altaan rakentamisvaiheessa ennen rikastushiekkan läjittämistä altaaseen. Rakentamisvaiheen aikaisten vaurioiden syntyminen estetään rakentamisvaiheen aktiivisella laadunvarmistuksella. Havaitut vauriot korjataan ja dokumentoidaan ennen altaan käyttöönottoa. Toiminnan edetessä altaaseen läjitettävä rikastushiekka suojaa tehokkaasti altaan märän puolen patoluiskan sekä altaan pohjan tiivisrakennetta mekaaniselta eroosiolta.

Yhtiö varautuu ilmastonmuutokseen rikastushiekka-altaiden mitoituksessa ja altaiden operoinnissa. Altaan mitoituksessa on hyödynnetty todennäköisiä 24 ja 72 tunnin enimmäissadantoja (Probable Maximum Precipitation, PMP). Toistuvuusanalyysien perusteella Kittilän

kaivoksella kerran kymmenessä tuhannessa (1:10 000) vuodessa tapahtuvaksi 24 tunnin sadannaksi on kesäaikana määritetty 112 mm ja 72 tunnin sadannaksi 146 mm. CIL3-altaan mitoituksessa hyödynnetty 24 tunnin sadanta oli 252 mm ja 72 tunnin vastaava 328 mm, eli altaan mitoituksessa on käytetty huomattavan korkeita sadantoja. Padon kuivavaran mitoituksessa on lisäksi huomioitu tuulieroosion aiheuttama aallonkorkeus altaissa. Mitoitusperiaatteena on ollut pitää altaan vapaa vesi altaassa myös äärimmäisissä poikkeustilanteissa.

Yhtiön vesienhallinnan tavoitteena on lisäksi minimoida rikastushiekka-altaiden vapaan veden määrä operatiivisen toiminnan aikana, mikä myös auttaa sopeutumaan mahdollisiin poikkeustilanteisiin. Todennäköisyys CIL3-altaan vuodoille tai muille poikkeustilanteille on erittäin pieni. Edellä kuvatuin järjestelmällisin hallintatoimin yhtiö pyrkii pienentämään poikkeustilanteiden toteutumisen todennäköisyyttä entisestään. Kaivannaisjätealueiden vakuuksien riittävyttä on arvioitu päivitetystä kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelmassa (Liite 1). Vakuusarvio perustuu yhtiön päivittämään sulkemissuunnitteluun.

3.4.4. Porotalousneuvottelu

Agnico Eagle Finland Oy on tarvittaessa valmis toistamaan poronhoitolain (848/1990) 53§:n mukaisen neuvottelun Kuivasalmen paliskunnan edustajien kanssa kaivoslupamenettelyn yhteydessä. Yhtiö toteaa kuitenkin, että vuoropuhelu paikallisten poromiesten kanssa on jatkuvaa, joten neuvottelu ei tehosta yhtiön ja poroelinkeidon harjoittajien välistä tiedonkulkua nykyisestä. Vuoropuhelun myötä yhtiö on päivittänyt laajennusalueen infran suunnitelmiaan, jotta haittojen lieventämistoimien, kuten uuden laajennusalueen aitaaminen, vaikutavuus voidaan maksimoida ja aiheutuvat haitat minimoitua.

3.5. Lapin maakuntamuseo

Kaivosalueen laajennuksen rajauksessa on jätetty 50 metrin suojaetäisyys muinaisjäänökseen. Huomioitavaa kuitenkin on, että varsinaista infraa toteutetaan huomattavasti etäämmälle pyyntikuopista. Etäisyyttä lähimpään tilapäiseen moreenin läjitysalueeseen kertyy jo pitkälti toistasataa metriä (Kuva 1). Muinaisjäänökseen sijainti on myös merkitty laajennusalueen paikkatieto- ja seuranta-aineistoon, jotta vältetään kohteen vahingoittuminen inhimillisen virheenkään seurauksena.

3.6. Metsähallitus

Kuusiselän metsäautotie linjataan uudelleen CIL3-altaan rakentamisen yhteydessä (Kuva 1). Uudelleen linjaus toteutetaan siten, että se mahdollistaa laajennusalueen aitaamisen poroelinkeidon kannalta mahdollisimman pienin haittavaikutuksin. Metsähallituksella tulee jatkossakin olemaan kulkuoikeus Kuusiselän tielle. Uudelleen linjaus mahdollistaa kulkuyhteyden Seurujoen ylitse jatkossakin.

Yhtiö on hyvin selvillä toimintansa ympäristövaikutuksista. Puhtaasti pinta- ja pohjavesiin kohdistuvia vaikutuksia tarkkaillaan laajalti Ounasjoen valuma-alueella. Tarkkailussa otetaan vesinäytteitä noin 2000 kappaletta vuodessa. Näytteistä vastaavasti toteutetaan noin 46 000 analyysiä vuoden aikana. Pintavesien tarkkailua toteutetaan jo nykyisellään Seurujoen, Kapsajoen, Loukisen ja Ounasjoen pääuomassa. Yhtiön tarkkailuohjelman viimeisin päivitys on parhaillaan hyväksyttävänä Lapin ELY-keskuksella. Yhtiön oman tarkkailuohjelman lisäksi yhtiö osallistuu yhtenä osakkaana Ounasjoen yhteistarkkailuun.

Fysikaalis-kemiallisen tarkkailun lisäksi yhtiö toteuttaa laajaa biologista tarkkailua vaikutusalueella. Biologinen tarkkailu pitää sisällään laajan kalataloustarkkailun, johon sisältyy kalojen nousukäyttäytymistä selvittävä telemetriaseuranta, pohjaeläintarkkailun sekä piilevätarkkailun. Vesiekologisen tarkkailun laajuudesta kertoo hyvin se, että Lapin ELY-keskus pystyi toteuttamaan Seurujoen, Loukisen ja Ounasjoen ekologisen tilaluokittelun laajaan biologiseen aineistoon perustuen. Luokittelussa hyödynnetty aineisto oli pääosin peräisin kaivoksen tarkkailutuloksista. On näin selvää, että jo nyt toteutettava tarkkailu antaa riittävästi informaatiota kaivostoiminnan vaikutuksista vastaanottavaan vesistöön (Liite 1). Tuotannon noston kalatalousveloitteet tullaan tarkistamaan käynnistyvässä ympäristölupamenettelyssä (kpl 3.1.2).

CIL3-allas tullaan rakentamaan kaivannaisjätteenhallinnan parhaiden käytäntöjen mukaisesti (MWEI BREF). Toimintavaiheessa altaan operoinnista ei aiheudu kuormitusta ympäristöön, koska altaan vapaa vesi kierrätetään 100 prosenttisesti takaisin rikastamolle. Metsähallituksen lausunnossa esille nostettujen poikkeustilanteiden todennäköisyys on pieni, vaikka vaikutukset ovatkin merkittäviä, kuten Metsähallitus lausuu. Yhtiö pyrkii toiminnassaan rikastushiekan ja vesien hallinnan jatkuvaan parantamiseen ja pyrkii aktiivisesti pienentämään poikkeustilanteiden konkretisoitumisen todennäköisyyttä kappaleessa (kpl 3.4.3) kuvatuksi.

Poroelinkeino huomioidaan hankkeessa kappaleissa (kpl 3.1.1 ja 3.4) esitetysti.

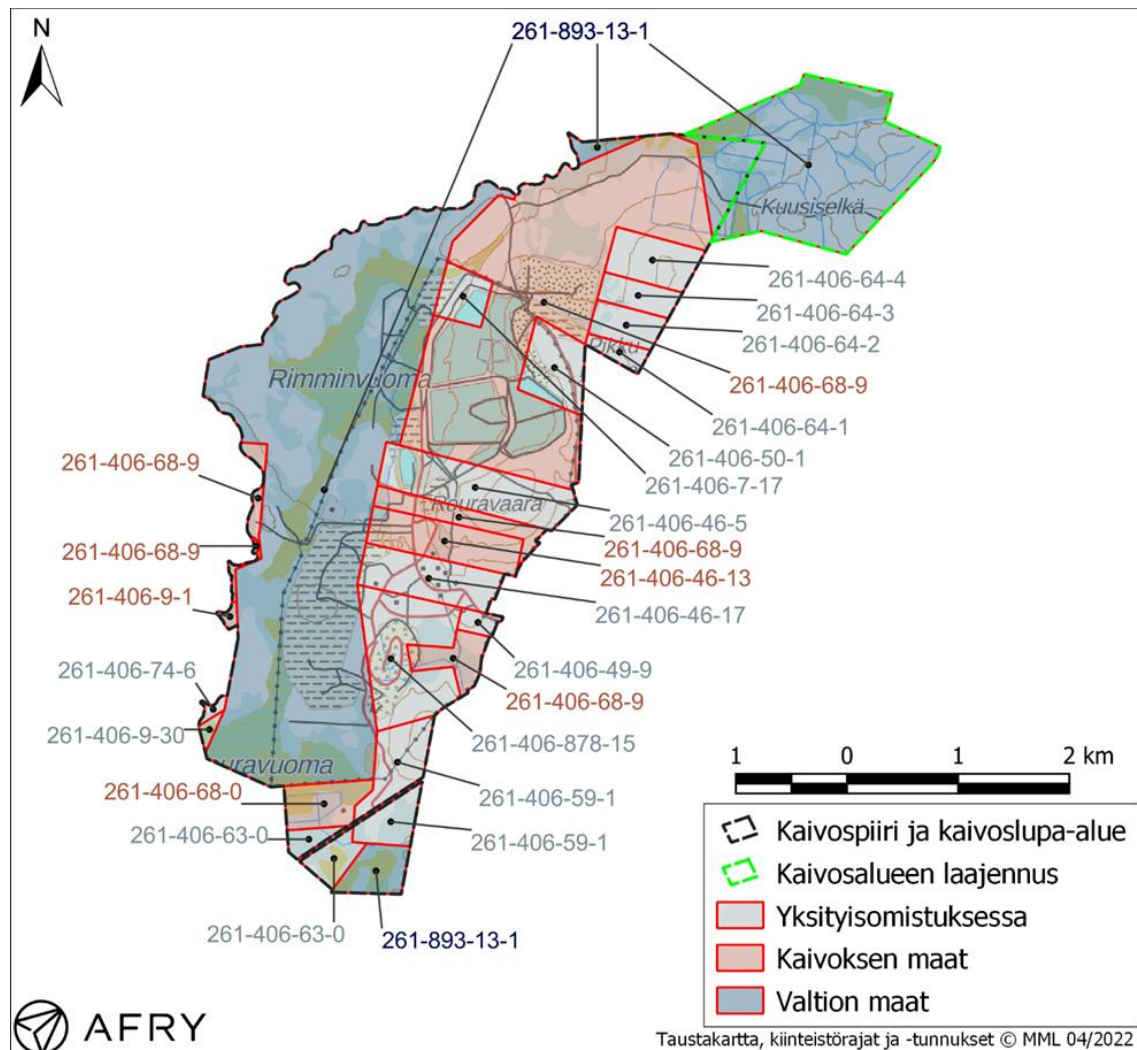
3.7. Lapin liitto

Yhtiö kiittää Lapin liittoa lausunnostaan. Kaivostoiminnan suhde muuhun maankäyttöön on selvitetty laajennushankkeessa kaivoslain nojalla laaditun maankäyttöselvityksen mukaisesti. Lapin ELY-keskus katsoi lausunnossaan, että kaivosalueen ja kaivoksen apualueen suhde muuhun alueiden käyttöön, on toiminnan vaikutukset huomioon ottaen, riittävästi selvitetty maankäyttöselvityksellä kaivoslain 47.4 §:n mukaisesti (kpl 2.1.1).

3.8. Muistutus, Lehtoniemi

Maanomistus kaivosalueella on esitetty kuvassa (Kuva 6). Tällä hetkellä kaivospiirin alueesta noin kolmasosa on Agnico Eagle Finland Oy:n omistuksessa, ja loput kaksi kolmasosaa jakautuvat puoliksi Metsähallituksen ja muiden maanomistajien kesken. Kaivosyhtiöllä on koko kaivospiirin alueeseen käyttöoikeus. Kaivosalueen pohjoisosa on osittain yksityisten maanomistajien sekä valtion omistuksessa. Kuten kuvasta (Kuva 6) nähdään, laajennusalue sijoittuu täysin Metsähallituksen hallinnoimille alueille (tila n:o 261-893-13-1), joissa Metsähallitus on toteuttanut aikaisempina vuosina metsähakkuuta osana metsätaloustoimintaan. Laajennusalue ei näin sijoitu tilojen n:o 261-406-64-1 - 261-406-64-4 alueelle (Kuva 6), kuten muistutuksessa viitataan. Muistutuksessa mainitut tilat jätetään näin laajennusalueen ulkopuolelle, eikä kaivosalueen laajennuksesta aiheudu lisää verovelvoitteita tilojen omistajille. Muistutuksessa mainituilla tiloilla voidaan jatkossakin toteuttaa maa- ja metsätaloustoimia. Laajennusalue sijoittuu metsätaloustaloudessa olevalle alueelle, eikä siellä sijaitse muistutuksessa mainittua ikimetsää. Yhtiö on sopinut laajennusalueen käyttöoikeuksista Metsähallituksen kanssa.

Yhtiö toteaa myös selityksessään, että turvallisuus ja kemikaalivirasto (Tukes) valvoo osaltaan, että kaivosluvan haltija maksaa kaivosalueeseen kuuluvien kiinteistöjen omistajille vuotuista korvausta. Yhtiö maksaa korvauksen kiinteistön omistajille vuosittain kaivosviranomaisen vaatimusten mukaisesti.

Kuva 6. Maanomistus kaivospiiriin sekä suunnitellun kaivosalueen laajennuksen (vihreä katkoviiva) alueella.

Laajennusalueen linnustoa on selvitetty maaliskuussa 2022 päättyneessä ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä. Linja- ja kartoituslaskentojen perusteella hankealueen linnusto on alueellisesti hyvin tyypillistä Lapin metsien ja soiden linnustoa. Yleislinnuista runsaimmat lajit ovat pajulintu (*Phylloscopus trochilus*), järripeippo (*Fringilla montifringilla*) ja metsäkivinen (*Anthus trivialis*), ja havumetsiä suosivat laulurastas (*Turdus philomelos*) ja leppälintu (*Phoenicurus phoenicurus*). Lajisto on pääosin nuoria metsiä suosivaa, mutta vanhemman metsän lajeista havaittiin metso (*Tetrao urogallus*), kulorastas (*Turdus viscivorus*) ja kuukeli (*Perisoreus infaustus*). Alueella havaittiin petolinnuista maakotka (*Aquila chrysaetos*), merikotka (*Haliaeetus albicilla*), piekana (*Buteo lagopus*) ja tuulihaukka (*Falco tinnunculus*), joista tuulihaukan pesiminen Seurujoen varrella oli todennäköistä.

Alueen suolinnusto on alueelle hyvin tyypillistä. Runsaimmat lajit laskennoissa olivat keltävästäräkki (*Motacilla flava*), liro (*Tringa glareola*) ja pajusirkku (*Emberiza schoeniculus*). Alueen soiden märkydestä kielii mustaviklojen yleisyys (*Tringa erythropus*). Rämeyttä ja jokivarsien korpia suosivia pohjansirkuja (*Emberiza rustica*) pesii alueella runsaana, pesinnän painottuen Seurujoen rantakorpiin, soiden laitamiin ja korpiin. Linnustollisesti arvokkaimmat

kohteet sijaitsevat kosteilla aapasoilla kaivoksen koillispuolella sekä Seurujoen rantakorvissa.

Linnustolaskennoissa havaittiin pesintään viittaavasti yhteensä 44 lajia. Näistä kansallisessa uhanalaisluokittelussa vuodelta 2020 kaksi lajia on arvioitu erittäin uhanalaiseksi (EN): hömötiainen (*Poecile montanus*) ja piekana. Vaarantuneeksi (VU) on puolestaan luokiteltu neljä lajia: maakotka, riekko (*Lagopus lagopus*), pensastasku (*Saxicola rubetra*) ja pajusirkku. Lisäksi seitsemän lajia on luokiteltu silmälläpidettäväksi (NT). Silmälläpidettävistä lajeista yksi laji (mustaviklo) on luokiteltu alueellisesti uhanalaiseksi (RT) alueella 4b Perä-Pohjola.

Lintudirektiivin liitteessä I esitettyjä lajeja havaittiin puolestaan yhdeksän: laulujoutsen (*Cygnus cygnus*), merikotka, maakotka, metso, teeri (*Lyrurus tetrix*), kurki (*Grus grus*), liro, kapustarinta (*Pluvialis apicaria*) ja sinirinta (*Luscinia svecica*). Suomen kansainvälisen suojelun vastuulajeja havaittiin 13 kappaletta. Petolintujen pesäpaikoista ei tehty havaintoja laajennusalueelta, vaan pesäpaikkojen arvioitiin sijaitsevan jossain kaivoksen lähiseudulla (Liite 2). Laajennusalueella ei näin sijaitse kotkan tai merikotkan pesää.

Liitteet

1. Kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelma
2. YVA-menettelyn luontoselvitykset

Agnico Eagle Finland Oy
Pokantie 541
99250 KIISTALA

Agnico Eagle Finland Oy, tuotannon nosto ja cil-rikastushiekan hallinta, yva-selostus, 10.11.2021

Tuotantomäärän nosto ja cil-rikastushiekan hallinta, ympäristövaikutusten arviointiselostus, Kittilän kaivos

Hanketiedot ja ympäristövaikutusten arviointimenettely

Hankkeen nimi: Tuotannon nosto ja cil-rikastushiekan hallinta

Hankkeesta vastaava: Agnico Eagle Finland Oy

Hankkeesta vastaavan konsultti: Envineer Oy

Yhteysviranomainen: Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Hanke

Hanke käsittää Kittilän kaivoksen tuotantomäärän noston, uuden syanidiliuotuksen sakan (cil-rikastushiekan) ja liejuperähiekan läjitysalueen rakentamisen, Etelän ja Ketolan louhostoiminnan sekä tarvekiven ja maa-ainesten ottotoiminnat.

Kaivoksen vuosituotantoa on suunniteltu nostettavan tasosta 2 miljoonaa tonnia (Mt) tasolle noin 2,7 Mt vuodesta 2026 alkaen. Tuotantomäärä kuvaa rikastamolle syötettävän malmin määrää. Tuotantoa nostetaan optimoimalla ja tehostamalla vuonna 2020 käyttöönotettua rikastamon laajennusta ja tarvittaessa lisäämällä rikastamon yksikköprosesseja. Tuotannon noston myötä kaivoksen toiminta-aika (Life of Mine, LOM) pitenisi vuodesta 2035 vuoteen 2037, sillä tuotannon yksikkökustannukset pienisivät ja kultapitoisuudeltaan matalampaa malmin voitaisiin rikastaa. Tuotannon nosto on hankkeessa suunniteltu toteutettavan 29.5.2020 myönnetyn ympäristölupapäätöksen mukaisten ympäristökuormitusta rajoittavien luparajojen ehdoilla (Pohjois-Suomen aluehallintoviraston lupapäätös nro 67/2020).

Hankkeessa tarkastellaan cil-rikastushiekan ja liejuperähiekan läjittämistä uudelle läjitysalueelle eli cil3-altaalle. Nykyisen läjitysalueen

kapasiteetin on arvioitu riittävän vuoden 2026 loppuun saakka, jollei nykyistä allasta voida korottaa enempää. Uusi läjitysalue sijoittuu kaivosalueen koillisnurkkaan, osittain nykyisen kaivospiirin sisäpuolelle. Lisäksi hankkeessa tarkastellaan cil-hiekan läjittämistä nykyiseen vesivarastoaltaaseen, millä saadaan lisättyä läjityskapasiteettia.

Hankkeeseen kuuluu uusien Etelän ja Ketolan avolouhoksien sekä Ketolan maanalaisen louhoksen malmin ja sivukiven louhintaa. Malmi rikastetaan olemassa olevalla rikastamolla. Louhittava sivukivi on suurimmalta osin kiisua, mitä mahdollisesti voidaan osittain hyödyntää rikastushiekka-altaiden sulkemisvaiheessa. Hyödyntämiskelvoton sivukivi läjitetään nykyiselle sivukiven läjitysalueelle. Etelän avolouhoksen louhintamääräksi on arvioitu 2,0 Mt (680 000 m³) ja louhinnan kestoksi on arvioitu noin kolme vuotta. Ketolan avolouhoksen louhintamääräksi on arvioitu 3,5 Mt (1 200 000m³) ja maanalaisen louhinnan määräksi 0,9 Mt. Ketolan louhinnan kestoksi on arvioitu yhteensä noin 6 vuotta.

Lisäksi hankkeeseen kuuluu ympäristörakentamisessa ja kaivannaisjätteiden läjitysalueiden sulkemisessa käytettävän tarvekiven ja maa-aineksen ottotoimintaa. Kaikki ottoalueet sijaitsevat kaivospiirin sisäpuolella. Tarvekiven louhintaa on suunniteltu enintään 8,4 Mm³ vuosittaisen tarvekiven otton ollessa enintään 700 000 m³. Tarvekiven ottoon liittyy pohjaveden pumppausta louhoksien kuivana pitämiseksi.

Maa-aineksen ottomäärä on arviolta 625 000 m³ noin 25 hehtaarin alueelta. Maa-aineksen ottoalue sijoittuu kaivosalueen koillisnurkkaan hankkeessa suunnitellun uuden cil3-altaan alueelle. Maa-ainesten ottoa ei uloteta pohjaveden pinnantason alapuolelle.

Tarvekiven ja maa-aineksen ottotoiminnalle ei ole määrätty tarkempaa toteutusaikataulua. Ottomäärät ja toiminnan laajuus vaihtelevat vuosittain ajalla 2024-2040.

Hankkeen vaihtoehdot

Yva-menettelyssä tarkastellaan seuraavia vaihtoehtoja:

- Vaihtoehto 0 (VE0): Hanketta ei toteuteta. Kaivoksen toiminta-aika on arviolta vuoteen 2026.
- Vaihtoehto 1 (VE1): Hanke toteutetaan muutoin, mutta kaivoksen tuotantoa ei nosteta. Kaivoksen toiminta-aika on arviolta vuoteen 2035.
- Vaihtoehto 2 (VE2): Tuotanto nostetaan tasolle noin 2,7 Mt/v ja hanke toteutetaan muutoinkin. Kaivoksen toiminta-aika on arviolta vuoteen 2037.

Vaihtoehtoihin 1 ja 2 sisältyy kolme alavaihtoehtoa A-C:

- Alavaihtoehto A: Uusi cil3-allas sijoittuu osittain kaivospiirin sisäpuolelle sen koillisnurkkaan.
- Alavaihtoehto B: Uusi cil3-allas sijoittuu kokonaan kaivospiirin ulkopuolelle vaihtoehdon A itäpuolelle. Lisäksi altaan alueelta otetaan tarvekiveä rakentamisen yhteydessä.
- Alavaihtoehto C: Uusi cil3-allas sijoittuu vaihtoehtojen A ja B eteläpuolelle kaivospiirin ulkopuolelle. Allas sijoittuu Pokantien (maantie 9552) päälle.

Tarvekilouhokselle on kaksi vaihtoehtoista ottoaluetta kaivospiirin sisällä Rouravaarasta ja Korkeakuusikosta. Rouravaaran päältä otetaan yhteensä noin 8,2 Mm³ ja Suurikuusikon vaaran länsipuolelta Korkeakuusikosta otetaan yhteensä noin 8,4 Mm³.

Ympäristövaikutusten arviointimenettely

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (yva-laki, 252/2017) tavoitteena on edistää ympäristövaikutusten arviointia ja arvioinnin yhtenäistä huomioon ottamista suunnittelussa ja päätöksenteossa sekä lisätä samalla kaikkien tiedon saantia ja osallistumismahdollisuuksia.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyllä tarkoitetaan menettelyä, jossa tunnistetaan, arvioidaan ja kuvataan tiettyjen hankkeiden todennäköisesti merkittävät ympäristövaikutukset ja kuullaan viranomaisia ja niitä, joiden oloihin tai etuihin hanke saattaa vaikuttaa sekä yhteisöjä ja säätiöitä, joiden toimialaa vaikutukset saattavat koskea.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyä sovelletaan hankkeisiin ja niiden muutoksiin, joista saattaa aiheutuvia merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia. Ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä arvioitavat hankkeet ja niiden muutokset on lueteltu yva-lain liitteessä 1. Tämän hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettely perustuu seuraaviin liitteen 1 hankeluettelon kohtiin.

- Kohta 2 a) Kaivosmineraalien louhinta, paikalla tapahtuva rikastaminen ja käsittely, kun kaivoksen pinta-ala on yli 25 ha, tai irrotettavan aineksen kokonaismäärä on vähintään 550 000 tonnia vuodessa.
- Kohta 2 b) Kiven, soran tai hiekan otto, kun ottamisalueen pinta-ala on yli 25 hehtaaria, tai otettava ainesmäärä on vähintään 200 000 kiintokuutiometriä vuodessa.
- Kohta 11 a) Jätteiden käsittelylaitokset, joissa vaarallista jätettä poltetaan, käsitellään kemiallisesti, käsitellään biologisesti ja

jotka ovat mitoitettu vähintään 5 000 tonnin vuotuiselle jätemäärälle, tai sijoitetaan kaatopaikalle.

- Kohta 12) Kohdassa 1–11 tarkoitettuja hankkeita kooltaan vastaavat hankkeiden muutokset.

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) toimii arviointimenettelyssä yhteysviranomaisena ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukaisesti.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn alussa hankkeesta vastaava laatii ympäristövaikutusten arviointiohjelman, joka on suunnitelma tarvittavista selvityksistä ja arviointimenettelyn järjestämisestä. Yhteysviranomaisen antaa arviointiohjelmasta lausunnon, jossa se ottaa kantaa arviointiohjelman laajuuteen ja tarkkuuteen sekä kuinka tarvittavat selvitykset sovitetaan tarpeen mukaan yhteen hanketta koskevien muista laeissa edellytettyjen selvitysten kanssa.

Hankkeesta vastaava tekee arviointiohjelman ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon perusteella selvitykset ja arvioinnit hankkeen vaikutuksista sekä laatii ympäristövaikutusten arviointiselostuksen (yva-selostus, arviointiselostus). Yhteysviranomaisen tarkistaa yva-selostuksen riittävyyden ja laadun sekä laatii tämän jälkeen perustellun päätelmän hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista.

Hankkeen toteuttamista koskeviin lupahakemuksiin on liitettävä yva-selostus ja perusteltu päätelmä. Lupapäätöksestä on käytävä ilmi, miten arviointiselostus ja perusteltu päätelmä on otettu siinä huomioon. Lupaviranomaisen on lisäksi varmistettava, että perusteltu päätelmä on ajan tasalla lupa-asiaa ratkaistaessa. Tarvittaessa yva-selostusta on täydennettävä.

Agnico Eagle Finland Oy toimitti hankkeen yva-ohjelman 28.12.2020 ELY-keskukselle, joka antoi siitä yhteysviranomaisen lausunnon 22.3.2021. Hankkeen yva-selostus toimitettiin ELY-keskukseen 10.11.2021.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn ja muiden menettelyiden yhteensovittaminen

Yva-menettelyn yhteydessä järjestettiin poronhoitolain 53 § mukainen neuvottelu 31.8.2021. Neuvotteluihin osallistuivat hankkeesta vastaavan lisäksi Kuivasalmen paliskunta ja Paliskuntain yhdistys paliskunnan edustajina, Metsähallitus valtion edustajana sekä Lapin ELY-keskus yhteysviranomaisen roolissa.

Yva-menettelyyn ei ole yhteensovitettu muita muiden lakien mukaisia menettelyjä.

Osallistumisen järjestäminen

Tiedottaminen ja kuuleminen

Arviointiselostus ja sitä koskeva kuulutus on asetettu nähtäville Kittilän kunnassa, Lapin ELY-keskuksessa Rovaniemellä ja internetissä osoitteessa

<https://www.ymparisto.fi/kittilankaivoksentuotannonstojacilYVA>

25.11.2021.

Arviointiselostuksesta ja kuulutuksesta on ilmoitettu Lapin Kansassa ja Kittilä-lehdessä 25.11.2021.

Virallinen nähtävilläoloaika oli 25.11.2021-17.1.2022, jonka aikana lausunnot ja mielipiteet tuli toimittaa ELY-keskukselle.

Arviointiselostukseen on voinut tutustua myös Kittilän pääkirjastossa.

Yhteysviranomaisen on pyytänyt arviointiselostuksesta lausunnot seuraavilta tahoilta:

Lapin liitto

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto / kemikaali- ja kaivosasiat

Metsähallitus / Lapin luontopalvelut, Metsätalous ja Kiinteistökehitys

Kainuun ELY-keskus/ patoturvallisuusviranomaisen

Lapin ELY-keskus/ kalatalousviranomaisen

Kittilän kunta / kunnanhallitus, ympäristönsuojeluviranomaisen,

ympäristöterveysviranomaisen, rakennusvalvontaviranomaisen ja

kaavoitusviranomaisen

Lapin Pelastuslaitos

Kideve Elinkeinopalvelut

Väylävirasto

Lapin aluehallintovirasto

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto / työsuojelu ja ympäristöluvat

Säteilyturvakeskus

Geologinen tutkimuskeskus

Lapin maakuntamuseo

Luonnonvarakeskus

Kiistalan osakaskunta

Sirkka-Könkään osakaskunta

Kittilän kirkonkylän osakaskunta

Kuivasalmen paliskunta

Paliskuntien yhdistys

Lapin lintutieteellinen yhdistys

Suomen luonnonsuojeluliitto Lapin piiri

Kittilän Luonto ry

Kittilän kylien neuvosto

Kiistalan kyläyhdistys ry

Rouravaaran kylä

Lintulan kylä

Vittakummun kyläyhdistys ry
Hanhimaan kylätoimikunta
Kittilän riistanhoitoyhdistys ry
Kittilän Yrittäjät ry
Tunturi-Lapin Kehitys
Kuivasalmen Lapinkyläyhdistys ry

Yleisötilaisuus

Hankeen arviointiselostuksesta järjestettiin yleisötilaisuus Kittilässä 14.12.2021 klo 17:30-21:00. Yleisötilaisuudesta ilmoitettiin Lapin Kansassa ja Kittilä-lehdessä 25.11.2021.

Yleisötilaisuuteen osallistui paikan päälle 24 henkilöä ja etäyhteyden kautta 8 henkilöä. Yleisötilaisuudessa osallistujille esiteltiin taustaa yva-menettelyssä arvioitavalle hankkeelle sekä käytiin läpi hankkeen kuvausta ja vaikutusten arvioinnin tuloksia. Yleisötilaisuudessa esitetyistä kysymyksistä ja kommentteista sekä niihin saaduista vastauksista on laadittu hankkeesta vastaavan yva-konsultin toimesta muistio, joka on nähtävillä yva-menettelyn verkkosivuilla.

Yhteenveto esitetyistä lausunnoista ja mielipiteistä

Arviointiselostuksesta annettiin yhteensä 15 lausuntoa. Yhtään mielipidettä ei annettu. Lisäksi Pohjois-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue ilmoitti, ettei sillä ole arviointiselostukseen lausuttavaa.

Seuraavassa esitetään lyhyesti yhteenveto lausunnoista saapumisjärjestyksessä. Kopiot lausunnoista kokonaisuudessaan on toimitettu sähköisesti hankkeesta vastaavalle. Alkuperäiset lausunnot säilytetään ELY-keskuksessa.

Kittilän Luonto ry kysyy lausunnossaan, voitaisiinko malmikuljetus rikastamolle korvata kiinteällä kuljettimella ajoneuvojen sijaan. Hankkeeseen liittyvissä rakenteissa, kuten altaissa, tulisi huomioida myös mahdollinen toiminta-ajan pidentyminen, ettei yva-prosessia tarvitsisi käydä jatkuvasti. Tuleva cil-allas voitaisiin toteuttaa yhdistelemällä vaihtoehtoja A ja B. Lausunnossa kysytään, voitaisiinko altaiden rakenteisiin tehdä ”osastointeja”, jotta sulkemistoimet voitaisiin toteuttaa pienemmissä osissa. Lausunnossa esitetään, että Etelän ja Ketolan avolouhoksia voitaisiin louhinnan jälkeen hyötykäyttää esimerkiksi sivukiven läjitysalueena tai vesivarastoaltaina. Käytöstä poistettuihin pintavalutuskenttiin monien vuosien aikana sitoutuneiden aineiden purkautumista Seurujokeen sade- ja lumivesien mukana ei ole yhdistyksen mukaan huomioitu veden laatua huonontavina pitkäaikaisina tekijöinä. Yhdistys toteaa, että yva-selostuksesta saa kuvan, että pyritään toimimaan vastuullisesti ja niin pitääkin, sillä

paikalle jäävien haitallisten aineiden kasaumien tulee pysyä ympäristöä saastuttamattomina satoja vuosia.

Lapin maakuntamuseon näkemyksen mukaan yva-selostuksessa on huomioitu arkeologinen kulttuuriperintö riittävällä tavalla. Rakennetun kulttuuriympäristön osalta Lapin maakuntamuseo toteaa, ettei selostuksessa ole tunnistettu Lintulan kylän valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön lisäksi muita alueen ympäristössä sijaitsevia maakunnallisesti merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä ja maisema-alueita, kuten mm. Köngäs, Rautuskylä, Hanhima. Selostusta varten on tehty havainnekuvia useista paikoista, mutta ei Lintulan kylän alueelta tai muista edellä mainituista alueista. Selostuksessa ei ole arvioitu hankkeen vaikutuksia Lintulan valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön tai muihin maakunnallisesti merkittäviin maiseman ja rakennetun kulttuuriympäristön alueisiin. Lapin maakuntamuseon näkemyksen mukaan selostus on edellä todetusta johtuen maiseman ja rakennetun kulttuuriympäristön vaikutusten arvioinnin osalta puutteellinen.

Lapin ELY-keskus kalatalousviranomaisena katsoo, että yva-selostuksessa on yleisesti ottaen riittävällä tarkkuudella arvioitu kaivoksen vaikutukset alueen kalakantoihin ja kalatalouteen. Selostuksessa nykyisten luparajojen puitteissa tapahtuvan kuormituksen ei arvioida aiheuttavan merkittäviä muutoksia vaikutusalueen kalastoon. Kaivosyhtiöllä on tällä hetkellä voimassa oleva kalatalousviranomaisen hyväksymä kalataloudellinen tarkkailuohjelma, jossa tulee selvittää jätevesien johtamisen vaikutuksista kalojen liikkumiseen ja vaelluskäyttäytymiseen uuden purkupaikan vaikutusalueella. Kalojen liikkumista käsittelevä selvitys on toteutettu ensimmäisen kerran kesällä 2021, mutta selvitystä eikä siihen liittyvää tarkkailuvelvoitetta ole mainittu yva-selostuksessa.

Kalatalousviranomaisen katsoo arviointiselostuksessa esitetyt rakentamisvaihetta koskevat arviot oikeansuuntaisiksi, mikäli rakentamisvaiheessa noudatetaan selostuksessa kuvattuja menettelytapoja ja minimoidaan rakentamisvaiheeseen liittyvät riskitekijät.

Poikkeustilanteita koskevat kalataloudelliset vaikutusarviot ovat kalatalousviranomaisen näkemyksen mukaisia ja kalataloudellisten vaikutusten kannalta merkittävimmät riskitekijät voidaan katsoa näiltä osin selostuksessa tunnistetuiksi. Yva-menettelyn yhteydessä toteutetun asukas- ja virkistyskäyttökyselyn tuloksista ilmenee, että hankkeen kalataloudelliset vaikutukset ovat vastaajien mukaan yksi merkittävimmistä huolenaiheista. Tätä ajatellen selostukseen tulisi lisätä myös arvio mahdollisesta mielikuvahaitasta alueen kalataloudelle.

Kaivoksen kalataloudelliseen tarkkailuohjelmaan kuuluvia haitta-ainemäärytyksiä on toteutettu määrävuosin ja selostuksessa todetaan tähän mennessä tutkittujen kalojen soveltuvan ihmisravinnoksi. Selostuksessa ei oteta kuitenkaan kantaa siihen, voiko pidempään jatkuva kaivostoiminnan kuormitus vaikuttaa tulevaisuudessa kalojen soveltumiseen elintarvikekäyttöön.

Säteilyturvakeskus (STUK) esittää lausuntonaan, että arviointiselostuksessa on esitetty riittävät tiedot malmin, sivukivien, rikastushiekkojen ja vedenkäsittelyn lietteiden sekä prosessi- ja päästövesien luonnon radioaktiivisista aineista, ja lisäksi myös jätteiden uraanin liukoisuustestien tulokset. Aktiivisuuspitoisuuksien havaittiin olevan pieniä. Esitettyjen tietojen perusteella STUK toteaa, että toiminnasta aiheutuva luonnonsäteilyaltistus on viitearvoja pienempää. Koska luonnon radioaktiivisten aineiden pitoisuudet ovat pieniä, arviointiselostuksessa esitetyt toteuttamisvaihtoehdot eivät ole merkittävästi erilaisia säteilyturvallisuuden kannalta.

STUK suosittelee, että Kittilän kaivoksen ympäristötarkkailuohjelma sisältäisi uraanin pitoisuuksien seurannan päästövesissä, jotta voidaan varmistaa pitoisuuksien pysyminen pienenä, ja huomata mahdolliset muutokset ajoissa. Sulfidisten metallimalmien kaivostoiminnassa on suositeltavaa tarkkailla pinta- ja pohjavesien uraanipitoisuutta.

Väylävirasto katsoo, että hankkeen vaikutukset liikenteeseen on arvioitu riittävällä tasolla. Väylävirasto muistuttaa, että jos tierakenteiden vahvistamiselle todetaan hankkeen seurauksena tarvetta, toimenpiteet suunnitellaan ja toteutetaan hankkeesta vastaavan kustannuksella. Sama koskee myös Pokantien (yhdystie 9552) mahdollista siirtoa. Tien siirron toteuttaminen edellyttää tarkempaa suunnittelua ja siihen liittyvää menettelyä maantielain mukaisesti. Kustannuksista vastaa hankkeesta vastaava.

Väylävirasto tuo esille, että hankkeen jatkosuunnittelussa on syytä kiinnittää huomiota liikenneturvallisuuteen ja liikenteen sujuvuuteen.

Kainuun ELY-keskus patoturvallisuusviranomaisena toteaa, että yva-selostuksessa on riittävästi kuvattu niitä vaikutuksia, mitä patoturvallisuusviranomaisen on yva-ohjelmasta antamassaan lausunnossaan edellyttänyt selostukseen lisättävän ja tarkemmin kuvailtavan. Lausunnossa tuodaan esille lähinnä asioita, mitä tulee ottaa huomioon ympäristölupahakemuksessa. Uuden cil3-altaan padon vahingonvaaraa on kuvattu kohtuullisen laajasti selostuksessa. Padon vahingonvaara-arvion tulee lupahakemuksessa olla kattavampi patoturvallisuuslain (494/2009) 9 §:n mukaista padon luokituksen ja mitoituksen arviointia varten. Muiden altaiden vahingonvaaraselvityksiä tulee päivittää, mikäli uusi allas rakennetaan (sarjamurtuman mahdollisuus) ja mikäli olemassa olevia altaita korotetaan

suunnitelluista tasoista. Mahdollisen cil2-altaan ylävirtaan korotuksen suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota padon vakavuuteen.

Cil3-altaan korotusten vaiheistus ja käytettävät rakennusmateriaalit tulee esittää lupahakemuksessa. Jo uuden altaan suunnitteluvaiheessa tulee tarkastella altaan elinkaari huomioiden läjityssuunnitelmat, korotusten aikataulut sekä vakavuustarkastelut. Suunnitelmia täytyy myös muuttaa ja korjata mikäli jossain em. osa-alueessa tarvitaan muutoksia, jotka huomataan esimerkiksi käyttötarkkailussa.

Padon hydrologisessa mitoituksessa tulee ottaa huomioon patoaltaan ja koko kaivoksen tarvitsema varastokapasiteetti myös häiriötilanteiden varalta. Vesitaseen mallintaminen ja mitoitustulvan määrittäminen tulee tehdä myös uudelle cil3-altaalle erikseen. Allas tulisi mitoitaa vähintään kerran sadassa vuodessa tapahtuvaa sadetta vastaavalla varotilavuudella. Suurinta mitoitustulvaa eli harvinaisinta tulvaa kaivospadoille voidaan kuvata esimerkiksi etsimällä tietyille ja tunnetulle ajanjaksolle tulvan eli suurimman vesimäärän synnyn kannalta pahin mahdollinen ajankohta.

Yva-selostuksessa todetaan ja perustellaan, että poisjohdettava vesimäärä ei lisäännä, vaikka uusia allasalueita otettaisiin käyttöön. Tämä edellyttää ainakin tuotannosta poistettujen rikastushiekka-alueiden sulkemista aktiivisesti ja poistamista vesitaseesta.

Patoviranomainen katsoo, että kuivaläjityksen kannattavuuden tarkastelua tulee jatkaa ja pitää vaihtoehtona märkäläjitykselle.

Lapin liitto toteaa lausuntonaan, että esitetty hanke tukee maakunnan tavoitteita eikä vaikeuta maakuntakaavan toteuttamista.

Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri (SLL Lappi) on tuonut lausunnossaan ja sen täydennyksessään esille laajasti useita yva-selostuksen puutteita, jotka se katsoo olevan merkittäviä selostuksen riittävyyden arvioinnissa. Lausunnossa on käsitelty otsikkotasolla seuraavia näkökohtia:

1. Esitetty hanke on rajattu erilleen arvioitavaksi koko hankekokonaisuuden yhteisistä vaikutuksista YVA-lain, YVA-direktiivin, vesipuitedirektiivin ja luontodirektiivin vastaisesti.
2. Hankekokonaisuuden yhteisiä ympäristövaikutuksia ei ole arvioitu YVA-direktiivin velvoitteiden mukaisesti.
3. Hankekokonaisuuden toimintojen yhteisiä vesistövaikutuksia ei ole selvitetty ja arvioitu vesipuitedirektiivin velvoitteiden mukaisesti.
4. Koko hankekokonaisuuden yhteisiä pöly- ja raskasmetallipäästöjen vaikutuksia ei ole riittävästi selvitetty.

5. Hankekokonaisuuden ilmastovaikutuksia ei ole selvitetty riittävästi.
6. Hankekokonaisuuden vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen ei ole selvitetty riittävästi.
7. Hankekokonaisuuden sosiaalisia vaikutuksia ei ole selvitetty riittävästi.
8. YVA-selostuksessa ei ole selvitetty riittävällä tavalla koko hankekokonaisuuden kaivannaisjätteiden ominaisuuksia, haitallisten ja vaarallisten komponenttien pitoisuuksia ja liukoisten vaarallisten mineraalien pitoisuuksien pienentämistä. Kaivannaisjätteiden pitkäaikaisvaikutuksia ei ole selvitetty riittävästi.
9. Patoturvallisuusriskit ja niihin varautuminen on selvitetty riittämättömästi.
10. Mahdollisten uusien avolouhosten ympäristövaikutukset on selvitetty riittämättömästi.
11. Tarvekiven louhinnan ympäristövaikutukset on selvitetty riittämättömästi.

SLL Lapin piiri katsoo, ettei nyt esitetyn, hankekokonaisuudesta erotetun osan yva-selostuksen avulla voi osoittaa ympäristövaikutuksia arvioidun riittävästi siten, että luvan myöntämisedellytykset täyttyisivät huomioiden yva-lain sekä direktiivien velvoitteet. Yva-selostus on katsottava riittämättömäksi.

Luonnonvarakeskus tuo esille, että arviointiselostuksessa haitallisten aineiden pitoisuuksia on arvoitu vain suhteessa keskivirtaamiin keskimääräisenä virtaamavuonna ja vähävetisenä virtaamavuonna, olettaen lisäksi, että vesien purkaminen on tasaista koko vuoden. Sulfaatin osalta on tosin esitetty myös arvio pitoisuuslisäyksistä talven alivirtaamakautena, määrittelemättä sen tarkemmin, mitä talven alivirtaamakaudella tarkoitetaan. Minkäänlaista arvioita siitä, millaisiksi pitoisuudet voisivat kohota hetkellisten alivirtaamien aikana, ei ole tehty. Tältä osin arviointiselostus on Luonnonvarakeskuksen näkemyksen mukaan puutteellinen.

Vesistö tarkkailun perusteella pitoisuusmuutokset Seurujoessa eivät ole nousseet tasolle, jonka voitaisiin arvioida aiheuttavan merkittäviä haittoja vesielöstölle. Seurujoen ekologisessa tilassa ei ole havaittu heikkenemistä, ja Seurujoesta pyydettyjen kalojen metallipitoisuudet ovat pysyneet selvästi alle elintarvikekäyttöön tarkoitettujen kalojen enimmäispitoisuusrajojen. Vuoden 2020 sähkökoekalastuksissa Seurujoesta ei kuitenkaan saatu yhtään 0+-ikäistä (vuoden 2019 kudusta syntynyttä) taimenenpoikasta. Vuonna 2018 niitä saatiin vain kolmelta joesta ylimpänä sijaitsevalta koealalta. Arviointiselostuksessa

vuosiluokan 2019 puuttumisen syyksi oletetaan "huonosti onnistunut kutu" ja sähkökalastuksen aikainen tavallista suurempi virtaama. Yksityiskohtaisia sähkökalastusten tuloksia ei ollut tarkkailuohjelman liitteenä, joten ei voida sulkea pois sitäkään vaihtoehtoa, että hetkellinen, kaivoksen jätevesien aiheuttama muutos Seurujoen veden laadussa olisi vaikuttanut haitallisesti taimenen poikastuotantoon.

Nykyisin voimassa olevan ympäristöluvan mukaan kaivokselta päästettävien vesien määrä tulisi olla enintään 4% vastaanottavan vesistön virtaamasta. Haitallisten aineiden pitoisuuksia ja vaikutuksia vastaanottavassa vesistössä tulisi ympäristövaikutusten arvioinnissa tarkastella myös tilanteessa, jolloin päästöt ovat ympäristöluvan sallimalla maksimitasolla. Sallitun maksimitason aiheuttamia muutoksia resipienttivesistön veden laadussa tulisia arvioida suhteessa lohikalojen vedenlaatuvaatimuksiin. Loukisessa esiintyy luontaisesti harjasta ja taimenta, ja niitä myös istutetaan jokeen. Ounasjokea ja sen sivujokia, kuten Loukista, on suunniteltu käytettävän Kemijoen lohen pääasiallisena kotiuttamisympäristönä, ja käynnissä ja suunnitteilla on useita lohen kotiuttamiseen liittyviä hankkeita. Ounasjoki kuuluu myös kansallisen kalatiestrategian kärkikohteisiin, ja jätevesien aiheuttamat haittavaikutukset voivat vaikeuttaa vaelluskalojen palauttamistavoitteita.

Paliskuntain yhdistys toteaa lausuntonsa yhteenvedossa, että YVA-menettelyssä on kuvattu Kuivasalmen paliskunnan nykytilaa kaivoshankkeen tämänhetkisistä vaikutuksista sekä arvioitu hankkeesta Kuivasalmen paliskunnan poronhoidolle kohdistuvia vaikutuksia melko laajasti. Arvioinnissa on kuitenkin puutteita, esimerkiksi pölyvaikutusten osalta. Arviointi on toteutettu melko monipuolisesti, ja sen tulokset ovat oikeansuuntaisia, mutta laajemminkin ne olisi voinut esittää.

Esitetyistä hankkeen alavaihtoehtoista allasvaihtoehto C ei ole Paliskuntain yhdistyksen näkemyksen mukaan toteuttamiskelpoinen sen poronhoidolle aiheuttamien todennäköisesti merkittävien haittojen vuoksi.

Seurannan laajentamisesta ja sen pelisäännöistä on sovittava paliskunnan kanssa, ja sen kustannukset katettava. Lisäksi tulisi seurata pölyn vaikutuksia laidunkasvillisuuteen ja porojen terveyteen. Kuivasalmen paliskunnan esittämiä haittojen lieventämiskeinoja tulee toteuttaa, kuten VE B-allasvaihtoehdon aitaamista, mikäli siihen päädytään.

Kuivasalmen paliskunnalle tulee turvata tiedonsaanti ja toimiva yhteistyö kaivosyhtiön kanssa jatkossakin, koko kaivoksen elinkaaren ajan. Kaivosyhtiön ja paliskunnan edustajien tulee tavata säännöllisesti ja käsitellä vaikutuksia sekä niiden lieventämistoimien riittävyttä.

Metsähallitus toteaa, että yva-selostuksessa tulee ottaa selkeä kanta vaikutuksia arvioitaessa. Mikäli cil3-altaan alavaihtoehdon C rakentaminen aiheuttaa huomattavia kuivumisvaikutuksia luontotyypille,

jonka kasvillisuus on riippuvainen suon vesitaloudesta, voidaan olettaa lettorikkoon kohdistuvien vaikutuksien olevan lievää suurempia, kuten osion lopussa on lopulta arvioitukin.

Yva-selostuksen perusteella kalastoseurannat ovat vähäiset, kirjanpitokalastuksen määrä vähentynyt oleellisesti ja sähkökoekalastuksia tehdään vain joka kolmas vuosi. Kaivostoiminnasta aiheutuneet muutokset kalastossa voivat olla vaikeasti havaittavissa ja siksi seurantoja tulisi Metsähallituksen mukaan tehostaa. Latvavesien muutokset voivat heijastua myös alapuolisiin vesistöihin, aina Natura-alueille asti.

Suojelualueille ja Natura 2000 –alueille aiheutuvien vaikutuksien osalta Metsähallitus tarkentaa, että Loukisen latvasuot -Natura-alueen etäisyys kaivosalueelta on lähimmillään noin 1,5 km. Selostuksessa kerrotaan alueen sijaitsevan 4 km etäisyydellä kaivosalueesta. Myös kaivoksen eteläosan toiminnot voivat aiheuttaa Natura- ja luonnonsuojelualueelle haittoja (esim. melu, pöly) kaivosalueen altaiden mahdollisten vesistövaikutusten lisäksi.

Metsähallitus tuo esille, että vaikka cil3-allasvaihtoehdo A sijoittuu osin Leppäojan valuma-alueelle, ei yva-selostuksessa hankkeen vaikutuksia arvioitaessa ole missään kohdassa huomioitu tätä. Metsähallituksen mielestä vaikutukset Leppäojan valuma-alueeseen tulisi ottaa huomioon myös allasvaihtoehdo A:n kohdalla, erityisesti poikkeustilojen osalta Loukisen latvasuot Natura 2000 -alueen suuntaan kohdistuvien luontovaikutusten arviointi on tärkeää.

Geologian tutkimuskeskus (GTK) toteaa lausuntonsa yhteenvedona, että yva-selostus on selkeästi laadittu ja pääosin kattava. Paikoin selostus on kuitenkin liian yleistävä ja joitakin tarkennuksia olisi hyvä esittää. Esimerkiksi cil3-altaiden osalta olisi suositeltavaa kuvata yksityiskohtaisemmin altaiden rakenteiden rikkoutumiseen liittyviä ympäristövaikutuksia. Lisäksi sivukivien ja tarvekivien karakterisointia tulisi tarkentaa, esimerkiksi esittämällä tarkemmin eri kivilajien ominaisuuksia ja määriä. Karakterisoinnissa käytetyt uuttomenetelmät tulisi kuvata tarkemmin, eikä yhdistää tuloksia, jotka eivät ole vertailukelpoisia keskenään. Kaikkien jätejakeiden mineralogiseen karakterisointiin tulisi myös kiinnittää enemmän huomiota. GTK suosittelee lisäksi arvioimaan, voisiko sivukiviä lajitella tarkemmin myös haitta-ainepitoisuuksien perusteella. Ympäristövaikutusten arvioinnissa olisi suositeltavaa hyödyntää ja esittää myös sivukivialueen suotovesitulokset, joiden perusteella pystyttäisiin tarkemmin arvioimaan sivukivien ympäristövaikutuksia ja niiden hallinnan riittävyyttä. Lisäksi olisi hyvä esittää selkeämmin kallioperän ruhjeiden sijaintia ja pohjaveden virtaussuuntia suhteessa suunniteltuihin loppusijoitus- ja louhosalueisiin.

Kuivasalmen paliskunta toteaa lausunnossaan, että sille aiheutuisi vähiten haittaa vaihtoehdosta VE 0, missä kaivostoiminta ei laajene. Suurin haitta aiheutuu vaihtoehdossa VE 2, joka pidentää kaivoksen toiminta-aikaa 11 vuodella ja tuotannon nosto lisää liikennettä ja porokolareita. Lisäksi kaivosalue laajenisi uudella altaalla.

Hankkeen vaihtoehtojen VE 1 ja VE 2 alavaihtoehdot laajentavat kaivospiirin aluetta, mistä aiheutuu haittaa paliskunnalle. Allasvaihtoehto A aiheuttaisi vähiten haittaa poronhoidolle: allas ei laajentaisi kaivoksen aluetta yhtä paljon kuin muut vaihtoehdot ja sijoittuisi lähelle nykyisiä kaivoksen toimintoja. Vaihtoehdossa B allas sijoittuu kauemmas nykyisistä kaivostoiminnoista, joten porojen suora laidunalueen menetys olisi suurempi ja porojen kokema häiriöalue laajenisi.

Paliskunnan näkökulmasta allasvaihtoehto C aiheuttaa suurimman haitan poronhoidolle, sillä allas katkaisisi nykyisen Pokantien. Uuden tieyhteyden saamiseksi olemassa olevien metsäautoteitä pitäisi merkittävästi parantaa ja oikaista sekä rakentaa uusi tieosuus. Uusi tieyhteys lisää laidunmenetyksiä rakentamisen alle, poroille aiheutuvaa häiriötä ja mahdollisesti myös porokolareita. Myös häiriö laidunalueilla laajenee niin rakentamisaikana kuin toiminta-aikana. Lisääntyvä liikenne aiheuttaa pölyä ympäristöön etenkin kuivina aikoina keskikesällä, jos tie rakennetaan päällystämättömänä. Cil-altaan alavaihtoehto C ei ole toteuttamiskelpoinen sen poronhoidolle aiheuttaman merkittävän haitan vuoksi.

Mikäli hankkeessa päädytään cil-altaan alavaihtoehtoon B, tulee sen ympärille rakentaa erillinen aita siten, ettei altaan ja muun kaivosalueen väliin jäävää aluetta suljeta. Tällöin poroille jäisi mahdollisuus kulkea alueiden välistä, mikäli ne yhä kulkisivat alueen kautta laidunaluetta vaihtaessaan.

Louhinnasta uusilla Ketolan ja Etelän avolouhoksilla aiheutuu melua ja pölyä. Toiminnan vaikutuksia on seurattava ja estettävä ja vähennettävä niitä.

Poronhoidolle aiheutuvien haittojen seuranta ja säännöllistä yhteydenpitoa kaivoksen ja paliskunnan välillä tulee jatkaa.

Kittilän kunnan ympäristönsuojeluviranomainen toteaa yhteenvetonaan, että pitää nykytilan, päästöjen ja ympäristövaikutusten arviota pääosin oikeellisenä, mutta kaipaa lupa- ja valvontaviranomaiselta erityishuomiota seuraaviin seikkoihin:

- Kaivoksille tyypillisten päästöjen tyypillisten vaikutusten tarkempi huomioiminen tarkkailussa ja tyypillisille vaikutuksille asetetut lupamääräykset

- Varovaisuusperiaatteen noudattaminen virtavesien suolaantumisessa kattavan tutkimustiedon puuttuessa
- Kaivoksen sisäisen vedenkierron tehostaminen – ei ole pilotoitu – sisältää huomattavasti epävarmuutta ja luvitusta varten on vaadittava asiasta kattavat selvitykset
- Vedenottoa Seurujoesta ei tule lisätä, jottei joen hydrologia muutu entisestään. Seurujoen vesitase on kaivoksen alapuolisilta osin laskenut reilusti verrattuna kaivosta edeltävään aikaan. Tällä hetkellä kaivoksen veden oton ja maanalaisen kaivoksen kuivanapidon johdosta Seurujoen veden pinta on laskenut kriittisen alhaalle alavirrassa mm. Lintulan kylässä. Lisäksi purkuvesien johtaminen Loukiseen on pahentanut vesivajetta entisestään. Raakaveden otto tulisi muuttaa Loukiseen jo nykyisellä tuotantomäärällä ja erityisesti mikäli tuotantomäärää kasvatetaan.
- Altaiden suotovesien keruuojien pohjarakenteeseen olisi syytä lisätä bentoniittimatto kalvon alapuolelle.
- Erityistä painoarvoa tulee asettaa myös vaelluskaloille soveltuvien kutu- ja poikasalueiden säilyttämiseen, jotteivat vaelluskalojen palauttamiseksi tehtävät hankkeet ja työ valu hukkaan
- Kaivannaisjätteiden suhteen sulkusuunnitelman päivitys sekä pitkälle aikavälille tehdyt mallinnukset ovat merkittävässä asemassa ympäristön turvallisuuden, ekosysteemipalveluiden ja virkistyskäytön takaamisessa myös tuleville sukupolville
- Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen näkemyksen mukaan pölypäästöjen vähentäminen on tärkeää raskasmetallien kulkeutumisen vähentämiseksi laskeuman mukana lähialueelle

Kittilän kunnanhallitus esittää lausuntonaan saman em. yhteenvedon.

Arviointiselostuksen riittävyys ja laatu

Arviointiselostus kokonaisuutena

Yhteysviranomaisen toteaa, että arviointiselostus on laadittu arviointiohjelman ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon pohjalta ja se täyttää yva-laissa ja yva-asetuksessa arviointiselostukselle säädetyn sisällön sekä on laadultaan riittävä.

Seuraavassa yhteysviranomaisen esittää tarkemmin näkemyksensä arviointiselostuksen riittävydestä ja laadusta eri osa-alueittain. Yhteysviranomaisen tässä esille tuomat huomiot ovat luonteeltaan

sellaisia, että ne voidaan korjata hankkeen jatkosuunnittelun sekä tulevien lupa- ja hyväksymismenettelyjen yhteydessä.

Hankkeen vaihtoehdot

Nykyisen toiminnan (VE0) kuvaus

Hankkeen ns. nollavaihtoehtoon eli hankkeen toteuttamatta jättämiseen liittyy ehto. Vaihtoehdon 0 mukainen toiminta eli kaivoksen toiminta loppuu vuoden 2026 lopussa, mikäli nykyistä cil2-allasta ei voida enää korottaa tason +241 yläpuolelle. Cil2-altaan korotus siirtäisi arviointiselostuksen mukaan uuden cil3-altaan rakentamista, mutta muutoin korotuksen vaikutusta hankkeen ympäristövaikutuksiin arviointiselostuksessa ei ole avattu. Cil2-altaan korotus ei ole osana hanketta.

Kaivoksen rikastamon nykyiseen prosessiin on suunnitteilla muutos uuden SOAR-prosessin (Sulphide oxidation to attack refractoriness) myötä. Yhteysviranomainen on pyytänyt arviointiohjelmalausunnossaan määrittelemään, onko uusi prosessimuutos osa hanketta. Arviointiselostuksessa tarkennetaan, ettei prosessimuutoksen toteutuminen ole riippuvainen tämän hankkeen toteutumisesta vaan se voi toteutua myös ilman tässä yva-menettelyssä arvioitavan hankkeen toteutumista. Prosessin suunnittelu on käynnissä vuoden 2022 alussa käynnistyvää ympäristölupamenettelyä varten. Yhteysviranomainen katsoo, että nykytilanne eli vaihtoehto VE0 on ollut yva-menettelyssä ilman SOAR-prosessin käyttöönottoa eikä ole ollut osa yva-menettelyn hanketta eli vaihtoehtoja VE1-VE2.

Alavaihtoehto B ja tarvekiven otto

Arviointiselostuksessa on esitetty, että allasvaihtoehdon B alueelta voidaan rakentamisen yhteydessä louhia tarvekiveä. Hankkeen kuvaus jää tältä osin vajaaksi, sillä louhoksen koosta ja sijoittumisesta altaaseen nähden eikä louhittavan kiven laadusta ja louhintamäärästä ei ole esitetty tietoja.

Tiedot hankkeesta vastaavasta, aikataulusta, toteuttamisen edellyttämistä luvista ja niihin rinnastettavista päätöksistä sekä hankkeen liittymisestä muihin hankkeisiin

Hankkeesta vastaavan tiedot ja hankkeen toteuttamisen tavoitteellinen aikataulu on esitetty asianmukaisesti. Yva-selostuksessa on kuvattu hankkeen toteuttamisen edellyttämät luvat ja niihin rinnastettavat päätökset, ja niitä on yva-ohjelmasta annetun lausunnon mukaisesti tarkennettu.

Yva-selostuksessa on kuvattu Ketolan louhostoimintaan liittyvä maantien 9552 sulkeminen räjäytysten vuoksi ja tunnistettu tien sulkemiseen liittyvät ehdot. Yhteysviranomainen tuo vielä esille, että tyypillisesti rakennusurakoissa tien tilapäinen sulkeminen on

mahdollista enintään kahdeksan minuutin ajaksi. Luvan myöntävä Lapin ELY-keskus ottaa periaatteellisen kannan tien sulkemiseen myöhemmin lupakäsittelyn yhteydessä mm. montako kertaa viikossa sallitaan, miten pitkäksi aikaa ja miten pitkä lupa toimintaan voidaan myöntää. Lisäksi on huomioitava korvauskysymykset, jos räjäytyksissä kiviä karkaa tielle ja aiheutuu vaurioita.

Yva-ohjelmasta antamassaan lausunnossaan yhteysviranomaisen nosti esille alueen malminetsintätoiminnan ja sen mahdollisen liittymisen käsiteltävänä olevaan hankkeeseen. Arviointiselostuksessa on avattu tarkemmin malminetsintätoimintaa, siihen liittyvää ilmoitus- ja lupamenettelyä sekä osallistuvat viranomaistahot.

Arviointiselostuksessa todetaan, ettei hankkeesta vastaavan ympäristössä tekemä malminetsintätyö liity, eikä sillä ole yhteyttä tässä menettelyssä tarkasteltavaan hankkeeseen. Yhteysviranomaisen pitää perusteluita pois rajaukselle riittävänä.

Hankkeen ja sen vaihtoehtojen suhde maankäyttösuunnitelmiin

Kaavoitus

Kittilän kaivosalueella on voimassa Tunturi-Lapin maakuntakaava, jossa kaivosalue sijoittuu kaivosalueeksi osoitetulle alueelle (EK 1906) sekä erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulle alueelle. Yva-selostuksen mukaan vaihtoehtoiset cil-hiekan läjitysalueet sijoittuvat pääosin maakuntakaavaan kaivosalueeksi merkityn alueen ulkopuolelle, maa- ja metsätalousvaltaiselle alueelle (M). Kaivosalueella ei ole yleis- tai asemakaavaa.

Yva-selostuksessa on todettu, että kaivoslain 47 §:n mukaisesti kaivosalueen ja kaivoksen apualueen suhde muuhun alueiden käyttöön tulee olla selvitetty eli tulee laatia ns. maankäyttöselvitys. Kaivostoiminnan tulee perustua maankäyttö- ja rakennuslain mukaiseen oikeusvaikutteiseen kaavaan taikka kaivostoiminnan vaikutukset huomioon ottaen asian tulee olla muutoin riittävästi selvitetty yhteistyössä kunnan, maakunnan liiton ja ELY-keskuksen kanssa. Yva-selostuksen mukaan kaivoslain mukainen maankäyttöselvitys laaditaan kaivosluvan hakemisen yhteydessä, kun uuden läjitysalueen sijainti on tiedossa. Kaivostoimintaan liittyvien erilaisten maankäyttötarpeiden yhteensovittaminen ja kaivoksen suhde lähiympäristön muuhun alueiden käyttöön olisi yleisesti ottaen suotavaa ratkaista oikeusvaikutteisella yleis- ja/tai asemakaavalla. Tällöin huomioon otetuiksi ja yhteen sovitetuiksi tulisivat alueen ympäristöarvot ja alueen muut toiminnot maankäyttö- ja rakennuslaissa (MRL) säädettyjen kaavojen sisältövaatimusten mukaisesti. Kaavat sujuvoittaisivat myös kaivostoiminnan edellyttämää lupamenettelyä ja toisaalta toisivat ennakoitavuutta lähiympäristön asukkaille ja muille osallisille.

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan on nykyisen lainsäädännön puitteissa mahdollista edetä esitetyn mukaisesti kaivoslupahakemuksen yhteydessä laadittavalla maankäyttöselvityksellä, vaikkakin kunnalle esitetään harkittavaksi tarkemman kaavoituksen käynnistämistä.

Kaavoitus edistää eri maankäyttötarpeiden yhteensovittamista ja maakuntakaavaa yksityiskohtaisemman kaavoituksen tulisi olla kaivostoiminnassa lähtökohta.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtioneuvoston päätös valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista on tullut voimaan 1.6.2001 ja niitä on viimeksi tarkistettu 1.4.2018. Yva-selostukseen on kirjattu valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja peilattu, miten hanke tukee niitä. Yhteysviranomaisen yhtyy yva-selostuksessa esitettyyn käsitykseen valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tunnistamisesta. Kuitenkin Lintulan valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö olisi tullut todeta suunnittelun lähtökohtana myös tässä yhteydessä. Yhteysviranomaisen katsoo, että hanke edistää valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteutumista.

Kuvaus vaikutusalueen ympäristön nykytilasta ja sen todennäköisestä kehityksestä, jos hanketta ei toteuteta

Kuvaukset hankealueen nykyisestä toiminnasta ja päästöistä sekä vaikutusalueen ympäristön nykytilasta ovat monilta osin hyvin seikkaperäisiä. Kittilän kaivoksen toteuttama käyttö- ja velvoitetarkkailu on tuottanut paljon tietoa toiminnasta ja sen vaikutuksista, osin jo vuodesta 2006. Tietoja on hyvin hyödynnetty arvioinnissa.

Arviointiselostuksessa on tunnistettu pintavesien nykytilan arviointiin liittyvä epävarmuus. Tuotannon edellinen nosto on toteutettu ja uusi purkuputki otettu käyttöön joulukuussa 2020, eikä tarkkailutuloksia muuttuneen tilanteen jälkeen ole paljoa käytettävissä.

Vuodelle 2021 laaditun kuormitusennusteen mukaan edellisen tuotannon noston aiheuttamat kuormitukset ovat pääosin hyvin samalla tasolla kuin ennen tuotannon nostoa vuosina 2013-2020. Ainoastaan sulfaattikuormitus on kohonnut kasvaneiden purkuvesimäärien vuoksi. Ennustettu toteutuva kuormitusmäärä on monelta osin paljon vähäisempää kuin voimassa oleva ympäristölupa sallisi purkaa (kts. taulukko 52, s.246). Esimerkiksi arseenin osalta kuormitus on 30 % luparaja-arvosta, antimonin 30 % ja nikkelin 73 %.

Vaihtoehtojen VE 1 ja VE2 osalta arviointiselostuksessa korostetaan, että hankkeen vesistökuormitus pysyy nykyisten luparajojen sisällä. Vesistövaikutukset tulevat ainoastaan hieman pienentymään typpipitoisuuden osalta uuden typenpoistolaitoksen myötä. Yhteysviranomaisen näkee, että tällöin etenkin vaihtoehdossa VE2 on

mahdollista, että kaivostoiminnan kuormitus nykytilaan verrattuna kasvaa, aina luparaja-arvoihin saakka.

Yhteysviranomainen tuo esille, että Kemijoen vesienhoitoalueelle tehtyjen ilmastoskenaarioiden mukaan valunta kasvaa vuosina 2020-2049 eniten talvella lumen sulamisen ja vesisateiden lisääntymisen vuoksi (keskimäärin noin 30 %), mutta vuosivalunnassa muutokset ovat pieniä. Ennusteiden mukaan kesäajan valunta pienenee noin 10-15 %, mikä vaikuttaa kaivosvesien laimenemiseen vastaanottavassa vesistössä kesäaikaan (Räinä ym. 2021, Kemijoen vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelma vuosille 2022-2027).

Mahdolliset onnettomuudet ja niiden seuraukset

Hankkeen toimintoihin liittyviksi riskeiksi on tunnistettu erityisesti pato- ja pohjarakenteiden vauriot ja mahdolliset vuodot, cil-hiekan läjitykseen liittyvät putkivuodot ja pumppujen vaurioituminen sekä räjäytyksiin ja kuljetuksiin liittyvät riskit sekä ilmastonmuutoksen aiheuttamat sääilmiöt. Myöhemmin arviointiselostuksessa merkittävimäksi nykyiseksi ympäristöriskiksi on nimetty patomurtuman aiheuttamat onnettomuustilanteet, vaikka kyseisen tapahtuman todennäköisyys on arvioitu erittäin epätodennäköiseksi.

Arviointiselostuksessa on kuvattu varsin laajasti nykyisten patorakenteiden patomurtumien aiheuttamia vahingonvaaroja, minkä pohjalta myös uuden cil3-altaan pato-onnettomuuden seurauksia on arvioitu.

Arvio ja kuvaus hankkeen ja sen kohtuullisten vaihtoehtojen todennäköisesti merkittävistä ympäristövaikutuksista

Yva-lainsäädäntö ohjaa kohdentamaan yva-menettelyn todennäköisesti merkittäviin ympäristövaikutuksiin eli niiden tunnistamiseen, arvioimiseen ja kuvaamiseen. Yva-ohjelmassa hankkeen merkittävimiksi vaikutuksiksi on määritelty pohja- ja pintavesiin kohdistuvat vaikutukset. Vaikutus pohjavesiin aiheutuu kaivosten kuivanapitopumppauksesta, jolloin pohjavedenpinta hankkeen vaikutusalueella laskee. Pintavesien osalta on tarkennettu, että vaikutuksia pintavesiin muodostuu koko elinkaaren ajan, mutta merkittävimmät vesistövaikutukset aiheutuvat mahdollisissa poikkeustilanteissa. Poikkeustilanteina on listattu hallittu vesien juokutus ympäristöön, vuodot tai patosortuma.

Yva-selostuksessa hankkeen todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia on kartoitettu yva-lain merkittävyyssynnyksestä huolimatta varsin laajasti. Hallittua vesien juoksutusta ympäristöön poikkeustilanteessa ei mainita hankkeen toimintaan liittyvien riskien yhteydessä eikä myöhemmin pintavesien vaikutusarvioinnissa.

Vaikutukset maa- ja kallioperään

Yva-selostuksessa on kuvattu, että cil3-altaan alavaihtoehdon B alueelta voidaan louhia tarvekiveä ja alavaihtoehdon A alueelta otettaisiin maa-aineksia altaan rakentamisen yhteydessä. Vaikutusten arvioinnissa olisi ollut syytä tuoda tarkemmin esille, miten tarvekiven ja maa-aineksien ottotoiminnat mahdollisesti muuttavat alueelle suunniteltavien cil-altaiden pohjaolosuhteita, erityisesti moreenin paksuuden ja pohjaveden pinnantason osalta. Yva-selostuksesta jää nyt epäselväksi, onko ottotoiminnalla vaikutusta altaiden vaihtoehtotarkastelussa, jossa vertaillaan altaiden rakennettavuutta.

Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeen vaikutuksia arvioitaessa hankealueelta on ollut riittävästi tietoa saatavissa ja hankkeen vaikutuksia maa- ja kallioperään on arvioitu muilta osin riittävällä tavalla.

Vaikutukset pohjavesiin

Yva-selostuksen mukaan pohjavesiin kohdistuvia vaikutuksia vähennetään ensisijaisesti huolellisella suunnittelulla ja hanketoteutuksella sekä toiminnan säännöllisellä tarkkailulla. Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeen vaikutusten lieventämiseen ja tarkkailuun liittyvät yksityiskohtaiset toimenpiteet tarkentuvat hankkeen ympäristölupahakemuksessa, mutta korostaa, että lähimpien talousvesikaivojen vedenlaadun ja käyttökelpoisuuden turvaaminen on lupamenettelyssä erityisesti huomioitava asia.

Vaikutusten merkittävyys on vaihtoehdoissa VE 1-2 arvioitu pieneksi kielteiseksi. Myös yhteysviranomaisen pitää hankkeen pohjavesivaikutuksia merkittävyyskynnyksen alittavina vaikutuksina. Yva-selostuksessa olisi kuitenkin ollut syytä tarkemmin kuvata cil3-altaan alavaihtoehdon B alueelle suunniteltua tarkevilouhostoimintaa. Arviointiselostuksesta jää käsitys, ettei tarvekiven otto ylety pohjavesipinnan alapuolelle. Mikäli näin ei kuitenkaan ole, voi louhostoiminnalla olla vaikutusta alueen pohjaveden pinnankorkeuteen, virtaussuuntiin ja laatuun, mitä ei ole huomioitu arvioinnissa.

Vaikutukset pintavesiin

Hankkeen vesikierrolle on laadittu asianmukainen vesitaseen dynaaminen ennustemalli. Jokaiselle vaihtoehdolle (VE0-VE2) laadittiin oma malliskenaario, jonka avulla tarkasteltiin vaihtoehdon vaikutusta kaivoksen koko vesitaseelle. Tarkastelluille skenaarioille tehtiin kaksi rinnakkaista malliajtoa, joissa ensimmäisessä tarkasteltiin vesitasetta erityisen kuivana (vähäsateisena) vuotena, ja toisessa sitä tarkasteltiin erityisen sateisena vuotena.

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan arviointiselostuksessa esitettyä tarkastelua kaivoksen vesitaseesta voidaan pitää pääosin riittävänä. Arviointiselostuksesta ei kuitenkaan käy ilmi erityisen

sateisen vuoden poikkeuksellisuutta kuvaavaa toistuvuutta eli kuinka suuria arvioinnissa käytetyt sademäärät tilastollisesti ovat. Ilmatieteen laitoksen vertailukauden 1991-2020 keskimääräinen vuosisadanta Kittilän Pokan sääasemalla on 559 mm, joten erityisen sateisen vuoden sadanta (789 mm/v) oli noin 40 % suurempi kuin keskimäärin viimeisen 30 vuoden ajanjaksolla on ollut. Yhteysviranomaisen mukaan kaivosalueen kokonaisvesitasetta ja suunniteltujen altaiden mitoitusta tulisi tarkastella vähintään kerran 100 vuodessa tapahtuvalla sadannalla. Pokan havaintojakson sadehavainnoista tulisi tehdä toistuvuusanalyysi asian varmistamiseksi.

Myös patoturvallisuusviranomaisen on tuonut lausunnossaan esille, että lupahakemuksessa uuden cil3-altaan padon hydrologisessa mitoituksessa tulee ottaa huomioon patoaltaan, mutta myös koko kaivoksen tarvitsema varastokapasiteetti häiriötilanteiden varalta. Allas tulisi mitoittaa vähintään kerran sadassa vuodessa tapahtuvaa sadetta vastaavalla varotilavuudella.

Lisäksi vesitasemalliin ei ole sisällytetty lainkaan ns. harmaita vesiä, kuten rikastamoalueen likaantuneita hulevesiä tai kaivannaisjätealueiden sade- ja suotovesiä. Mikäli pinta-alat ovat suuria, niiden puuttuminen voi vaikuttaa vesitaseen luotettavuuteen. Asia on syytä tarkistaa ympäristölupahakemukseen.

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan yva-selostuksessa esitettyjä arviointikriteerejä nykytilan herkkyydelle voidaan pitää jossain määrin tarkoitushakuisina. Ylä Ounasjoen osalta vesistön herkkyyttä voidaan monen tekijän osalta pitää suurena (kohtalaisen sijaan), koska vesimuodostuman ekologinen luokitus on erinomainen ja nykytilassa vain hieman ihmistoiminnan muuttama. Vesistöllä on kohtalaista merkitystä myös kalastus- ja virkistyskäytön näkökulmasta. Lisäksi Ounasjoella on suojelullista merkitystä, koska se kuuluu Natura 2000 -alueisiin.

Rakentamisen aikaiset vaikutukset on arvioitu yva-selostuksen mukaan vaihtoehtoisissa VE1 ja VE2 kokonaisuutena pieniksi. Rakentamisen aikana maaperän eroosio rakennettavilla alueilla lisääntyy. Yva-selostuksessa todetaan, että rakennettavilla alueilla ei sijaitse esimerkiksi avo-ojia, joita pitkin rakennettavien alueiden sadevedet voisivat johtua Seurujokeen tai Leppäojaan. Yhteysviranomaisen kuitenkin huomauttaa, että kaikkien allasvaihtoehtojen alueella on vanhoja metsäojaia tai puroja, jotka johtavat kyseisiin vesistöihin. Tällöin esimerkiksi sateisina aikoina kiintoaineen huuhtoutuminen vesistöihin on mahdollista, mikäli sitä ei riittävästi huomioida rakentamisen järjestelyillä (riittävät lieventämistoimet).

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan arviointiselostuksessa esitetty pintavesien vaikutusten arviointi on riittävä ja se on raportoitu laadukkaasti. Huolimatta siitä, että yhteysviranomaisen näkemyksen

mukaan Ylä Ounasjoen osalta vesistön herkkyyttä voitaisiin pitää jopa suurena, niin yhteysviranomaisen on samaa mieltä eri vaihtoehtojen pintavesivaikutusten merkittävydestä kuin yva-selostuksessa on esitetty.

Kittilän Luonto ry on huomauttanut lausunnossaan, ettei käytöstä poistettuihin pintavalutuskenttiin monien vuosien aikana sitoutuneiden aineiden purkautumista Seurujokeen sade- ja lumivesien mukana ole huomioitu veden laatua huonontavina pitkäaikaisina tekijöinä. Yhteysviranomaisen tuo esille, että hankkeesta vastaava on velvollinen tekemään selvityksen pintavalutuskenttien tilasta ja niistä aiheutuvasta kuormituksesta sekä suunnitelman jälkihoidosta ja mahdollisesta vesienkäsittelytarpeesta. Selvitysvelvollisuus on annettu nykyistä toimintaa koskevassa ympäristö- ja vesitalouslupapäätöksessä. Hankkeesta vastaavan on syytä huomioida em. selvitys ja sen tulokset.

Vaikutukset luonnonympäristöön

Yhteysviranomaisen katsoo, että luontoympäristön herkkyystarkastelu on esitetty oikein ja lisäksi vaikutusten arviointi linnuston ja luontodirektiivin liitteen IV a eläinlajien osalta on tehty riittävällä tavalla.

Luontotyyppien ja kasvillisuuden osalta yhteysviranomaisen näkemys on, että cil-altaan alavaihtoehtojen A ja B pohjois-luoteeseen 50-150 m sijoittuvien lettorämeen, lähdeleton sekä tihkupinnan luonnontilaan kohdistuvia vaikutuksia ei ole arvioitu oikein cil-altaan kuivatusvaikutusten laajuuden, suuruuden ja arviointiin liittyvän epävarmuuden osalta. Reunavaikutteinen lettoräme, lähdeletto ja tihkupinta ovat kivennäismaan pohjavesivirtauksista riippuvia luontotyyppisiä. Pohjavesi- ja pintavesivaikutusten selvittämisessä ei ole tehty tarkempia selvityksiä pohjavesien antoisuudesta ja virtaussuunnista. Tihkupinta on kuvattu tavanomaiseksi, mutta kohteen sammallajeja esittämättä.

Yva-selostuksen mukaan cil3-altaan alavaihtoehdon B alueelta voidaan louhia rakentamista varten tarvekiveä. Tarvekiven louhinnalla, riippuen sen toteutustavasta, saattaa olla merkittävä heikentävä vaikutus pohjavesivirtauksiin ja sen myötä luontotyyppisiin. Vastaavasti myös tiiviiksi rakennettavalla cil3-allasalueella ja alavaihtoehdon A mukaisella maa-ainesten ottotoiminnalla on pohjavesien luontaista muodostumista ja virtauksia merkittävästi estävä vaikutus ja valun vähenävä vaikutus. Tällöin soiden luontotyypeille tärkeä reunavaikutus ehtyy lähes kokonaan. Kivennäismaan pohjavesi- ja ravinnevirran estymisellä on ennalta arvioiden todennäköisesti merkittävä vaikutus lettorämeen, lähdeleton ja tihkupinnan luonnontilaan, kun soiden luontainen hydrologien kierto ja vesitasapaino estyvät.

Ennalta arvioiden em. luontotyyppit ja tihkupinta todennäköisesti kuivahtavat ja luontokohteet ovat voimakkaasti heikentyneitä

muuttumia. Pohjois-Suomessa lettoräme ja reunavaikutteinen lettoräme ovat vaarantunut (VU) luontotyyppi ja lähdeletto on silmälläpidettävä (NT) luontotyyppi Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018 - selvityksessä (SYKE). Yhteysviranomaisen kuitenkin katsoo, että Kittilän lettokeskuksen alueella letto- ja lähdesoita esiintyy runsaasti, joten kaivosalueella suppea-alaisen lettorämeen, lähdeleton ja tihkupinnan menetys ei kuitenkaan ole alueellisella tasolla merkittävää. Kittilän kunnan alueella em. luontotyyppisiä esiintyy laajasti useilla Natura 2000 -alueilla ja valtion luonnonsuojelualueilla.

Eri cil-allasvaihtoehtojen vaikutusten arviointi luontotyyppisiin ja kasvilajeihin on tehty pääosin riittävällä tavalla.

Maisema ja kulttuuriperintö

Yva-selostuksessa olemassa olevan kaivostoiminnan tuotannon noston vaikutukset maisemaan ja kulttuuriperintöön on tunnistettu ja arvioitu. Kaivospiirin välittömässä läheisyydessä ei sijaitse suojeltuja kohteita tai kulttuurihistoriallisesti merkittäviä kohteita. Lintulan kylä on osa valtakunnallisesti merkittävää rakennetun kulttuuriympäristön kokonaisuutta ”Kittilän jokivarsi- ja järvenranta-asutus”. Lintulan kylän todetaan olevan maisemallisesti edustavalla paikalla Seurujoen rannalla. Pienikokoiset punamullatut rakennukset muodostavat tiiviin ryhmän kylää halkovan tien varteen. Lintulan kylä sijaitsee kaivospiirin länsipuolella. Yva-selostuksen mukaan kaivosalueen eteläosaan sijoittuvat uudet toiminnot sijoittuvat nykyisen maanpinnan alapuolelle. Yhteysviranomaisen yhtyy arviointiin, jonka mukaan tuotannon nostosta aiheutuvat muutokset näkyvät lähinnä hankealueen välittömässä läheisyydessä, eivätkä ne vaikuta maiseman tai kulttuuriperinnön kannalta tärkeiden ominaispiirteiden säilymiseen. Vaikutukset maisemarakenteeseen ja muutaman kilometrin etäisyydellä olevaan Lintulan valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön eivät siten ole merkittäviä.

Vaikutukset väestöön, ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen

Alueen väestöön, ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen kohdistuvia vaikutusten arviointi on perustunut pääasiassa muiden arviointiselostuksessa esitettyjen vaikutusarviointien tuloksiin eli asiantuntija-arvioihin. Ainoastaan allasvaihtoehdon C osalta arvioinnissa on huomioitu yva-ohjelmassa annetut kielteiset kannanotot ko. vaihtoehdosta.

YVA-menettelyn yhteydessä teetettiin erillinen asukas- ja virkistyskäyttökysely, joka on liitetty arviointiselostuksen liitteeksi. Kysely on tuottanut vastauksia laajasti, kuten mielipiteitä hankkeen vaikutuksista tulevaisuudessa sekä avovastauksia hankkeen vaikutuksista ja huolenaiheista. Kyselyssä vastaajat saivat myös antaa oman mielipiteensä eri vaikutusten merkittävydestä 7-portaisella

asteikolla. Yhteysviranomainen katsoo, että kyselyn tuloksia olisi voitu hyödyntää hankkeen suunnittelussa sosiaalisten vaikutusten arvioimiseksi paljon laajemmin. Arviointiselostuksessa mainitaan, että lähiasukkaiden huoli vaikutuksista asumisviihtyvyyteen on yksi merkittävimmistä sosiaalisista vaikutuksista. Kyselyssä selvitettyä kokemusperäistä eli subjektiivista tietoa ei kuitenkaan ole huomioitu esitettyssä arvioinnissa.

Myös kalatalousviranomainen on lausunnossaan tuonut esille ihmisille aiheutuvat kokemukselliset vaikutukset. Arviointiselostuksessa olisi kalatalousviranomaisen mukaan voitu tuoda esille arvio mahdollisesta mielikuvahaitasta alueen kalataloudelle.

Vaikka arviointiselostuksessa vaihtoehtojen VE1-VE2 vaikutukset alueen väestöön, ihmisten terveyteen elinoloihin ja viihtyvyyteen todetaan asiantuntija-arvioina pieniksi ja kielteisiksi, on hankkeesta vastaavan hyvä tunnistaa asukkaiden oma kokemus asiasta. Yva-menettelyssä saatua tietoa voidaan hyödyntää esimerkiksi tiedottamisessa. Kyselyn mukaan hankkeen avointa tiedottamista on pidetty tärkeänä, ja hankkeesta vastaava on kirjannut sen keinoksi vähentää hankkeen ihmisiin kohdistuvia vaikutuksia.

Muut vaikutukset

Muita arviointiselostuksessa esitettyjä vaikutuksia ovat meluun ja tärinä, ilmanlaatuun, ilmastoon, liikenteeseen, elinkeinoelämään ja palveluihin, luonnonvaroihin sekä yhdyskuntarakenteeseen ja maankäyttöön kohdistuvat vaikutukset. Kaikki mainitut on esitetty riittävällä tarkkuudella.

Toiminnan päätyminen

Yhteysviranomainen katsoo, että yva-selostuksesta saa varsin selkeän käsityksen, mitä muutoksia ja uusia toimintoja Kittilän nykyiseen kaivostoimintaan suunnitellaan. Myös eri toimintojen tarpeet on perusteltu riittävästi. Yhteysviranomainen kiinnittää kuitenkin huomiota, että eri toimintojen lopettamisen ja jälkihoidon osalta arviointiselostuksessa on kuvattu vain pääperiaatteet. Alustavia suunnitelmia esimerkiksi läjitysalueen peittorakenteesta tai louhosten sulkemiseen liittyvistä vesienjohtamisjärjestelyistä ei ole esitetty. Arviointiselostuksessa esitetään, että tarkempi sulkemissuunnitelma valmistuu alkuvuodesta 2022.

Myös Kittilän kunnan ympäristönsuojeluviranomainen ja kunnanhallitus ovat nostaneet lausunnoissaan esille kaivannaisjätteiden sulkusuunnitelman päivittämisen ja sen tärkeän merkityksen. Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri toteaa lausunnossaan, että sulkemisen jälkeiset vaikutukset on ilmeisen huonosti selvitetty.

Arviointiselostuksessa tulisi selvittää maaperän ja pohjaveden pilaantumisen määrä suotovesistä myös sulkemisen jälkeen.

Yhteysviranomainen toteaa, että yleispiirteisen kuvauksen vuoksi arviointiselostuksessa jää arvioimatta sulkemisen ja jälkihoidon aikaiset määrälliset ja/tai laadulliset päästöt. Yva-selostuksessa todetaan useissa eri kohdissa yleisellä tasolla, että toiminnan päättymisen jälkeen eri vaikutukset vähenevät, pienenevät merkittävästi tai poistuvat kokonaan.

Yhteysviranomaisen näkemys on, että sulkeminen tulee suunnitella ja toteuttaa teknisesti ympäristöturvallisella tavalla niin, että sulkemisen jälkeinen kuormitus ei vaaranna pohjavesien ja alapuolisten vesistöjen hyvän tilan tavoitetta. Vaikutusten arviointia on syytä tarkentaa toiminnan päättymisen osalta tarkemmassa sulkemissuunnitelmassa.

Vaihtoehtojen ympäristövaikutusten vertailu

Arviointiselostuksessa kuvataan, että vaihtoehtojen VE 1- 2 merkittävimmät kielteiset ympäristövaikutukset aiheutuvat luonnonvarojen hyödyntämisestä. Kohtalaisia kielteisiä vaikutuksia aiheutuu meluun ja tärinä. Kummassakaan toteutusvaihtoehdossa ei kuitenkaan arvioinnin mukaan esiinny ympäristömelun ohjearvoylityksiä. Kohtalaisia kielteisiä vaikutuksia aiheutuu myös liikenteestä Ketolan louhoksen räjäytyksien ja VE 2 liittyvän raskaan liikenteen määrän kasvun vuoksi. Lisäksi molemmissa vaihtoehdoissa merkittävydeltään kohtalaisen kielteiseksi on arvioitu vaikutukset poroelinkeinoon.

Vaihtoehdoilla VE1- 2 ei ole arvioitu olevan merkittävästi toisistaan poikkeavia vaikutuksia. Sen sijaan cil3-altaan alavaihtoehtojen A-C välillä on eroavaisuuksia. Pohjavesi on alavaihtoehdon B alueella syvemmällä kuin vaihtoehdossa A ja C, jolloin riski pohjavesien pilaantumisesta voidaan arvioida vaihtoehdossa B pienimmäksi. Alavaihtoehdossa C aiheutuu suuria kielteisiä vaikutuksia pintavesiin pato-onnettomuusriskin myötä sekä liikenteeseen nykyisen Pokantien siirron vuoksi. Alavaihtoehdosta aiheutuu myös suuria kielteisiä vaikutuksia kasvillisuuteen ja luontotyyppeihin, kun vaikutukset ovat alavaihtoehdoissa A ja B kohtalaisia.

Arviointiselostuksessa ei ole otettu kantaa vaihtoehtojen paremmuusjärjestykseen eikä siihen, mikä vaihtoehto tai alavaihtoehto valitaan hankkeen jatkosuunnitteluun.

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan ympäristövaikutusten vaihtoehtojen vertailu on riittävä.

Ehdotus toimiksi, joilla vältetään, ehkäistään, rajoitetaan tai poistetaan tunnistettuja merkittäviä ympäristövaikutuksia

Arviointiselostuksessa on jokaisessa vaikutusta kuvaavassa kappaleessa esitetty toimenpiteitä haitallisten vaikutusten estämiseksi. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan ehdotukset on tehty asianmukaisesti.

Seuranta

Yhteysviranomaisen toi yva-ohjelmasta antamassaan lausunnossaan esille, että yva-lain mukainen seuranta tulisi ymmärtää laajempänä käsitteenä kuin ympäristövelvoitetarkkailu. Arviointiselostukseen on lisätty poroelinkeinoon kohdistuvien vaikutusten seuranta nykyisten ja uusien hankittavien GPS-poropantojen avulla. Seuranta esitetään tehtävän poronhoitajien toimesta. Arviointiselostuksessa myös kuvataan, että pantatietoaineiston tallessa pitäminen ja hyödyntäminen säännöllisessä tarkkailussa olisi osa seurantaohjelmaa.

Kuivasalmen paliskunta ja Paliskuntain yhdistys ovat lausunnoissaan käsitelleet em. seurantaehdotusta sekä tuoneet esille myös liikenteen, melun ja pölyn seurantarpeen poroelinkeinoon kohdistuvien vaikutusten seuraamiseksi ja vähentämiseksi.

Myös muissa annetuissa lausunnoissa on otettu kantaa hankkeen seurantaohjelmaan. Säteily- ja ydinturvallisuutta valvova viranomaisen ja asiantuntijalaitos STUK on ehdottanut lausunnossaan, että hankkeen seurantaohjelma sisältäisi uraanin pitoisuuksien seurannan päästövesissä, jotta voidaan varmistaa pitoisuuksien pysyminen pienenä, ja huomata mahdolliset muutokset ajoissa. Sulfidisten metallimalmien kaivostoiminnassa on suositeltavaa tarkkailla myös pinta- ja pohjavesien uraanipitoisuutta. Hankealueeseen kuuluvia maa- ja vesialueita osittain hallinnoiva Metsähallitus on esittänyt, että kalastoseuranta tulisi tehostaa, sillä nykyisen toiminnan muutokset kalastossa voivat olla vaikeasti havaittavissa.

Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeesta vastaavan on hyvä perehtyä näihin näkemyksiin ja jatkaa yhteistyötä paliskunnan kanssa hankkeen suunniteltujen seurantatoimien varmistamiseksi ja toteuttamiseksi.

Luettelo lähteistä, kuvaukset menetelmistä sekä tiedot tietoja koottaessa todetuista puutteista ja tärkeimmistä epävarmuustekijöistä

Arviointiselostuksessa on asianmukainen lähdeluettelo. Arviointimenetelmät ja epävarmuustarkastelut on esitetty kunkin vaikutusarviointiosion yhteydessä. Yhteysviranomaisen katsoo, että arviointiin liittyvät epävarmuustekijät on tuotu esiin asianmukaisesti.

Hankkeesta vastaavan ja yhteysviranomaisen pätevyys

Yva-lain 33 §:n mukaisesti hankkeesta vastaavan on varmistettava, että sillä on käytettävissään riittävä asiantuntemus ympäristövaikutusten arviointiohjelman ja -selostuksen laadintaan. Yva-suunnitelmassa on esitetty hankkeen arviointiin osallistuva työryhmä asiantuntijoittain. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan asiantuntijat ovat koulutettuja ja kokeneita ja heitä on riittävän monipuolisesti.

Yhteysviranomainen on käyttänyt lausunnon laatimiseen asiantuntijatiimiä. Siihen ovat osallistuneet kaikki Lapin ELY-keskuksen vastualueet ja ympäristö- ja luonnonvarat -vastualueen kaikki yksiköt. Lausunnon ratkaisija on Leena Ruokanen (FM) ja esittelijä Anna-Leena Pitsinki (DI). Lausunnon valmisteluun ovat osallistuneet seuraavat Lapin ELY-keskuksen asiantuntijat: Juha-Pekka Hämäläinen (DI, yleinen ympäristönsuojelu) Pia Lindholm (FM, maaperä), Anne Lindholm (FM, pohjavesi), Pekka Herva (FM, luonnonsuojelu ja virkistyskäyttö), Annukka Puro-Tahvanainen (FM, vesistöt ja vesienhoito), Heini Ervasti (FM, maankäyttö), Riku Tapio (HM, kulttuuriperintö), Juha Tapio (DI, liikenne), Eira Järviluoma (FM, liikenne), Anna Kurkela (YAMK, vesitalous), Juha-Petri Kämäräinen (YAMK, vesitalous) ja Päivi Kainulainen (FM, poronhoito).

Yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä

Johtopäätökset hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista

Vaikutukset liikenteeseen

Arviointiselostuksessa hankkeen vaikutukset liikenteeseen on arvioitu tieosuuksittain. Hankealuetta lähimpänä olevien osuuksien kaivos-Köngäs ja kaivos-Kotakumpu vaikutukset on arvioitu olevan vaihtoehtoissa VE1-2 kohtalaisia, sillä Ketolan louhintaräjähdykset edellyttävät Pokantien sulkemista muutaman kerran viikossa noin 5-10 minuutiksi ja edelleen VE2 sisältyvä tuotannon nosto lisää kaivokselle suuntautuvan raskaan liikenteen määrää. Kauempana muilla tieosuuksilla Kittilään saakka lisääntyvän raskaan liikenteen vaikutukset arvioidaan olevan pieni ja Rovaniementielle ei vaikutuksia.

Cil3-altaan alavaihtoehtojen A-C osalta todetaan, ettei vaihtoehtoilla A tai B ole vaikutusta kaivoksen ulkopuoliseen liikenteeseen. Sen sijaan alavaihto C edellyttää Pokantien siirtoa, ja vaikutukset liikenteeseen on arvioitu suuriksi. Alavaihtoehdot A ja B ovat arviointiselostuksen mukaan merkittävästi parempia kuin alavaihtoehto C.

Väylävirasto on lausunnossaan edellyttänyt tien siirron toteuttamisesta tarkempaa suunnittelua ja siihen liittyvää menettelyä maantielain mukaisesti. Kuivasalmen paliskunta pitää Pokantien siirtoa toteuttamiskelvottomana.

Yhteysviranomaisen katsoo, että cil3-altaan alavaihtoehtoon C sisältyvä Pokantien (maantie 9552) siirto aiheuttaa merkittävän ympäristövaikutuksen liikenteeseen. Laki liikennejärjestelmästä ja maanteista (503/2005) 15 a § määrittää liikennejärjestelmäsuunnittelun tavoitteeksi edistää toimivaa, turvallista ja kestävästä liikennejärjestelmää. Lain mukaisesti laaditussa valtioneuvoston hyväksymässä valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa (15 b §) asetetaan liikennejärjestelmäsuunnittelun tavoitteiksi saavutettavuus, kestävyys ja taloudellinen tehokkuus. Uuden tielinjauksen myötä tienkäyttäjien ajomatka ja matka-aika pidentyvät, jolloin liikennejärjestelmän saavutettavuus heikkenee. Yhteysviranomaisen katsoo, että muutokset ovat vastoin sekä laissa että liikennejärjestelmäsuunnitelmassa asetettuja tavoitteita. Alavaihtoehto C ei ole Pokantien siirron vuoksi toteuttamiskelpoinen.

Yhteysviranomaisen tuo esille, että maantien suunnittelu ja rakentaminen kokonaan uuteen maastokäytävään on pitkä ja monivaiheinen prosessi, joka on määritelty laissa liikennejärjestelmästä ja maanteista (503/2005, 2 luku). Kohteesta riippuen suunnittelu eri vaiheineen vie 3-5 vuotta ja prosessi voi viivästyä useissa eri vaiheissa maanomistajien ym. asianosaisten mahdollisten valitusten vuoksi. Viivytyksillä voi olla merkittävä vaikutus hankkeesta vastaavan suunnittelu- ja toteutusaikatauluihin.

Vaikutukset poronhoitoon

Hanke sijaitsee Kuivasalmen paliskunnan alueella, joka kuuluu erityisesti poronhoitoon tarkoitettuun alueeseen. Alueella olevaa valtion maata ei saa käyttää sillä tavoin, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa poronhoidolle (poronhoitolaki 2 §). Arviointiselostuksen mukaan hankkeen vaikutukset poroelinkeinoon on arvioitu vaihtoehtoissa VE1-2 merkittävyydeltään kohtalaiseksi.

Kuivasalmen paliskunta ja Paliskuntain yhdistys ovat lausunnoissaan tuoneet esille, että vaihtoehdot VE1-2 aiheuttavat haitallisia vaikutuksia johtuen kaivoksen toiminta-ajan pidentymisestä ja toiminta-alueen laajentumisesta. Näistä VE2 aiheuttaa suuremman haitan poronhoidolle, sillä vaikutukset kestävät ajallisesti pidempään ja kaivokselle suuntautuvan liikenteen kasvu lisää porokolaririskiä. Toiminta-alueen laajeneminen on molemmissa vaihtoehdoissa samansuuruinen.

Cil3-altaan alavaihtoehdoista A aiheuttaa vähiten haittaa poronhoidolle, sillä allas sijoittuu osittain olemassa olevan kaivospiiri sisälle. Alavaihtoehto B sijaitsee kauemmas nykyisistä kaivostoiminnoista, jolloin porojen suora laidunalueen menetys olisi suurempi ja niiden kokema häiriöalue laajenisi.

Paliskunnan näkökulmasta alavaihtoehto C:stä aiheutuu merkittävää kielteistä vaikutusta poronhoidolle eikä vaihtoehto ole toteuttamiskelpoinen. Vaihtoehtoon liittyy olemassa olevien metsäautoteiden merkittävää parantamista ja oikaisua sekä uuden pitkän tien rakentaminen vaihtoehdossa katkaistavan Pokantien tilalle. Uusi tieyhteys lisää laidunmenetyksiä, häiriöitä ja mahdollisesti myös porokolareita. Parannettavalla tiellä nopeudet nousisivat ja sen myötä porokolaririski kasvaisi. Myös häiriö laajenee niin rakentamis- kuin toiminta-aikana.

Paliskunta katsoo, että mikäli hankkeessa päädytään alavaihtoehtoon B, tulee sen ympärille rakentaa erillinen aita siten, ettei altaan ja muun kaivosalueen väliin jäävää aluetta suljeta. Tällöin poroille jäisi mahdollisuus kulkea alueiden välistä, mikäli ne yhä kulkisivat alueen kautta laidunalueita vaihtaessaan.

Yhteysviranomainen on samaa mieltä cil3-altaan alavaihtoehdon C vaikutusten merkittävydestä poronhoitoon. Mikäli hankkeen suunnittelua jatketaan alavaihtoehdon B osalta, niin hankkeesta vastaavan tulisi jatkaa keskustelua paliskunnan kanssa mahdollisuudesta jättää kulkumahdollisuus nykyisen kaivosalueen ja uuden cil3-altaan välille.

Vaikutukset luontoympäristöön

Luontoympäristöön kohdistuvien vaikutusten osalta merkittävimmät erot liittyvät cil3-altaan alavaihtoehtoihin A-C. Vaihtoehdot A ja B ovat vaikutuksiltaan samankaltaiset ja kokonaisuutena tarkasteltuna pienet. Alavaihtoehto C vaikutukset arvioidaan keskisuuriksi. Alueelle sijoittuu merkittävimmät luontotyypit, runsaslajiset lähteiset lettorämeet ja useiden lähteiden muodostamat kokonaisuudet sekä erityisesti Lettorikon esiintymiä, joiden luonnontilaan kohdistuisi merkittäviä heikentäviä vaikutuksia. Yhteysviranomainen on samaa mieltä alavaihtoehdosta C aiheutuvien vaikutuksien merkittävydestä.

Alavaihtoehdon C patomurtuman vaikutus Leppäojan valuma-alueelle ja Loukisen latvasuot Natura 2000 -alueelle saattaa heikentää alueen suojeluperusteena olevia luontotyyppisiä ja lajeja. Tällöin voi olla mahdollista, että hanke edellyttää luonnonsuojelulain mukaista Natura-arviointia Leppäojan ja Loukisen latvasuot Natura 2000 -alueelle aiheutuvien vaikutuksien vuoksi.

Keskeinen lähteiden ja lähteikköjen vesitalouteen vaikuttava tekijä on pohjaveden pinnankorkeudessa mahdollisesti tapahtuvat muutokset. Yhteysviranomainen toteaa, että pienetkin muutokset lähteen tai lähteikön vesitaseessa saattavat aiheuttaa vesilailla suojellun vesiluontotyypin luonnontilan vaarantumista. Hankkeen vaikutuksia voidaan seurata muun muassa pohjavesitarkkailun avulla. Mikäli haitallisia vaikutuksia ei voida estää, tulee vesilailla suojeltujen

vesiluontotyyppien luonnontilan vaarantamiskiellosta hakea poikkeamista Pohjois-Suomen aluehallintovirastolta.

Yhteysviranomaisen korostaa, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaisesti myös tihkupinnat sisältyvät vesilain 2. luvun 11 §:n tarkoittamiin vesiluontotyyppeihin. Tihkupinta on luokiteltu hetteikkölähteet -ryhmään, joilla pohjaveden purkautumisallasta ei ole, mutta useat sammallajit ovat lähdeindikaattorilajeja.

Vaikutukset pintavesiin

Yva-selostuksessa on arvioitu, että hankkeen toteutumisella on pieni kielteinen vaikutus kaivoksen alapuoliseen vesistöön sekä suuri kielteinen vaikutus Leppäojan ja Loukisen latvaosiin, mikäli cil3-altaan alavaihtoehto C toteutuisi. Suuri vaikutus johtuu pato-onnettomuuden riskistä, jota ei aikaisemmin ole ollut. Vaikka pato-onnettomuuden riski on hyvin pieni, olisivat sen vaikutukset toteutuessaan Leppäojalle ja Loukisen yläosalle hyvin suuret. Yhteysviranomaisen pitää arviointiselostuksen arvioita oikeina.

Arviointiselostuksessa todetaan, että hankkeessa suunnitelluille eri cil3-allasvaihtoehdoille ei vielä ole tehty vahingonvaaraselvityksiä. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan uuden cil3-altaan pato-onnettomuuden vaikutuksia vesistöön, mutta myös luontoympäristöön tulee arvioida tarkemmin hankkeen ympäristölupahakemuksessa. Arvioinnissa tulee huomioida myös cil3-altaan alavaihtoehto A:n sijoittuminen pieneltä osin Leppäojan valuma-alueelle. Hankkeen riskien kuvauksessa on tunnistettu, että alavaihtoehto A:n osalta vaikutuksia voi häiriötilanteessa kohdistua myös Leppäojan suuntaan. Arviointiselostuksessa ei ole kuitenkaan arvioitu vaikutuksia tältä osin ollenkaan. Vastaavaan myös Metsähallitus on kiinnittänyt huomiota lausunnossaan.

Patoturvallisuusviranomaisen on kuvannut lausunnossaan, mitä vaatimuksia uuden cil3-altaan padon vahingonvaaraselvitykselle on patoturvallisuuslaissa (494/2009) asetettu. Hankkeesta vastaavan on hyvä perehtyä lausuntoon tarkemmin ympäristölupahakemusta varten.

Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeen vaikutuksia pintavesiin ei voida pitää merkittävinä muutoin kuin pato-onnettomuustilanteen aiheuttamana. Hanke tullaan toteuttamaan nykyisen ympäristölupapäätöksen mukaisten ympäristökuormitusta rajoittavien luparajojen ehdoilla.

Hankkeen vesistövaikutuksia on käsitelty myös Kittilän Luonto ry:n, kalatalousviranomaisen, Luonnonvarakeskuksen, Metsähallituksen sekä kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen ja kunnanhallituksen lausunnoissa. Niissä tuodaan esille vaikutusarviointiin puutteita, lieventämistoimia tai seurantaan liittyviä ehdotuksia. Myös asukas- ja virkistyskäyttökyselyyn vastanneet arvioivat (kaikkien vastanneiden

osalta yli 80 % ja lähimpien kylien osalta 100 %), että hankkeesta aiheutuu tulevaisuudessa vesistöihin kielteisiä vaikutuksia (suuri, keskisuuri tai pieni kielteinen vaikutus). Yhteysviranomaisen toteaa, että lausunnoissa ja vastauksissa hankkeen vesistövaikutukset nähdään tärkeinä ja merkityksellisinä. Arviointiselostuksessa esitettyihin haitallisten vaikutusten estämistoimenpiteisiin on hankkeen ympäristölupahakemuksessa kiinnitettävä erityistä huomiota.

Suurimpina epävarmuustekijöinä yhteysviranomaisen pitää nykytilanteen (vaihtoehto VE0) vesistökuormituksen ja -vaikutusten määrittämistä, johon vaihtoehdon VE2 tuotannon noston vesistövaikutuksia verrataan. On tärkeää, että nykytilan kuormitusta ja mahdollisen tuotannon noston vaikutusta kuormitukseen tarkastellaan tarkemmin ympäristölupahakemuksessa siihen mennessä kertyneen tarkkailuaineiston perusteella. Nykytilan analyysi muodostaa lähtökohdan koko vaikutusten arvioinnille.

Jos tuotannon nostoa jatkosuunnitellaan, on ympäristölupahakemukseen tarkennettava vielä yksityiskohtaisemmin toimenpiteitä, joilla varmistetaan vesipäästö määrän pysyvän samansuuruisina kuin nyt. Hankkeesta vastaavan tulisi kytkeä hankkeen vesitaseeseen myös ainetase, jotta voidaan varmistua nykyisten vesienhallintarakenteiden ja vesienkäsittelyratkaisujen riittävydestä. Vesien kierrätyksen tehostaminen voi lisätä haitta-aineiden rikastumista prosessiveteen. Vesitasetarkastelu tulisi ulottaa myös sulkemiseen ja jälkihoitoon.

Meluvaikutukset

Arviointiselostuksen mukaan hankkeesta, eri vaihtoehdot ja niiden alavaihtoehdot huomioiden, ei aiheudu kaivosalueen lähiympäristön kiinteistöillä ympäristömelun ohjearvotasa ylittävää melua. Sen sijaan cil3-altaan alavaihtoehdon C kuuluvan Pokantien uuden tielinjauksen lähellä sijaitsevalle vapaa-ajan asunnolle tien rakennustyöt voivat aiheuttaa päiväajan tason ylittävää melua. Hankkeen rakentamisvaiheen melu- ja värinävaikutukset ovat vaihtoehdoissa VE 1-2 pieniä kielteisiä ja tuotantovaiheen kohtalaisen kielteisiä. VE2 liittyvä tuotannon nosto kuitenkin lisää melu- ja värinähaittaa verrattuna vaihtoehtoon VE1.

Yhteysviranomaisen pitää mallinnuksen avulla saatuja melutasojen arvioita oikeansuuntaisina. Yhteysviranomaisen kuitenkin pitää mahdollisena, että huomioitaessa alueen toiminnan aiheuttama nykyinen melutaso ja mallinnukseen liittyvä epävarmuus, voi olla mahdollista, että hankkeesta aiheutuu ohjearvojen ylittäviä melutasoja kaivoksen lähimmille kiinteistöille. Mallinnukseen liittyvä epävarmuus on kuvattu sanallisesti ja mallilaskennan epävarmuusarvo (+/- 2-3 dB) on ilmoitettu vain melulähteen lähialueelle (alle 500 m etäisyydelle). Hanke voi ilman riittäviä melupäästöjen lieventämis- ja estämistoimenpiteitä

aiheuttaa merkittäviä ympäristövaikutuksia. Siksi hankkeen ympäristölupahakemuksessa on tärkeä tunnistaa ja yksilöidä riittävästi eri meluntorjuntatoimia ja varautua ennalta niiden toteuttamiseen.

Meluntorjuntatoimien tulisi kattaa rikastamoalueen malmimurskainten lisäksi myös muut mahdolliset murskat, joiden käyttöä sivukiven hyödyntäminen edellyttää. Arviointiselostuksessa on esimerkiksi esitetty, että maanalaisen kaivoksen sekä Etelän ja Ketolan louhoksien sivukiveä hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan alueen maarakentamisessa ja patorakentamisessa. Suunniteltujen tarvekivilouhosten murskaustoiminta sen sijaan on jo huomioitu arvioinnissa.

Kaivannaismateriaalien ympäristövaikutukset pohjavesiin, maaperään ja vesistöön

GTK on tuonut omassa asiantuntijalausunnossaan esille kaivannaisjätteiden karakterisointiin ja luokitteluun sekä läjittämiseen ja hyödyntämiseen liittyviä puutteita sekä omia suosituksiaan mm. jätejakeiden pitkäaikaiskäyttämisen ymmärtämiseksi. Hankkeesta vastaavan on hyvä perehtyä tähän lausuntoon. Suomen luonnonsuojeluliitto Lapin piiri on tuonut esille lausunnossaan, ettei cil-rikastushiekan ominaisuuksia eikä pitkäaikaisvaikutuksia ole selvitetty riittävästi. Myös uusien avolouhosten sivukiviin ja tarvekivilouhosten kiviaineksiin voi lausunnon mukaan liittyä haitallisia ympäristövaikutuksia pitkien aikojen kuluessa.

Yhteysviranomaisen nostaa perustellussa päätelmässään esille hankkeessa syntyvät kaivannaisjätteet ja kiviainesmateriaalit, joiden määrään ja laatuun sekä edelleen hyödyntämiseen tai läjittämiseen ja niiden ympäristövaikutuksiin liittyy yhteysviranomaisen mielestä epävarmuutta.

Nykyisessä toiminnassa ja edelleen hankkeen mukaisessa tuotannon nostossa sekä Etelän ja Ketolan malmilouhinnassa muodostuvat sivukivet jaetaan kahteen luokkaan: OK- ja PWR (*Possible Waste Rock*) -kiviksi, jotka molemmat luokitellaan nykyisessä ympäristöluvassa jäteasetuksen mukaisesti jätteeksi (tavanomainen ja vaarallinen). Ympäristöluvassa on erikseen määritetty reunaehdot, joiden mukaan louhittava sivukivi ei ole jätettä ja voidaan hyödyntää rakennus- tai muussa toiminnassa. Arviointiselostuksessa ei kuitenkaan ole arvoitu, kuinka paljon eri sivukivijakeita (OK, PWR tai ei-jäte) hankkeessa syntyy. Arviointiselostuksessa on kuvattu sivukiviainekselte eri hyötykäyttökohteita kaivoksen toiminta-ajalle ja sulkemistoimenpiteisiin. Hyödyntämiskelvoton kivi läjitetään sivukivien läjitysalueelle.

Yhteysviranomaisen pitää tärkeänä, että hankkeen ympäristölupahakemuksessa arvioidaan tarkemmin hyödynnettävien eri sivukivijakeiden (OK, PWR tai ei-jäte) määriä ja laatuja peilaten näitä

hankkeen tarvitsemiin käyttökohteisiin kaivoksen koko elinkaaren ajalle. MWEI BREF (*Best Available Techniques Reference Document for the Management of Waste from Extractive Industries*) -vertailuasiakirjan mukaisesti BAT 6c -tekniikkaa "Sivutuotteiksi tai tuotteiksi soveltuvien kaivannaismateriaalien käyttö joko kaivosalueella tai sen ulkopuolella" voidaan soveltaa silloin, kun kaivannaismateriaalien hyödyntäminen on todettu ympäristöturvalliseksi pitkällä aikavälillä. Kaivannaismateriaalin hyödyntäminen tulee osoittaa ympäristövaikutusten ja riskienarvioinnin kautta. Yhteysviranomaisen korostaa, että erityisesti sulfidipitoisten PWR-kiviainesten hyödyntäminen arviointiselostuksessa esitetyn mukaisesti tulee avata ja tarkentaa hankkeen ympäristölupahakemukseen. Myös OK-kiveen, joka sisältää sulfidista rikkiä, voi liittyä haitta-aineiden liukenemisen riskiä. Arviointiselostuksessa on tunnistettu neutraalin kaivosvaluman ilmiö (NRD, *neutral rock drainage*), mutta sen yhteyttä OK-kiven hyödyntämiseen ympäristörakentamisessa ei ole avattu eikä mahdollisia ympäristövaikutuksia pohjaveteen, maaperään tai vesistöön ole tunnistettu.

Sivukiven riittävä karakterisointi on tärkeää myös olemassa olevan sivukiven jätealueen ympäristövaikutuksien arvioimiseksi kaivostoiminnan elinkaaren ajalle. Yhteysviranomaisen on yva-ohjelmasta antamassaan lausunnossaan esittänyt, että Ketolan ja Etelän sivukivistä tulisi tutkia ennakkoon niiden mineralogisia ja kemiallisia ominaisuuksia esimerkiksi koekairauksin. Mikäli esimerkiksi osoittautuu, että uusien avolouhosten kivi poikkeaa ennalta arvioidusta, voi myös maaperään, suotovesiin ja prosessivesiin päätyä erilaisia haitta-aineita kuin aiemmin. Tämä voi hankaloittaa hankkeessa muodostuvien päästöjen hallintaa. Arviointiselostuksessa on todettu, että sivukivi on laadultaan samankaltaista kuin Suurikuusikon ja Rouravaaran louhoksilla. Arviointiselostuksessa viitataan suunniteltujen louhosten geologisiin tietoihin, mutta näitä ei kuitenkaan tekstissä avata.

Hankkeen toteutuminen edellyttää Kittilän kaivoksen nykyisen kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelman päivittämistä ympäristölupahakemuksen yhteydessä mm. kasvavien kaivannaisjättemäärien ja uusien jätealueiden vuoksi. Tiedot hankkeessa syntyvistä eri sivukivijakeista, niiden ominaisuuksista ja hyödyntämisestä kuuluu esittää myös tässä suunnitelmassa.

Yva-selostuksessa on tuotu esille, että hankkeesta vastaava selvittää mahdollisuutta sijoittaa uusien avolouhoksien sivukiveä myös avolouhostäyttöön. Yhteysviranomaisen pitää tätä GTK:n ja Kittilän Luonto Ry:n antamien lausuntojen tavoin kannatettavana asiana.

Hankkeesta vastaava suunnittelee uutta tarvekilouhosta, sillä kaivoksella tarvitaan rakentamiskelpoista kiveä nykyisten ja uuden allasalueiden sekä muun infran rakentamisessa ja sulkemisessa. Vaihtoehtoisten tarvekilouhosten kiviaineksen kemiallinen laatu on

arviointiselostuksen mukaan samaa luokkaa kuin OK-sivukivessä. Yhteysviranomaisen pitää tärkeänä, että hankkeen ympäristölupahakemuksessa selvitetään tarkemmin tarvekiven laatua ja ympäristöturvallisuutta pitkällä aikavälillä, vastaavalla tavalla kuin edellä on kuvattu sivukiven hyödyntämisen osalta.

Yhteysviranomaisen pitää hyvänä, että hankkeesta vastaava on parhaillaan selvittämässä tutkimuksin nykyisen cil-hiekan pitkäaikaiskäyttämistä. Tieto on tärkeä uuden cil3-altaan rakentamisen, tuotannon ja sulkemisen suunnitteluun ja edelleen ympäristövaikutuksien arviointiin liittyen.

Vaikutukset luonnonvaroihin

Arviointiselostuksessa hankkeen vaihtoehtojen VE 1-2 vaikutukset luonnonvaroihin arvioidaan merkittävydeltään toisaalta suureksi myönteiseksi ja toisaalta suureksi kielteiseksi riippuen siitä, tarkastellaanko vaikutusta kultamalmiin hyödyntämisen vai uusien alueiden rakentamisen ja käyttöönoton kannalta. Hankkeella ei arvioida olevan vaikutuksia hankealueen ulkopuolelle.

Arviointiselostuksessa on tunnistettu rakentamiseen liittyvät materiaalivirrat, mutta niiden määriä ei ole esitetty. Määrät olisivat havainnollistaneet paremmin arviointia sekä eri vaihtoehtojen (VE0-VE2 ja A-C) keskinäistä vertailua.

Yhteysviranomaisen katsoo, että malmin louhinnan yhteydessä syntyvien kaivannaismateriaalien ja muiden rakentamisessa syntyvien ylijäämämateriaalien hyödyntämisellä on suuri myönteinen vaikutus luonnonvaroihin, sillä siten voidaan korvata ja säästää neitseellisiä kivi- ja maa-aineksia. Hankkeessa on tärkeä edistää näiden hyödyntämistä. Kuten yhteysviranomaisen on edellä todennut, hyödyntäminen kuitenkin edellyttää, että eri sivukivijakeiden käyttö voidaan todeta olevan ympäristöturvallista myös pitkällä aikavälillä.

Yhteenveto

Yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä perustuu ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (252/2017) vaatimukseen arviointiselostuksen sisällöstä ja valtioneuvoston ympäristövaikutusten arviointimenettelystä antaman asetuksen (277/2017) sisällöstä säädettyyn (4 §). Perusteltu päätelmä on tehty arviointiselostuksen, siitä annettujen lausuntojen sekä yhteysviranomaisen oman tarkastelun pohjalta.

Yhteysviranomaisen näkemys on, että hankkeen vaihtoehtoihin VE 1-2 sisältyvä alavaihtoehto C aiheuttaa merkittäviä kielteisiä ympäristövaikutuksia liikenteeseen, luontoympäristöön, poronhoitoon sekä pato-onnettomuusriskin vuoksi Leppäojan ja Loukisen yläosan vesistöön. Yhteysviranomaisen pitää erityisesti Pokantien (maantie

9552) siirtämisen vuoksi alavaihtoa C toteuttamiskelvottomana vaihtoehtona.

Hankkeen vaihtoehdot VE1-2 voivat aiheuttaa merkittävä melutasoa kaivoksen lähimmille kiinteistöille, ellei arviointiselostuksessa esitettyjä melun torjuntatoimia toteuteta riittävästi ja asianmukaisesti.

Malmin louhinnan yhteydessä syntyvien kaivannaismateriaalien ja muiden rakentamisessa syntyvien ylijäämämaiden hyödyntämisellä on suuri myönteinen vaikutus luonnonvaroihin, sillä siten voidaan korvata ja säästää neitseellisiä kivi- ja maa-aineksia. Hankkeessa syntyvien materiaalien määrään ja laatuun sekä edelleen hyödyntämiseen tai läjittämiseen ja niiden ympäristövaikutuksiin liittyy yhteysviranomaisen mielestä kuitenkin epävarmuutta. Ilman tarkentavia selvityksiä ja suunnitelmia mahdollisten haitallisten vaikutuksien ehkäisemiseksi, rajoittamiseksi tai poistamiseksi materiaalin käytöstä saattaa aiheutua merkittäviä haitallisia vaikutuksia erityisesti pohjavesiin ja maaperään, mutta mahdollisesti myös vesistöihin kaivoksen purkuvesien kautta.

Perustellun päätelmän nähtävilläolo

Tämä yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä lähetetään hankkeesta vastaavalle sekä tiedoksi lausuntopyyntöön saaneille. Perusteltu päätelmä pidetään nähtävillä toistaiseksi ympäristöhallinnon verkkosivuilla www.ymparisto.fi/kittilankaivoksentuotannonostojacilYVA

Arviointiselostuksesta annetut alkuperäiset lausunnot säilytetään Lapin ely-keskuksessa. Kopiot niistä on lähetetty hankkeesta vastaavalle sähköpostilla.

Lausunnon valmisteluun ovat Lapin ELY-keskuksessa osallistuneet allekirjoittaneiden lisäksi assistentti Merja Tähtisaari (hallinnolliset asiat), yksikön päällikkö Juha-Pekka Hämäläinen (ympäristönsuojelu), hydrogeologi Anne Lindholm (pohjavesi), ylitarkastaja Pia Lindholm (maaperä) ylitarkastaja Pekka Herva (luonnonsuojelu), ylitarkastaja Annukka Puro-Tahvanainen (vesistöt ja vesienhoito), ylitarkastaja Heini Ervasti ja ylitarkastaja Riku Tapio (maankäyttö ja kulttuuriperintö), yksikön päällikkö Juha Tapio ja ylitarkastaja Eira Järviluoma (liikenne) sekä vesitalousasiantuntija Anna Kurkela ja johtava vesitalousasiantuntija Juha-Petri Kämäräinen (vesitalous).

Lisäksi Lapin ELY-keskus on hyödyntänyt tämän lausunnon yhteydessä kaivostoimintaan erikoistuneen Kainuun ELY-keskuksen asiantuntemusta.

Suoritemaksu 11 000 euroa

Maksun määräytyminen

Valtioneuvoston asetus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuonna 2021 (1272/2020). Kyseessä on asetuksen maksuliitteessä tarkoitettu yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä tavanomaisessa hankkeessa (14-23 henkilötyöpäivää).

Perustellun päätelmän hyväksyminen

Tämä päätelmä on sähköisesti hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Perustellun päätelmän on ratkaissut yksikön päällikkö Leena Ruokanen ja esitellyt ylitarkastaja Anna-Leena Pitsinki.

Liitteet

Maksua koskeva oikaisuvaatimusohje (vain hankkeesta vastaavalle)

Kopiot annetuista lausunnoista 15 kpl (vain hankkeesta vastaavalle)

Tiedoksi

Ympäristöministeriö

Kittilän kunta

Envineer Oy

Lausuntopyynnön saaneet

Tämä asiakirja LAPELY/369/2019 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LAPELY/369/2019 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Pitsinki Anna 14.03.2022 18:07

Hyväksyjä Ruokanen Leena 14.03.2022 18:33

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen

Päätökseen saa hakea muutosta valittamalla sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä pääosa tässä päätöksessä tarkoitettusta alueesta sijaitsee. Toimivaltainen hallinto-oikeus on mainittu valitusosoituksen lopussa. Valituskirjelmä osoitetaan valitusviranomaiselle ja se on toimitettava valitusajassa hallinto-oikeuden kirjaamoon.

Valitusaika

Päätös katsotaan tulleen tiedoksi saaduksi seitsemän (7) päivän kuluessa päätöksen antopäivästä sitä määräaikaan lukematta. Valitus on tehtävä kirjallisesti 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksaannista. Valitusaika päättyy 6.11.2023.

Valitusoikeus

Päätöksestä voivat valittaa ne, joiden etua, oikeutta tai velvollisuutta asia saattaa koskea, sekä vaikutusalueella ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun taikka asuin ympäristön viihtyisyyden edistämiseksi toimivat rekisteröidyt yhdistykset tai säätiöt, asianomaiset kunnat, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ja muut asiassa yleistä etua valvovat viranomaiset, saamelaiskäräjät sillä perusteella, että luvassa tarkoitettu toiminta heikentää saamelaisten oikeutta alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan ja kolttien kyläkokous sillä perusteella, että luvassa tarkoitettu toiminta heikentää kolttala-alueella kolttien elinolosuhteita ja mahdollisuuksia harjoittaa elinkeinoja.

Valituksen sisältö

Valituskirjelmässä on ilmoitettava

- päätös, johon haetaan muutosta
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan
- valittajan nimi ja kotikunta
- postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä, ellei valituskirjelmää toimiteta sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla).

Valituksen liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä

- päätös, johon haetaan muutosta valittamalla, alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle
- asiamiehen valtakirja

Valituskirjelmän toimittaminen perille

Valituskirjelmän voi viedä valittaja itse tai hänen valtuuttamansa asiamies. Valituskirjelmä liitteineen voidaan myös lähettää postitse, telekopiona tai sähköpostilla. Postiin valituskirjelmä on jätettävä niin ajoissa, että se ehtii perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen aukioloajan päättymistä. Hallinto-oikeudessa kirjaamon aukioloaika on klo 8.00 – 16.15. Sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla) toimitetun valituskirjelmän on oltava toimitettu niin, että se on käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

Valittajalta peritään hallinto-oikeudessa oikeudenkäyntimaksu 270 euroa. Tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetussa laissa (1455/2015) on erikseen säädetty eräistä tapauksista, joissa maksua ei peritä.

Toimivaltaisen hallinto-oikeuden yhteystiedot muutoksenhakua varten:

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus

Käyntiosoite:

Torikatu 34-40
90100 Oulu

Postiosoite:

PL 189
90101 Oulu

Puhelin:

029 56 42800

Faksi:

029 56 42841

Sähköposti:

pohjois-suomi.hao(at)oikeus.fi

Sähköpostia lähetettäessä (at)-merkintä korvataan @-merkillä.

Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa <https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>